

Sametingets plenum

Møtebok 02/09

Ávjuváргеaidnu 50, N-9730 Kárášjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 26. - 29.05.09

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
013/09	Konstituering
014/09	Sametingsrådets beretning
015/09	Spørsmål til Sametingsrådet
016/09	Kunngjøring av nye saker
017/09	Tiltaksplan for trygging og utvikling av samiske bygder - drøftingssak
018/09	Sametingsrådets melding om samisk reindrift
019/09	Evaluering av Sametingets tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner - drøftingssak
020/09	Sametingets tilskuddsstyres rapport 2008
021/09	Sametingets møteplan 2010
022/09	Valg av forberedende fullmaktskomité
023/09	Sametingsrådets miljø- og arealmelding
024/09	Sametingets revidert budsjett 2009
025/09	Revidering av Sametingets arbeidsorden
026/09	Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige
027/09	Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) Minerallov

Møtesekvenser

Tid		Sak	Side
26.05.09	kl. 09.10 - 09.30	13/09	4
	kl. 09.30 - 12.20	14/09	7
	kl. 13.35 - 14.35	15/09	34
	kl. 14.35 - 15.45	16/09	43
	kl. 15.45 - 18.00	17/09	50
27.05.09	kl. 08.35 - 10.20	18/09	58
	kl. 10.20 - 12.00	19/09	70
	kl. 13.35 - 14.35	20/09	76
28.05.09	kl. 13.40 - 15.15	23/09	84
	kl. 15.50 - 17.30	24/09	90
29.05.09	kl. 09.05 - 09.15	24/09 fortsettelse	90
	kl. 09.15 - 09.45	25/09	113
	kl. 09.45 - 10.10	26/09	118
	kl. 10.10 - 10.15	21/09	80
	kl. 10.15 - 10.20	22/09	82
	kl. 10.20 - 11.15	27/09	121

Originalspråk: Norsk

Sak 13/09 Konstituering

Saken påbegynt 26.05.09 kl. 09.10

Representanter

Følgende representanter var til stede ved konstitueringen:

1.	Magnhild Mathisen	23.	Tor Mikalsen
2.	Gunn-Britt Retter	24.	Hilde Anita Nyvoll
3.	Knut Store	25.	Randi A. Skum
4.	Marianne Balto	26.	Ranveig Matheussen
5.	Jánoš Trosten	27.	Per-Bjørn Lakselvnes (<i>vara for Lene Hansen</i>)
6.	<i>Ingen vara for Per-Ivar Henriksen</i>	28.	Nanna Thomassen (<i>vara for Ann-Mari Thomassen</i>)
7.	Egil Olli	29.	Henrik Eriksen (<i>vara for Berit Oskal Eira</i>)
8.	Terje Tretnes	30.	Susanne Amalie Andersen
9.	Egil Utsi (<i>vara for Synnøve Solbakken-Härkönen</i>)	31.	Kjersti Myrnes Balto
10.	Marie Therese N. Aslaksen	32.	Vibeke Larsen
11.	Aili Keskitalo	33.	Roger Pedersen
12.	Per Andersen Bæhr	34.	Tone Finnesen
13.	Isak Mathis O. Hætta <i>tok sete kl. 11.00</i>	35.	<i>Ingen vara for Anders Urheim</i>
14.	Klemet Erland Hætta	36.	Miriam Paulsen
15.	Edvard Pedersen (<i>vara for Tone Merethe O. Olsen</i>)	37.	Jarle Jonassen
16.	Olaf Eliassen	38.	<i>Ingen var for Sten Erling Jonsson</i>
17.	Wiebke Synnøve Slåtsveen	39.	Kirsten Appfjell-Eira
18.	Per Edvind Varsi	40.	Rita-Alise Porsanger
19.	John Harald Skum	41.	Jørn Are Gaski
20.	<i>Ingen vara for Toril Bakken Käven</i>	42.	Johan Mikkel Sara
21.	<i>Ingen vara for Inger Jørstad</i>	43.	Kirsti Guvsám
22.	Willy Ørnebakk		

Innvilgende permisjoner

Permisjoner for hele plenumsmøtet

Representant nr. 06 Per-Ivar Henriksen

Representant nr. 09 Synnøve Solbakken Härkönen

Representant nr. 15 Tone Merete Orti Olsen

Representant nr. 20 Toril Bakken Kåven

Representant nr. 21 Inger Jørstad

Representant nr. 27 Lene Hansen

Representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen

Representant nr. 29 Berit Oskal Eira

Representant nr. 35 Anders Urheim

Representant nr. 38 Sten Erling Jønsson

Permisjoner for deler av plenumsmøtet

Representant nr. 17 Wiebke Synnøve Slåtsveen 25. - 26.05.09

Representant nr. 25 Randi A. Skum 26.05.09

Representant nr. 14 Klemet Erland Hætta 28.05.09

Representant nr. 5 Jánoš Trosten 27.05.09

Representant nr. 3 Knut Store 28. - 29.05.09

Vararepresentanter

Egil Utsi møtte for representant nr. 09 Synnøve Solbakken Härkönen

Edvard Pedersen møtte for representant nr. 15 Tone Merete O. Olsen

Per-Bjørn Lakselvnes møtte for representant nr. 27 Lene Hansen

Nanna Thomassen møtte for representant nr. 28 Ann-Mari Thomassen

Henrik Eriksen møtte for representant nr. 29 Berit Oskal Eira

I Dokumenter

Møteinnkalling av 30.04.09 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Innkalling av 30.04.09 med forslag til saksliste godkjennes.

Forslag fra representant Aili Keskitalo, NSR`s sametingsgruppe: Ny sak til sakslisten: Ny minerallov

III Votering

Av 43 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.
- Aili Keskitalos forslag ble vedtatt med 33 stemmer mot 2 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Terje Tretnes, til forr. orden	
	Jánoš Trosten, til forr. orden	
1	Aili Keskitalo	
2	Jánoš Trosten	
3	Willy Ørnebakk	
4	Terje Tretnes	
5	Johan Mikkel Sara	
6	Per Andersen Bæhr	
7	Olaf Eliassen	

VI Sametingets vedtak

Innkalling av 30.04.09 med forslag til saksliste godkjennes.

Ny sak til sakslisten: Ny minerallov. Behandles som siste sak.

Behandlingen av saken ble avsluttet 26.05.09 kl. 09.30.

Originalspråk: Norsk

Sak 014/09

Sametingsrådets beretning om virksomheten iht. forretningsorden § 20

Arkiv Arkivsaksnr.
SF- 09/2148

Saken påbegynt 26.05.09 kl. 09.30

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Møter og representasjoner, se www.samediggi.no
2			Regnskap pr 08.05.09
3			Sak 04/09 Kunngjøring av nye saker
4			Statusrapport for samarbeidsavtale mellom Finnmark fylkeskommune og Sametinget
5			Statusrapport for samarbeidsavtale mellom Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget tar sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden 06.02.09 til 08.05.09 til orientering.

1 Innledning

Beretningen omfatter sametingsrådets politiske og forvaltningsmessige aktiviteter i perioden 06.02.09 til 08.05.09. Beretningen rapporterer om status for bruken av virkemidlene og rådets oppfølging av de ulike strategiene i budsjettet. Dette er en oppfølging av Sametingets vedtak i årsmeldingen for 2008 om å foreta en revisjon av årsmeldingen fra og med 2009. Endringen av rapporteringen i rådets beretning begrunnes ut fra behovet om å få en tettere sammenheng mellom Sametingets budsjett, sametingsrådets beretning og årsmeldingen.

Beretningen er en statusrapport over sametingsrådets oppnådde resultater i perioden 06.02.09 til 08.05.09 og for virkemidlene status pr. 08.05.09.

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt 5 møter og behandlet 24 saker. Det vises til møtebok 02/09, 03/09, 04/09, 05/09 og 06/09.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no har rådet i tillegg deltatt på en rekke møter og representert Sametinget etter invitasjon i ulike sammenhenger.

Vedlegg til beretningen:

1. Regnskap pr 08.05.09
2. Sak 04/09 Kunngjøring av nye saker
3. Statusrapport for samarbeidsavtale mellom Finnmark fylkeskommune og Sametinget
4. Statusrapport for samarbeidsavtale mellom Sametinget og fylkeskommunene i sørsamisk område

2 Opplæring

Hovedmål

Den samiske befolkningen skal ha kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å utvikle samiske samfunn.

Delmål

- Samiske barn og unges språk, kultur og identitet skal styrkes og utvikles
- Den samiske befolkningen skal ha en reell rett til opplæring i og på samisk

Strategier

- Gjennom dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter sikre gode rammevilkår for samisk barnehage, grunnopplæring, høyere utdanning og forskning

Ot.prp. nr. 71 (2008-2009) Om lov om endringer i lov om universiteter og høyskoler

Sametinget har i brev av 26.02.09 gitt en uttalelse til høring om forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven. Sametinget stiller seg positiv til de endringer som foreslås for Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT), men gjør oppmerksom på at NOKUT er avhengig av å ha kompetanse i samisk språk og om samisk kultur og samfunn, for å kunne kontrollere og bistå i kvalitetsutviklingsarbeidet for samiske utdanninger. Til Kunnskapsdepartementets forslag om å lovfeste at universiteter og høyskoler har ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk, ga Sametinget uttrykk for at en slik lovfesting også må skje for samisk fagspråk. I høringsbrevet ba sametingsrådet om full informasjon om sakens videre gang og varslet om at utdypende posisjoner ville kunne komme i konsultasjoner i saken. Ot.prp. nr. 71 ble lagt fram uten at Sametinget var informert.

Ot.prp. nr. 87 (2008-2009) Lov om voksenopplæring

Det er gjennomført konsultasjoner og oppnådd enighet om ny lov om voksenopplæring som Regjeringen la fram 08.05.09. Det er enighet mellom Sametinget og departementet om at det skal gjennomføres nye konsultasjoner før forskrift i medhold av kap. 2 Studieforbund og kap. 3 Nettskoler i ny lov sendes på høring og før forskriften endelig fastsettes. I tillegg fikk Sametinget gjennomslag for at i spesialmerknad til § 4 e) ble tilføyd "herunder bidra til overføring av tradisjonskunnskap mellom generasjonene", og i § 5 en ytterligere presisering i merknad at kravet om virksomhet over hele landet ikke gjelder for samiske studieforbund. Dessuten fikk Sametinget gjennomslag for at det i § 6 ble endring angående forskrift for tilskudd til samiske studieorganisasjoner fra "grunntilskudd" til "tilskudd". En slik presisering åpner for at Sametinget kan konsultere om tilskudd til samiske organisasjoner på et bredere grunnlag enn kun grunntilskudd.

St.meld. nr. 30 (2008-2009) Klima for forskning

Det har vært gjennomført konsultasjoner og oppnådd enighet om tiltak i forskningsmeldingen som Regjeringen la fram 24.04.09. I meldinga framkommer det at for å tilrettelegge for utviklingen av samisk forskning vil Regjeringen etter konsultasjoner med Sametinget nedsette et utvalg for å utrede utviklingstrekk, behov og målsettinger for samisk forskning og urfolksforskning, herunder rammer for strategisk samarbeid, institusjons- og nettverksbygging. Dette er en direkte oppfølging av et prioritert tiltak i sametingsrådets institusjonsmelding.

Stortingsmelding om kvalitet i barnehagen

Det er gjennomført konsultasjon om Stortingsmelding om kvalitet i barnehagen, og enighet er oppnådd. Utkastet til stortingsmelding hadde etter Sametingsrådets mening ikke nok fokus på samisk barnehageperspektiv. Etter konsultasjoner ble det oppnådd enighet om at departementet innarbeider omtale av samiske barnehager i meldinga. Andre tema som var gjenstand for konsultasjon var bl a nasjonalt foreldreutvalg, forskning, og samisk språk i barnehagen. Sametinget fikk gjennomslag for at disse områdene omtales i stortingsmeldinga.

Forskrift til privatskoleloven - krav til læreplan og fritak fra opplæring

Konsultasjoner om endringer i forskrift til privatskoleloven, Krav til læreplan og fritak fra opplæring er gjennomført, og enighet oppnådd. Sametinget har fått gjennomslag for at Kunnskapsløftet og Kunnskapsløftet - samisk likestilles i forskriften, slik at når benevnelsen Kunnskapsløftet brukes, brukes Kunnskapsløftet – samisk parallelt.

Forskrift til opplæringsloven kap 17 Kravet om språkleg parallellutgåve og kap 3 og 4 Vurdering

Utdanningsdirektoratet har sendt forslag til endring av forskrift til opplæringsloven kapittel 17 - "Kravet om språkleg parallellutgåve" og kapittel 3 og 4 - "Vurdering" på høring. Sametinget har avgitt høringsuttalelse og uttalt følgende: I opplæringsloven § 9-4 er ikke læremidler på samisk nevnt og heller ikke i forslag til endringer i forskriften. I forskriften understrekes det at eleven har en individuell rett til læremidler på egen målform, men verken lovtekst eller forskrift sier noe om retten til læremidler for elever som har opplæring på nord-, lule- eller sørsamisk. Sametinget vil påpeke at siden samisk er et lovfestet offisielt språk i Norge, bør forskriften omtale retten til læremidler på samisk. Sametinget vil foreslå følgende endring i forslaget til § 17-1: Elevens rett til læremiddel på eiga norsk målform og på samisk. Sametingsrådet har bedt om konsultasjoner om forslagene til endring.

Studie om urfolks rett til utdanning

Sametinget ble av Leder for FN's ekspertmekanisme for urfolksrettigheter, invitert til å bidra med innspill til Ekspertmekanismens studie om urfolks rett til utdanning. Sametinget har gitt innspill til studien som skal være ferdig i løpet av 2009. Hovedpunktene i innspillet er følgende; behov for videre utvikling av prosesser mellom statlige myndigheter og Sametinget med utgangspunkt i folkeretten, intern rett og konsultasjonsavtalen, retten til opplæring i og på samisk ikke godt nok ivaretatt, tilskuddsordningen for opplæring i og på samisk ikke god nok og utfordringer knyttet til kunnskaps- og institusjonsutvikling for det samiske samfunnet omtales sjelden av Regjeringen der dette burde være naturlig,

Regionale forskningsfond

Sametingsrådet har vært i møte med gruppen bestående av representanter for fylkeskommunene og forskningsrådet, som utreder retningslinjene for regionale forskningsfond. Kontakten ble opprettet for å ivareta samiske forskningsutfordringer i de regionale fondene. Oppdraget til arbeidsgruppen er gitt av Kunnskapsdepartementet. Sametingsrådet vil arbeide for å få reell innflytelse og medbestemmelse i de regionale forskningsfondene som skal opprettes i samisk område. Sametingets innflytelse på forskning har betydning for at utvikling i det samiske samfunnet sikres og utvikles minimum i takt med regionenes sterke rolle. De regionale forskningsfondene skal være operative fra 01.01.10.

Lulesamisk opplæring

Fylkesmannen i Nordland, Árran Julevsáme guovdásj – Lulesamisk senter, Nordland fylkeskommune, Høgskolen i Bodø, Sametinget og Tysfjord kommune har avholdt et møte om lulesamisk opplæring. Følgende temaer ble drøftet: fjernundervisning i hele grunnopplæringa, styrket lulesamisk lærerkompetanse og kvalitet i samiskopplæringa. Det ble enighet om at Sametinget i løpet av mai innkaller partene til et eget møte som skal se på tiltak for å øke rekrutteringen til lærerutdanningen.

Tilskudd til samiske barnehager

Sametingsrådet ønsker å være i dialog med søkerne om tilskudd til samiske barnehager, og har avholdt møter med Snåsa, Bodø, Tana, Kåfjord og Alta kommuner. Det er gitt veiledning og råd angående tilskudd og tilbud til samiske barn i barnehagen. Det er også foretatt besøk i enkelte barnehager.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskap og kompetanse i samiske samfunn
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr. 08.05.09.

- Bidra til innovativ samisk læremiddelutvikling

Se kapittel 10 Andre tiltak som ikke er virkemidler, midler til forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter, angående arbeidsgruppe for effektiv læremiddelutvikling

- Gjennom Samisk læremiddelsentral, Samisk læringsnett og en søkbar læremiddelportal tilgjengeliggjøre og gi informasjon om samiske læremidler

Læremiddelportal

Sametinget har påbegynt arbeidet med utvikling av en søkbar læremiddelportal i samarbeid med Utdanning.no. Det er søkt om midler fra Kunnskapsdepartementet til et innledende forprosjekt hvor hovedmålet er å se nærmere på hvilke muligheter som finnes og avklare behov og ønsker.

Læremiddelutstilling

Sametinget har arrangert en læremiddelutstilling i forbindelse med Samerådets og Verdenskongressens konferanse for reindriftsfolk.

- Gi nødvendig informasjon og veiledning om samisk opplæring innenfor barnehage og grunnopplæring

Veiledning barnehage

Det er gitt veiledning til foreldre, barnehager og kommuner om tilbud til samiske barn i barnehage. En informasjonsbrosjyre om barnehagetilbud for samiske barn er under utarbeiding.

Veiledning grunnskole

Det er i perioden gitt veiledning til foreldre, kommuner, skoler og andre enkeltpersoner og institusjoner i forhold til læreplaner, fag- og timefordeling og læremidler. Det er også gitt en orientering om samiske læremidler til representanter fra Utdanningsdepartementet i Jakutsk.

- Initiere terminologiprojekter i prioriterte fag
- Dette arbeidet er påbegynt og termutvikling innen matematikk på lule- og sørsamisk er prioritert.

Virkemidler – opplæring, søkerbaserte

Læremidler

Ordinære læremidler for grunnopplæringen

Budsjett kr 8 975 000. Forbruk kr 8 955 000

Søknadsfrist 1. februar. Det er ytt tilskudd innenfor budsjettets fem prioriterte områder.

Særskilt tilrettelagte læremidler

Budsjett kr 1 900 000. Forbruk kr 1 743 000

Søknadsfrist 1. februar. Det er ytt tilskudd innenfor budsjettets tre prioriterte områder.

Læremidler til barnehager

Budsjett kr 1 000 000. Forbruk kr 1 181 000

Søknadsfrist 1. februar. Det er ytt tilskudd innenfor budsjettets to prioriterte områder.

Kompetanseheving

Stipend for elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Budsjett kr 2 400 000. Forbruk kr 2 400 000

Søknadsfrist 1. februar.

For skoleåret 2008/09 var det totalt 461 søkere fordelt på:

194 elever med samisk som førstespråk, utbetalt kr 6580 pr elev

150 elever med samiske som andrespråk, utbetalt kr 4930 pr elev

117 elever med samisk som fremmedspråk, utbetalt 3280 pr elev

Faglig kompetanseheving

Budsjett kr 800 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. mars. Det er innkommet 2 søknader innenfor fristen. Søknadene skal behandles av Sametingets tilskuddsstyre i løpet av juni.

Stipend for høyere utdanning

Budsjett kr 1 050 000. Forbruk kr 420 000

Søknadsfrist 1. februar og 1. oktober. Det er foreløpig ytt tilskudd innenfor to av budsjettets fem prioriterte områder, førskole- og allmennlærerstudenter med samisk i fagkretsen og høyere utdanning i sør-, lule- eller nordsamisk språk.

Tilskudd til samiske barnehager

Budsjett kr 9 205 000. Forbruk kr 9 969 250

Søknadsfrist 1. februar for samiske barnehager, åpen søknadsfrist til 15. oktober for samiskopplæring for samiske barn i norske barnehager. Til samiskopplæring er det ytt kr 1 052 750 i tilskudd. Til samiske barnehager er det ytt kr 8 916 500 i tilskudd.

Sametinget vedtok i sitt budsjett for 2009 å øke satsene for tilskudd. I tillegg er det flere barnehager i år enn tidligere som mottar tilskuddet.

Virkemidler – tiltak for å styrke læremiddelproduksjonen (ikke søkerbasert)

Øversetting og tilpasning av læreverk i matematikk

Budsjett kr 4 000 000. Forbruk kr 0

Oppdraget er lagt ut på offentlig anbud på Doffin med søknadsfrist 10. august 2009.

Pilotprosjekt – ressurskole i lulesamisk område

Budsjett kr 2 000 000. Forbruk kr 2 000 000

Formålet med pilotprosjektet er utvikling av Drag skole til å bli en ressurskole for utvikling/oversetting av læremidler i og på lulesamisk. Pilotprosjektet tar utgangspunkt i Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012 og har en styringsgruppe der Sametinget er representert. Sametinget har pr 08.05.09 utbetalt kr 1 500 000 av midlene.

3 Språk

Hovedmål

- Synliggjøre og styrke bruken av samisk språk

Delmål

- Opprettholde og videreutvikle eksisterende arenaer, og etablere nye arenaer for samisk språk
- Vitalisere samisk språk i områder der språket står svakt
- Videreutvikle og styrke bruken av samisk i områder der samisk er dagligspråk

Strategier

- Gjennom aktiv bruk av virkemidler fremme bruken av samisk språk
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr 08.05.09.
- Skape de beste rammevilkårene for samisk språk gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre relevante aktører

Bruk av samisk språk i kirken

Sametingsrådet har i brev til Kultur- og kirkedepartementet (KKD) gitt uttrykk for at gudstjenestene, spesielt i forvaltningsområdet for samisk språk, må holdes på samisk eller på to språk. I brevet har sametingsrådet også informert KKD om at saken vil bli tatt opp i det halvårlege konsultasjonsmøte mellom Sametinget og Regjeringen. Bakgrunnen for denne henvendelsen er et brev fra Kultur- og kirkedepartementet til biskopen i Nord-Hålogaland om avklaring av bestemmelser tilbake til 1848.

Departementet er av den oppfatning at de gamle kirkelige bestemmelsene ikke hjemler noen plikt til å bruke samisk i gudstjenestene i forvaltningsområdet. Departementet mener det er opptil bispedømmet å avgjøre behovet for kunnskaper i samisk ved ansettelser av prester.

Aajege - sørsamisk infoprojekt

Sør-Trøndelag fylkeskommune inviterte til et informasjonsmøte hvor Aajege samisk språk- og kompetansesenter presenterte en skisse for et sørsamisk infoprojekt. Det ble enighet om å nedsette en gruppe som skal utrede et forprosjekt. Sametinget vil delta i arbeidsgruppen på administrativt nivå.

- Styrke og utvikle samisk språk gjennom arbeidet med utvikling av samisk terminologi

Nye godkjente termer

Sametinget har bearbeidet termlister på nordsamisk, som er sendt til Samisk språknemnd, og deretter til nordisk termgruppe for godkjenning. Disse termlistene er blitt godkjent: “Matematihkkatearpmat”- matematikktermer for 8.-10 kl. lærebok, “Luonddufágatearpmat”- naturfagtermer for 5.-7. kl. lærebok, “Muhtin jurdihkalaš tearpmat” - noen juridiske termer og “Mediatearpmat” - medietermer. Videre har nordisk termgruppe behandlet en del av termlista “Gielddaid ja fylkkagielddaid bálvalustearpmat” - termer for kommunal og fylkeskommunal forvaltning, og resten av termlista blir behandlet og godkjent i juni.

Retningslinjer for arbeid med termer

Sametingsrådet har under revidering retningslinjer for termarbeid. Retningslinjene for terminologiprojekter skal være et av tildelingskriteriene ved tildeling av tilskudd.

Informasjon om termer

Sametinget har gitt råd om bruk av samiske ord, termer, skiltbenevnelser og institusjonsnavn på nordsamisk. Dette gjelder til blant annet media, kommuner, offentlige institusjoner og andre som bruker samisk språk i sitt arbeid.

- Styrke, bevare og synliggjøre samisk språk gjennom arbeidet med samiske stedsnavn

Råd om samiske stedsnavn

Sametinget har gitt tilrådinger i bruk av samiske stedsnavn, dette gjelder til blant annet media, kommuner og andre som arbeider med samiske stedsnavn. Journalister har sendt inn lister hvor samiske navn kvalitetssjekkes slik at disse brukes riktig i media. Kommuner gjør vedtak om skrivemåten av offisiell adresse og av navn på tettsteder, grender, kommunale veier, gater og lignende. I denne perioden har blant annet Rana kommune bedt om tilråding om hvordan Rana kommune bør skrives på samisk fordi de skal vedta dette navnet på samisk. Det er også gått ut ulike tilrådinger på eksisterende navneformer på hvordan man skal bruke dem i sammenheng av for eksempel verneform, eks. Várnjárgga álbmotmeahcci. I dette tilfellet hvordan bruke genitiv og i forhold til hva. Andre tilrådinger i forhold til eksisterende navn, har vært å vurdere ledd i et stedsnavn som er i Statens Kartverks registre, eksempel bogi/boge, nuori/nuore.

Innsamling av stedsnavn

Sametingsrådet gjennomgår for tiden retningslinjene for innsamling av stedsnavn. Retningslinjene for stedsnavnsprosjekter skal være et av tildelingskriteriene ved tildeling av tilskudd.

- Gjennom samarbeid med Arbeids- og inkluderingsdepartementet gjennomføre handlingsplan for samisk språk

Regjeringens handlingsplan for samisk språk

Sametinget har konsultert om tiltak i handlingsplan for samisk språk. Handlingsplanen er foreløpig ikke ferdigstilt fra Regjeringens side, men er etter det sametingsrådet har fått opplyst planlagt framlagt i løpet av mai.

Virkemidler – språk, direkte tilskudd

Tospråklighetstilskudd, kommuner

Budsjett kr 37 650 000. Forbruk kr 18 825 000

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Tospråklighetstilskudd, fylkeskommuner

Budsjett kr 5 100 000. Forbruk kr 2 550 000

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Samiske språksentre

Budsjett kr 5 200 000. Forbruk kr 2 600 000

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Virkemidler – språk, søkerbaserte

Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 2 200 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. mars. Det er innkommet 24 søknader på totalt kr 4 271 440. Søknadene er under behandling og endelig vedtak gjøres av tilskuddsstyret i juni.

Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Budsjett kr 3 810 000. Forbruk kr 40 000

Søknadsfrist 1. mars. Etter fullmakt fra tilskuddsstyret har administrasjonen bevilget tilskudd til et tiltak innenfor ordningens formål. For øvrig er 23 søknader for kr 4 159 025 under behandling. Endelig vedtak gjøres av tilskuddsstyret i juni.

4 Kultur

Hovedmål

- Et levende og allsidig samisk kunst- og kulturliv

Delmål

- Opprettholde og videreutvikle eksisterende samiske kulturinstitusjoner og samiske museer
- Utvikle et mangfold av samiske kunstneriske uttrykk og sikre formidling av disse
- Fremme ulike idrettsaktiviteter for den samiske befolkningen
- Sikre og utvikle musikk-, litteratur-, film- og revy- og teatervirksomhet
- Et bredt tilbud av kulturaktiviteter for samiske barn og unge
- Et godt bibliotektilbud til samiske brukere
- Sikre de samiske museenes reelle deltakelse i museumsreformen

Strategi

- Bidra til å opprettholde og videreutvikle samisk kunst- og kulturliv gjennom aktiv virkemiddelbruk
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr 08.05.09.
- Fremme felles samisk-kvenske kulturtiltak gjennom aktiv virkemiddelbruk
- Styrke og utvikle samarbeidet med aktører som arbeider for samisk kulturutvikling

Senter for Nordlige folk AS

Sametingsrådet var med og opprette Senter for Nordlige folk AS 20.04.09. Senterets virksomhet er lokalisert til Ája iKåfjord kommune. Selskapet har som mål å bidra til økt kunnskap og

oppmerksomhet om ulike folk i nordområdene. Fokuset skal ligge på nordlige folk, og da særlig det sjøsamiske. Sametinget er en av aksjonærene og har oppnevnt Berit Oskal Eira som medlem styret. De andre aksjonærene er Troms fylkeskommune, Riddu Ridđu Searvi, Kåfjord kommune og tidligere andelshavere.

Åarjelhsaemien Teatere

Rådsmedlem Vibeke Larsen deltok på årsmøtet til Åarjelhsaemien Teatere. Larsen orienterte om Sametingets arbeid for samisk scenekunst. Åarjelhsaemien Teatere gjorde et vedtak om omorganisering til stiftelse, og prosessen mot dette er igangsatt.

- Opprettholde og videreutvikle dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter for å styrke rammevilkårene for samisk kulturutvikling
- Skape større forpliktelse til felles utvikling av samisk kunst og kulturliv gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
- Legge til rette for skaping og formidling av samisk kunst gjennom kunstneravtalen

Innkjøpsordning for skjønnlitteratur og musikk/joik

En arbeidsgruppe sammensatt av medlemmer fra kunstnerorganisasjonene og Sametinget har fått i mandat å vurdere en innkjøpsordning som bedrer tilgangen på utgitt samisk skjønnlitteratur og musikk/joik. Det første arbeidsgruppemøtet ble avholdt i Kiruna i november 2008.

Arbeidsgruppen har invitert forlag og plateselskap som tidligere har utgitt samisk litteratur eller musikk til å komme med innspill til innkjøpsordningen. Bare 3 av 30 inviterte forlag/plateselskap kom med innspill innen fristen 27. april. Det siste og fjerde arbeidsgruppemøte avholdes i Alta 15. mai hvor arbeidsgruppen skal drøfte og sy sammen rapporten før den leveres til behandling i rådsrådet i juni. Sametingsrådet vil sende rapporten på høring.

Billedkunst og Dáiddaduodji:

Sametingsrådet deltok på årsmøtet i Samisk kunstnerforening (SDS) etter invitasjon fra Samisk kunstneråd. SDS ønsket informasjon om Sametingets forståelse av retningslinjene for innkjøpsordningen for samisk billedkunst og dáiddaduodji. Spesielt gjaldt dette punkt 2.4, om innkjøpsutvalget. SDS har tatt initiativ til ny revidering av retningslinjene da de mener kunstkonservatorens rolle i innkjøpskomiteen er noe uklar, jamfør dagens retningslinjer.

- Bidra til etablering av samisk kunstmuseum

Planlegging av Samisk kunstmuseum

Sametinget har sendt oppdragsbrev til Statsbygg angående samisk kunstmuseum. I brevet ber Sametinget Statsbygg om å forestå planleggingen av nybygget samt nødvendig renovering og ombygging av eksisterende anlegg. Sametinget har bevilget kr 850 000 til forprosjekteringen. Beløpet vil stå til Statsbyggs disposisjon.

- Arbeide for realisering av et nytt teaterhus for Beaivváš Sámi Teáhter.
- Arbeide for utbygging av prioriterte samiske kulturbygg
- Bidra til at de samiske museene får gode rammevilkår for drift og faglig utvikling

Ája Sami musea

Ája Sami musea har fått ekstrabevilgninger på kr 60 000 for å ferdigstille forprosjektet for museumsutvikling ved Ája. Prosjektet er en oppfølging av Sametingets vedtak i sak 06/07 Delutredning om samisk museumsvirksomhet i Troms og Nordre Nordland.

Árran Julevsáame guovdásj – Lulesamisk senter

Sametingsrådet har innvilget Árran midler til etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område. Søknad om midler til drift og investering ble behandlet på rådsmøtet i mars. Det ble innvilget kr 641 000 til drift og kr 168 000 til investeringer for 2009. I vedtaket ble det lagt til grunn en forventning om å oppnå en finansieringsløsning for drift av og investering vedrørende pitesamisk museumsvirksomhet med Nordland fylkeskommune. I forbindelse med de økonomiske utfordringene knyttet til etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område er det avholdt møte mellom Sametinget og Nordland fylkeskommune. Det ble i den forbindelse igangsatt en prosess for fullfinansiering av museumsvirksomheten, der målet er at fylkeskommunen skal bidra med driftsmidler. Når driften er fullfinansiert er Árran godkjent som en egen museumsida med museumsansvar for det lule- og pitesamiske området.

Saemien Sijte

Sametingsrådet har avholdt møte med Saemien Sijte. Tema for møtet var utbyggingen og progresjon mot ferdigstillelse, Saemien Sijtes fremtidige økonomi og utviklingsplanene for institusjonen med blant annet økning av antall stillinger.

Várdobáiki sámi guovddáš/samisk senter

Sametingsrådet har mottatt plan for etablering og drift av museumsvirksomhet i tilknytning til Várdobáiki sámi guovddáš/samisk senter, jamfør oppfølging av ”Delutredning om samisk museumsvirksomhet i Nordre Nordland og Troms”. Planen er under behandling og vil behandles på rådsmøtet i juni.

Sijti Jarngje

Det ble avholdt møte i arbeidsgruppa for utvikling av Sijti Jarngje i april, jamfør oppfølging av institusjonsmeldinga.

Samiskspråklig Primus

Sametinget har hatt møte med ABM-utvikling, KulturIT og RidduDuottarMuseat om et samiskspråklig Primus. Primus er en database for registrering av gjenstander som flere museer ønsker å ta i bruk. De samiske museene har imidlertid ikke tatt den i bruk siden det ikke er mulig å bruke samisk tegnsett i databasen. På møtet ble samarbeidspartene enige om et prosjekt der målsettingen er at samisk tegnsett skal være mulig i Primus innen utgangen av 2009.

Virkemidler – kultur – direkte tilskudd

Samiske kulturhus

Budsjett kr 8 642 000. Forbruk kr 4 321 000

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Samiske festivaler

Budsjett kr 2 882 000. Forbruk kr 1 441 000

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Samisk idrett

Budsjett kr 1 479 000. Forbruk kr 739 500

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Samisk teater

Budsjett kr 16 519 000. Forbruk kr 8 259 500

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Samiske publikasjoner

Budsjett kr 2 571 000. Forbruk kr 1 285 500

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Bokbusser

Budsjett kr 6 145 000. Forbruk kr 3 072 500

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Museer

Budsjett kr 20 598 000. Forbruk kr 10 345 500

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Virkemidler – kultur – søkerbaserte tilskudd

Kulturutvikling

Litteratur

Budsjett kr 2 586 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. april, søknader under behandling.

Musikkutgivelser

Budsjett kr 1 900 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. april, søknader under behandling.

Kulturtiltak for barn og unge

Budsjett kr 1 900 000. Forbruk kr 441 200

Åpen søknadsfrist fram til 1. september. Pr 08.05.09 er det mottatt få prosjektsøknader for tiltak som er rettet mot barn og unge der formålet er å utvikle kulturaktiviteter spesielt for denne målgruppen. Flesteparten av søknadene som har fått avslag er scootercrossarrangementer og andre arrangementer som ikke har vært rettet mot målgruppen. Søknader hvor det søkes om tilskudd til drift- og investeringsutgifter har fått avslag da dette ikke er støtteberettigede utgifter.

Andre kulturtiltak

Budsjett kr 2 793 000. Forbruk kr 2 013 100

Åpen søknadsfrist fram til 1. september. Det mottas mange søknader om tilskudd til artisthonorar for samiske artister og de fleste søknadene blir innvilget. Også prioriteringen samisk kulturarrangement ved markering av Samefolkets dag har vært populær. I år er kr 322 500 tildelt dette formålet. Tiltak som til nå har mottatt særlig få søknader er turnéstøtte, litteraturtiltak i Nordland fylke, deltakelse i kirkelig urfolkssamarbeid og felles samisk-kvenske kulturarrangement.

Samiskspråklige tegneserier

Budsjett kr 460 000. Forbruk 0

Søknadsfrist 1. mars. 3 søknader på totalt kr 946 300 er under behandling.

Samiske forlag

Budsjett kr 2 682 000. Forbruk kr 2 682 000

Søknadsfrist 1. februar.

Samiske møteplasser

Budsjett kr 700 000. Forbruk kr 700 000

Søknadsfrist 1. februar.

Samisk kunstneravtale

Budsjett kr 5 150 000

Avsetningene i kunstneravtalen forvaltes av Samisk kunstnerråd og RidduDuottarMuseat.

Forhandlingsmøte for 2010-kravet er utsatt til juni.

5 Næring

Hovedmål

- Sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetting og allsidig næringsliv

Delmål

- Opprettholde og utvikle næringslivet i samiske områder
- Bevare og utvikle marine næringer som materielt grunnlag for bo- og sysselsettingen i samiske områder
- Opprettholde jordbruket som en viktig kulturbærer og sysselsetter i samiske områder
- Utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer
- En økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift og utmarksnæring

Strategier

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å utvikle et allsidig næringsliv med god fordeling av tilskuddsmidler mellom kjønnene.
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr 08.05.09.
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk gi unge etablerere mulighet til å starte egen virksomhet
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr 08.05.09.
- Samordne virkemiddelbruken i samarbeid med lokale og regionale myndigheter
- Opprettholde og videreutvikle dialog med sentrale og regionale myndigheter for å styrke rammevilkårene for samisk næringsvikling

Kystfiskeutvalget

Sametingsrådet har i perioden jobbet aktivt med å følge opp Kystfiskeutvalgets forslag til finnmarksfiskelov og Sametingets prinsippvedtak i saken. Sametingsrådet har hatt møte med Fiskeri- og kystdepartementet der partene ble enige om å arbeide videre med saken på administrativt nivå for å forberede videre konsultasjoner. Så langt har to slike administrative møter funnet sted. For sametingsrådet har det vært viktig å understreke at man må finne en løsning innenfor udiskutable folkerettlige rammer som innebærer en lovmessig anerkjennelse av retten til fisket, og at innholdet i en slik rett konkretiseres, samt en forvaltningsordning som sikrer samisk medbestemmelse i ressursforvaltningen. Sametingsrådet prioriterer denne saken høyt i arbeidet med anerkjennelse og styrking av sjøsamiske rettigheter.

Sjølaksefiske

Sametingsrådet har i perioden jobbet med målsetning om at de samiske sjølaksefiskeriene skal bevares i sin nåværende form, gjennom å jobbe for å stoppe Miljøverndepartementets innføring av en konsesjonsordning for sjølaksefisket, og for å tilbakeføre reguleringen av sjølaksefisket til den som var gjeldende for 2007. Sametingsrådet har blant annet hatt konsultasjoner med Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet angående reguleringen av sjølaksefisket for 2009. Bakgrunnen var at reguleringen for sesongen 2009 er for streng. Sametingsrådet har i perioden skrevet brev til Miljøverndepartementet om den planlagte konsesjonsordningen for sjølaksefisket som skal innføres i 2010. Sametingsrådet har også deltatt aktivt i den offentlige debatten om reguleringene for 2009 og om innføring av konsesjonsordningen. I disse sakene er sametingsrådet på linje med de sjøsamiske sjølaksefiskerne.

Jordbruksforhandlingene

På grunnlag av vedtak i plenumet ga sametingsrådet innspill til jordbruksforhandlingene i møte med landbruksministeren. I tilbudet fra staten har Sametinget fått delvis gjennomslag for økt melkekvote på en million liter. Denne økte melkekvoten er imidlertid avgrenset til Finnmark. Avtalepartene i jordbruket er blitt enige om å ha samme tilskuddssats for areal over 200 dekar. Det innebærer at en bonde i Finnmark vil få 268 kr for hvert dekar uansett om arealet er over eller under 200 dekar. I dag

er det en lavere sats for arealer over 200 dekar. Rådet er ikke fornøyd med at disse ordningene ikke omfatter det samiske jordbruket i Troms og Nordland, og vil arbeide for at også disse to fylkene skal inkluderes i de ordninger Sametinget har fått gjennomslag for.

Opprettholdelse av gårdsbruk

Sametingsrådet har i samarbeid med Innovasjon Norge og Fylkesmannens landbruksavdeling planlagt å sette i gang et prosjekt som går ut på å sikre jordbruket i Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Situasjonen for melkeproduksjonen i dette området er urovekkende med mange nedlagte gårdsbruk. Rådets utgangspunkt er at det er kommunene som må være ansvarlige for å gjennomføre prosjektet, men at Sametinget bidrar med kompetanse og delfinansiering av prosjektet.

Uttak av sel

Sametingsrådet har i samarbeid med Sjøsamisk kompetansesenter i Billefjord, satt i gang et prosjekt for å øke uttak av sel i Porsanger-, Lakse- og Tanafjorden. Prosjektet skal vare i tre år. Et av målene med prosjektet er å redusere skader på fjordfisk. Et annet mål er å øke kvaliteten av fjordfisk ved å redusere smittefaren for parasitter fra sel. I dette prosjektet vil rådet også koble videreføring av råvarer fra sel i duodjiproduksjonen.

Verdiskapingsprogrammet

Faglig forum og utviklingsforum hadde fellesmøte i februar. Saker som ble behandlet var framdriften av programmet og revidering av programbeskrivelsen for verdiskapingsprogrammet. Deltakerne ble også gitt anledning til å komme med innspill til nye tiltak i verdiskapingsprogrammet for 2009 og 2010. Erfaringene med å ha fellesmøte er gode og fellesmøte vil bli videreført i 2010. Det fungerer også som en informasjonsarena mellom samisk næringsliv og det offentlige virkemiddelapparatet.

Utmarksnæringer

Sametingsrådet har hatt møter med Sámi bivdo- ja meahcástansearvi og Kautokeino kommune om utviklingen av utmarksnæringer med spesiell vekt på innlandsfisk i Kautokeino. Rådet ser at det er store utfordringer med å få i gang nye virksomheter innen utmarksnæringen. Det er imidlertid næringen sjøl som må ta initiativ til nye tiltak. Sametinget disponerer nødvendige tilskudd for å finansiere slike tiltak.

- Legge til rette for kompetanseutvikling og innovasjon gjennom samarbeid med kompetanse- og kunnskapsmiljøer

Kompetansesenter for utmarksnæringer

Sametingsrådet har i samarbeid med Asplan Viak satt i gang en vurdering av behovet for et kompetansesenter for utmarksnæringer. Arbeidet vil være ferdig i løpet av høsten.

Etablererskole

Sametingsrådet har i samarbeid med Asplan Viak og Høgskolen i Finnmark gjennomført etablererskole for nyetablerere som ble avsluttet i mars. Det ble holdt tre samlinger i Laksely, Tana og Karasjok. Totalt 18-19 etablerere fra Finnmark og Kåfjord deltok. Interessen for å delta var mye større enn det var budsjettert med. Rådet tar sikte på å videreføre dette tilbudet i områder utenom Finnmark i 2009.

- Gjennom samarbeid med relevante aktører bidra til at næringsutviklingsarbeidet blir mer proaktivt og at etablerere får bedre oppfølging
- Annet

Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner

Sametingsrådet har revidert programbeskrivelsen for næringskombinasjoner og samisk reiseliv. Endringene er av mindre karakter og innenfor rammen av det plenum har vedtatt i sak 10/08 om verdiskapningsprogrammet. I programbeskrivelsen er budsjett for 2009 innarbeidet. I tillegg er det foretatt justeringer for enkelte tiltak for å få en mer treffsikker ordning. Rådet ser at det er behov for

å vurdere programbeskrivelsen jevnlig nettopp for å tilpasse utviklingen i næringslivet og budsjettvedtakene.

Duodjeinstituhtta

Sametingsrådet har satt i gang et arbeid med å vurdere hvilke konsekvenser det vil ha å oppnevne et medlem i styret for Duodjeinstituhtta – dette gjelder oppnevning av Sametinget og Duojáruid ealáhussearvi. Det er laget mandat for arbeidet. Både Sametinget og Duodjeinstituhtta er involvert i dette arbeidet. Ved å gå inn som styremedlem må det vurderes hva dette innebærer av forpliktelser både i forhold til økonomi og drift av Duodjeinstituhtta.

Driftstilskuddsordningen for duodjiutøvere

Rådet har satt i gang prosesser med å evaluere driftstilskuddsordningen for duodjiutøvere. I dette arbeidet skal det også vurderes hvordan andre foretak enn enkeltpersonsforetak kan tas opp i duodjiregisteret og hvilke kriterier som skal gjelde for opptak.

Virkemidler – næring – direkte tilskudd

Duodjiinstitusjoner

Budsjett kr 2 509 000. Forbruk kr 1 254 500

Sametinget har utbetalt halvparten av midlene. Andre del av tilskuddet vil bli utbetalt i henhold til tildelingskriteriene.

Virkemidler – næring – søkerbaserte tilskudd

Næringsutvikling

Variert næringsliv - totalt

Budsjett kr 6 017 000. Forbruk kr 3 168 000

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september.

Variert næringsliv

Budsjett kr 4 017 000. Forbruk kr 3 068 000

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september.

Utmarksnæring

Budsjett kr 1 000 000. Forbruk kr 100 000

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september.

Duodji utenom næringsavtalen

Budsjett kr 1 000 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september.

Marine næringer

Budsjett kr 4 165 000. Forbruk kr 1 644 000

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september.

Jordbruk

Budsjett kr 4 799 000. Forbruk kr 1 436 500

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september. Nybygging og omfattende ombygginger av driftsbygg - kr 1 203 500. Maskiner og redskaper i jordbruket til enkeltsøkere og redskapslag - kr 233 000.

Etablererstipend

Budsjett kr 1 500 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. april, søknader under behandling.

Verdiskapningsprogram for næringskombinasjoner

Budsjett kr 6 000 000. Forbruk kr 701 000

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september.

Næringsavtale for duodji

Budsjett kr 9 210 000. Forbruk kr 1 511 973

Søknadsfrist 1. februar, 1. april og 1. september og 25. oktober.

6 Miljø- og kulturvern

Hovedmål

- Sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur og vern av samiske kulturminner og kulturmiljøer

Delmål

- Dokumentasjon og formidling av samiske kulturminner og kulturmiljø
- Synliggjøre samisk tradisjonell kunnskap

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke samisk tradisjonskunnskap og grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr 08.05.09.
- Opprettholde og videreutvikle dialog og samarbeid med sentrale, regionale og lokale myndigheter og andre aktører, for å styrke rammevilkårene for samisk kultur- og miljøvern

Samarbeidet med Riksantikvaren

Det er avholdt møte mellom Sametinget og Riksantikvaren. Saker som blant annet ble orientert om og drøftet var Mortensnes inn på UNESCOs verdensarvliste, Skoltebyen i Neiden, kulturminnesaken i Levajok, nasjonale kulturlandskap i jordbruket og tiltakspakken fra regjeringen. Sametingsrådet har sammen med Riksantikvaren vært med på å anbefale samt fordele 2. mill kr til samiske kulturminnetiltak fra midler i Regjeringens tiltakspakke.

Riksrevisjonens undersøkelse av Miljøverndepartementets ivaretagelse av det nasjonale ansvaret for fredete og verneverdige bygninger

Riksrevisjonen har foretatt forvaltningsrevisjon av Miljøverndepartementets ivaretagelse av det nasjonale ansvaret for fredete og verneverdige bygninger. Riksrevisjonens rapport slår fast at Miljøverndepartementet ikke har tilstrekkelig styringsinformasjon på bygningsvernområdet. Sametingsrådet har gitt uttalelser til både foreløpig rapport og Riksrevisjonens bemerkninger. Sametingsrådets uttalelse av 03.04.09 er gjengitt i sin helhet i sluttrapporten. Sametingsrådet har spesielt påpekt at det ikke er tilført økte administrative ressurser til den samiske kulturminneforvaltningen siden 1999.

Sametingsrådet tar denne revisjonen alvorlig og vil sette i gang tiltak for å rette opp de svakheter som er pekt på fra Riksrevisjonen. Sametingsrådet ser dette i sammenheng med det pågående arbeidet med utvikling av et fungerende mål- og resultatstyringssystem i Sametinget. Det er viktig at Sametinget får tilstrekkelige ressurser for å drive en god forvaltning av den fredete samiske bygningsmassen, og at Sametingets forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner får en permanent ordning.

Ceavcegeadgi-Mortensnes på UNESCOs verdensarvliste

President Egil Olli har hatt møte med ordføreren i Nesseby kommune om arbeidet med å få Ceavcegeadgi-Mortensnes på UNESCOs verdensarvliste. Presidenten orienterte kommunen om status i arbeidet, og at det vil initieres en arbeidsgruppe der Riksantikvaren, Nesseby kommune og Sametinget vil delta i det videre arbeidet.

Mineralloven

Regjeringen fremmet 20.03.09 St.prp. nr. 43 (2008-2009) Mineralloven. Loven tok ikke hensyn til Sametingets vedtak i Sak 47/08. Sametingspresidenten har sendt et brev til medlemmene i Stortingets næringskomité hvor det ble orientert om Sametingets vedtak i saken, og om hvilke konkrete forhold som må på plass for at loven skal overholde Statens folkerettslige forpliktelser overfor samene. Sametingspresidenten og NSRs gruppeleder var i møte med næringskomiteen 27.04.09. Møtet ble

fulgt opp med brev av 29.04.09 hvor det foreslås helt konkret hvilke justeringer som må inn i loven for at minimumsstandarden etter folkeretten ivaretas, samtidig som det ikke foregriper en samlet oppfølging av Samerettsutvalgets utredning.

I brev av 24.04.09 ble ILO, FN's spesialrapportør for urfolk og FN's ekspertmekanisme for urfolks rettigheter oversendt tilleggsinformasjon om Regjeringens minerallovforslag. Tilleggsinformasjonen viser til Sametinget periodiske rapport til ILO vedtatt i sak 26/08. Tilleggsinformasjonen tar for seg lovprosessen og lovforslaget vurdert i forhold til ILO 169, SP, og urfolkserklæringen. Tilleggsinformasjonen er samtidig en kommentar til henvendelsen fra FN's spesialrapportør for urfolk henvendelse av 18.12.08 med spørsmål til Regjeringen om lovutkastet sett i forhold til urfolksretten.

Høringsuttalelse til Finnmarkseiendommens utkast til retningslinjer for bruk av grunneiers mineraler
Sametingsrådet har avgitt uttalelse til Finnmarkseiendommens høringsutkast til retningslinjer for bruk av grunneiers mineraler på den grunnen Finnmarkseiendommen styrer og forvalter. I uttalelsen understrekes det at de foreslåtte retningslinjene fra Finnmarkseiendommen må vurderes i forhold til forslaget til ny minerallov. Det er videre framhevet at undersøkelser og utvinning av grunneiers mineraler bare kan skje etter avtale med grunneier eller etter ekspropriasjon. Avtale om undersøkelser må vurderes i henhold til finnmarkslovens §§ 4 og 10 (retningslinjer for endret bruk av utmark og saker om endret bruk av utmark) og minerallovforslaget § 40 (vesentlig vekt på hensynet til samisk kultur ved ekspropriasjon). I uttalelsen gis det uttrykk for at Sametinget gjerne deltar i en videre dialog med Finnmarkseiendommen om utarbeidelsen av retningslinjene.

Høringsuttalelse til forslag til havenergilov

Det er avgitt uttalelse til høringsnotat fra Olje- og energidepartementet om en havenergilov (lov om fornybar energiproduksjon til havs som vind- og bølgekraft). Bakgrunnen for lovforslaget er at det i dag ikke er et fullstendig lovverk for slik energiproduksjon utenfor grunnlinjen. Uttalelsen påpeker behovet for at lovforslaget må innta 1) hensynet til samisk kultur i formålet, 2) bestemmelse om forholdet til folkeretten, 3) sikring av konsultasjonsplikten, 4) bestemmelse om vektlegging av hensynet til samisk kultur og 5) bestemmelser om del av utbytte til direkte berørte samer og lokalsamfunn. Det bes om at Sametinget kontaktes for konsultasjoner i den videre behandlingen av lovforslaget.

Samerettsutvalget II – videre oppfølging

Sametingsrådet har invitert til folkemøter i Hattfjelldal, Snåsa og Røros i uke 23. Folkemøtene vil bli avviklet fortløpende i Nordland og Troms. Formålet med møtene er å få lokale innspill og presentere Sametingets politikk i det videre arbeid med Samerettsutvalget II. Sametingsrådet har invitert det største opposisjonspartiet til å delta på folkemøtene.

Energi og vindkraft

Sametinget og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) signerte 31. mars en avtale om gjennomføring av konsultasjoner i energisaker. Avtalen er på administrativt nivå.

NVE er underlagt Olje- og energidepartementet og har ansvar for å forvalte vann- og energiressursene i Norge. NVE saksforbereder og behandler alle konsesjonssaker som gjelder utbygging etter energiloven. På grunn av sitt ansvarsområde møter derfor Sametinget ofte NVE i utbyggings- og arealspørsmål, og som statlig myndighet er NVE underlagt den overordnede konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter. Samarbeidsavtalen er en presisering av den overordnede konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter.

Bygging av 132 kV kraftlinje på Sør-Helgeland

Sametinget har mottatt forespørsel fra Olje- og energidepartementet (OED) om hvorvidt Sametinget ønsker konsultasjoner når det gjelder bygging av nevnte kraftlinje. Kraftlinjen er planlagt fra Tangvik i Vevelstad kommune og til Tilrem i Brønnøy kommune. Det valgte traséalternativet er det billigste alternativet, men vil også komme i konflikt med flere trekk-, drivings- og flytteveier i det berørte reinbeitedistriktet Jillen-Njaarke. Trassen vil videre berøre alle årstidsbeiter samt også kunne komme i konflikt med samiske kulturminner. Sametingsrådet har derfor konkludert med at Sametinget ønsker

konsultasjoner med OED før vedtak blir fattet. Det direkte berørte distriktet Jillen-Njaarke skal også konsultere med OED om saken. OED har imøtekommet vårt ønske om konsultasjoner og administrative konsultasjoner i saken vil bli avholdt i begynnelsen av juni.

Bygging av Kalvvatnan vindkraftverk

Sametinget har mottatt melding med konsekvensutredningsprogram om bygging av Kalvvatnan vindkraftverk i Bindal kommune i Nordland. Den planlagte utbyggingen berører både natur- og kulturmiljø. Utbyggingen vil kunne få negative konsekvenser både for samiske kulturminner og reindrifta i området. Sametingsrådet har derfor bedt Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om konsultasjoner før konsekvensutredningsprogrammet blir endelig fastsatt.

Vindkraft og kraftlinjer på Fosen

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kunngjorde i slutten av mars at følgende fire vindkraftprosjekter prioriteres når det gjelder sluttbehandling: Oksbåsheia/Sørmarksfjellet, Roan, Kvenndalsfjellet og Storheia. Av disse ser Storheia ut å kunne gi de største negative virkningene for samiske interesser. Vindkraftprosjektene Innvordfjellet, Breivikfjellet, Jektheia og Blåheia settes på vent og vil ikke bli sluttbehandlet nå. Av disse er det Jektheia og Blåheia som potensielt vil kunne gi negative virkninger for samiske interesser. Videre anbefaler NVE at planleggingen for ytterligere 11 vindkraftprosjekter avsluttes og at prosjektene formelt trekkes tilbake, på bakgrunn av høringsuttalelser. Oppsummert ser derfor situasjonen for de samiske interessene på Fosen lysere ut nå enn den har gjort tidligere. Det ser ikke ut til at utbyggingen av vindkraftverk får det omfang som det lå an til i første omgang. Dette oppfatter sametingsrådet som positivt sett fra samisk ståsted. Men fortsatt er det noen prosjekter som vil kunne føre til negative konsekvenser for samiske interesser og samisk kultur. Sametingsrådet vil derfor nøye følge med på den videre utviklingen på Fosen.

- Når det gjelder kraftlinjer er det kommet inn en tilleggsøknad for planlagt kraftlinje mellom Namsos og Roan. Undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven kan som helhet ikke regnes som oppfylt for den omsøkte kraftlinja. Det er planlagt undersøkelser i løpet av feltsesongen 2009. Når det gjelder øvrige samiske interesser mener sametingsrådet at den omsøkte kraftlinja kan føre til negative konsekvenser for samiske interesser på Fosen. Sametingsrådet har gjort NVE oppmerksom på at konsultasjoner må gjennomføres.

Utbygging og drift av Goliatfeltet i Barentshavet

Det er 17.04.09 avholdt politisk konsultasjon med Olje- og energidepartementet om Goliat. Konsultasjonene fortsatte løpende gjennom utveksling av skriftlige tekster på e-post frem til 30.04.09, da partene konstaterte at det ikke var grunnlag for å oppnå enighet mellom Sametinget og Olje- og energidepartementet i saken. Sametingets standpunkter er riktig gjengitt i kapittel 4 i St.prp. nr. 64 (2008-2009) Utbygging og drift av Goliatfeltet: *”Det ble ikke oppnådd enighet mellom partene om et urfolksfond i forbindelse med petroleumsvirksomheten eller hvorvidt samene har særlige rettigheter til petroleumssressursene. Sametinget står fast på prinsippet om at det samiske folk etter folkeretten har rettigheter til petroleumssressursene i Barentshavet. Sametinget mener at urfolksperspektivet må gjenspeile hvordan avkastningen fra petroleumsvirksomhet i Barentshavet fordeles, og foreslår at en del av nytteverdien ansettes i et urfolksfond som virkemiddel for ringvirkninger i nord til samfunns- og næringsutvikling. På bakgrunn av uenigheten er det Sametingets samlede vurdering at det ikke foreligger et tilstrekkelig grunnlag i utkastet til proposisjon for å gi tilslutning til utbygging og drift av Goliatfeltet.”*

Videre er både innholdet i Sametingets vedtak og sametingsrådets forslag til vedtak besvart i vedlegget til Stortingetsproposisjonen.

Klimaendringer

Klimaendringer og urfolk var et av flere tema som var gjenstand for drøftinger da medlemmene i FN's Permanente Forum for urfolkssaker (UNPFII) hadde sitt formøte i Karasjok i perioden 16. – 20. mars. Sametingene og representanter for russiske samer hadde egne møter med UNPFII. I tillegg var det et åpent møte for samiske organisasjoner og institusjoner. Verdensbanken kom særskilt til Karasjok for å diskutere klimatiltak med UNPFII i et åpent møte, herunder det norske skoginitiativet om å redusere klimagassutslipp fra avskogning og skogforringelse i tropiske skogland (REDD).

Sametinget og Samerådet deltok på et internasjonalt urfolksmøte om klimaendringer i Anchorage i Alaska. Erfaringene, kontaktrelasjonene, samt rapporten og erklæringen fra Anchorage-møtet vil være et viktig bidrag i arbeidet med implementeringen av urfolksposisjonene i forbindelse med toppmøtet under klimakonvensjonen i København i desember 2009. Anchorage-erklæringen er oversatt til norsk og samisk.

Sametinget har deltatt på et fellesmøte for delutredningene under den norske oppfølgingen av klimaprojektet til Arktisk råd, "Arctic Climate Impact Assessment, ACIA". NorACIA (2005-2009) skal bidra til å utvikle, sammenstille og formidle kunnskap om klimaendringer – effekter og tilpasninger – i norsk del av Arktis. Sametinget deltar i temagruppen om tilpasning til klimaendringer og avbøtende tiltak, og bidrar også på temagruppen om folk og samfunn.

Arktisk Råd

President Egil Olli vektla partnerskapsperspektivet mellom stater og urfolk i sin hilsningstale på ministermøtet i Arktisk Råd i Tromsø. Presidenten understreket at partnerskap må nedfelles i håndfast politikk, lovverk og praksis. Tromsø-erklæringen fra ministermøtet anerkjenner rettighetene til urfolk og legger vekt på engasjementet til urfolk når det gjelder å adressere sirkumpolare utfordringer. Det er historisk i Arktisk Råd sammenheng at alle de 6 arktiske statene på denne måten anerkjenner urfolksrettigheter. Erklæringer uttrykker videre støtte til urfolkssekretariatet, IPS i København og anmoder medlemsstatene til fortsatt å forbedre deltakelsen til de permanente urfolksdeltakerne i Arktisk Råd.

Konvensjonen om biologisk mangfold

Sametinget har deltatt i Norges delegasjon på det sjuende arbeidsgruppemøtet om genressurser under konvensjonen om biologisk mangfold i Paris. Forhandlingene om et internasjonalt regime om tilgang til genressurser og rettferdig fordeling er krevende og vanskelige. Det 7. møtet i arbeidsgruppen viste tydelig at partene står langt fra hverandre. Hovedtemaer for møtet var regimets målsetning og virkeområde, etterlevelse, utbyttefordeling samt tilgang til genressurser. Norge presenterte naturmangfoldlovens bestemmelser om genressurser på møtet, og konsultasjonene med Sametinget om lovforslaget er nevnt i rapporten fra arbeidsgruppemøtet.

Nye forvaltningsmodeller for verneområder

Det har vært avholdt konsultasjoner mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om nye forvaltningsmodeller for eksisterende og nye verneområder. Det ble oppnådd enighet mellom partene om en tekst vedrørende verneområdeforvaltning, men det synes som om Regjeringen ikke får ferdigbehandlet saken i denne stortingsperioden. Departementet og Sametinget er enig om at det legges opp til at det for større verneområder vil etableres verneområdestyrer der berørte kommuner, fylkeskommunen og Sametinget oppnevner representanter.

Fredning av visse områder i Finnmark mot reinbeite

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har igangsatt revidering av forskrift om fredning av visse områder i Finnmark mot reinbeite. Det er til nå gjennomført to konsultasjoner i saken på administrativt nivå. Sametingsrådet vil i konsultasjonene fremme Sametingets syn som fremkom i sak 08/09 Den nye sameretten. Med bakgrunn i dette vedtaket vil sametingsrådet søke å løse saken ved at fredningshjemmelen i reindriftsloven opprettholdes og at fredninger kun kan oppheves der det ikke kommer i strid med lokalt hevdede rettigheter.

- Gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene styrke det samiske kulturminnevernet
- Ivareta samiske interesser gjennom tett dialog og samarbeid med kommunene i henhold til kulturminneloven, plan- og bygningsloven og andre aktuelle bestemmelser
- Gjennom dialog med høyskoler, forskningsinstitusjoner og universitet, arbeide for å øke forskning på samisk kulturminnevern og tradisjonskunnskap

- Gjennom egen miljø- og klimamelding synliggjøre hvilke utfordringer samisk tradisjonell bruk står overfor
Sametingsrådet legger fram sin miljø- og arealmelding under sak 23/09 på dette plenum.

Virkemidler – Samisk miljø- og kulturvern - Direkte tilskudd

Forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselosene i Tysfjord

Budsjett kr 0

I henhold til rammeavtalen har Sametinget forpliktet seg til å finansiere prosjektet over 3 år med en årlig bevilgning på kr 1 000 000. Det resterende beløp på kr 1 000 000 er foreslått bevilget i Sametingets reviderte budsjett 2009.

Virkemidler – miljø- og kulturvern - Søkerbaserte tilskudd

Samisk kulturminnevern

Budsjett kr 2 000 000. Forbruk kr 1 784 100

Søknadsfrist 1. februar.

Tabell: Fylkesvis fordeling av samisk kulturminnevern

	Bygningsvern - Pri 1	antall	Restaurering Sikring Pri 2	antall	Sum	%
Finnmark	182 000	3	461 000	4	643 000	36
Troms	126 000	3	202 000	2	328 000	18
Nordland	98 000	2	406 000	4	504 000	28
Nord-Trøndelag	28 000	1	145 000	1	173 000	10
Andre		1	136 000	1		8
Sum	1 607 000	19	820 000	9	1 784 000	100

7 Helse- og sosialsatsing

Hovedmål

En likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folket, på lik linje med den øvrige befolkning

Delmål

Et helse- og sosialtilbud som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur

Samisk språk- og kulturkompetanse hos helse- og sosialfaglig personell på alle nivå

Strategi

- Gjennom dialog og samarbeid med sentrale myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av helse- og sosialtjenester til det samiske folk

Samhandlingsreformen

Sametingsrådet har avholdt møte med Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om samhandlingsreformen. Målet med samhandlingsreformen er å få til bedre samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjeneste. Til dette møtet hadde sametingsrådet invitert institusjoner med et spesielt ansvar eller kompetanse når det gjelder helsetjenester for den samiske befolkningen. På møtet ble det fra HODs side gitt informasjon om samhandlingsreformen, og samisk helsepersonell fikk komme med sine tilbakemeldinger til den planlagte reformen. Stortingsmeldingen om Samhandlingsreformen legges fram i juni 2009.

Forskrift om organisering av medisinsk og helsefaglig forskning, og forslag om endring i registerforskriftene og forvaltningslovforskriften

Det er gitt svar på høring om forskrift om organisering av medisinsk og helsefaglig forskning, og forslag om endring i registerforskriftene og forvaltningslovforskriften. Høringssvaret er skrevet i samarbeid med Senter for samisk helseforskning. Sametinget har foreslått et tillegg som omhandler helseforskning hvor urfolk og andre minoritetsgrupper deltar. Forslaget går ut på at helseforskningsprosjekter hvor urfolk og andre minoritetsgrupper deltar, og i særdeleshet den samiske befolkning i Norge, må bygge på gjensidig tillit og respekt mellom de ansvarlige forskningsinstitusjoner og deltakende aktører. I tillegg er det en forutsetning at forskningen bygger på en gjensidig forståelse mellom de deltakende aktører om hva hensikten er og hvordan utfallet av forskningen bidrar til ny innsikt, utvikling og tilbakeføring av kunnskap til de samfunn som deltar.

Intensjonen bak forslaget er å sikre at den samiske befolkningen i Norge har bestemmelsesrett, inkludert medbestemmelse og avgjørende myndighet, i forskningsprosjekter som angår personlige forhold og nærsamfunn blant den samiske befolkningen.

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til tilrettelegging av helse- og sosialtjenesten som bygger på samisk språk- og kulturforståelse på alle nivå
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr. 08.05.09.

Virkemidler – helse- og sosialsatsing - søkerbaserte tilskudd

Helse- og sosialprosjekter

Budsjett kr 3 250 000. Forbruk kr 2 632 000

Søknadsfrist 1. februar.

Tilskuddene er fordelt slik: prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtilbud – kr 1 719 000, prosjekter som har konkrete tiltak for permanent tilrettelegging – kr 260 000, utvikling av pasientrettet helse- og sosialfaglig litteratur som tar utgangspunkt i samisk språk kultur.– kr 300 000, forprosjekter for å utvikle forskningsideer og prosjektskisser – kr 353 000,

8 Samiske organisasjoner

Hovedmål

- Opprettholde et variert samisk organisasjonsliv

Strategi

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk legge til rette for et variert organisasjonsliv
Se under den enkelte virkemiddelordning for status pr. 08.05.09.

Virkemidler – samiske organisasjoner - søkerbaserte tilskudd

Samiske organisasjoner

Samiske hovedorganisasjoner

Budsjett kr 2 451 000. Forbruk kr 2 452 000.

Søknadsfrist 1. februar. Norske Samers Riksforbund mottatt kr 1 272 000 for 2009.

Samenes Folkeforbund mottatt tilskudd på kr 1 180 000 for 2009.

Samiske politiske partier

Budsjett kr 250 000. Forbruk kr 250 000

Søknadsfrist 1. februar. Samefolkets parti mottatt tilskudd på kr 250 000 for 2009.

Samiske grenseoverskridende organisasjoner

Budsjett kr 350 000. Forbruk kr 350 000

Søknadsfrist 1. februar. Samerådet – norsk seksjon mottatt tilskudd på kr 350 000 for 2009.

Samiske kulturorganisasjoner
Budsjett kr 350 000. Forbruk 0
Søknadsfrist 1. mars, søknader under behandling.

Samiske næringsorganisasjoner
Budsjett kr 500 000. Forbruk kr 500 338
Søknadsfrist 1. februar.

Samiske likestillingsorganisasjoner
Budsjett kr 300 000. Forbruk 301 000
Søknadsfrist 1. februar. Sami Nisson Forum mottatt tilskudd på kr 145 000 for 2009
Norgga Sáráhkka mottatt tilskudd på kr 156 000 for 2009.

Samiske org. som arbeider med spørsmål knyttet til tapt skolegang under andre verdenskrig
Budsjett kr 200 000. Forbruk kr 0
Søknadsfrist 1. mars.

9 Andre virkemidler

Virkemidler til sametingsrådets disposisjon

Regionalutvikling
Budsjett kr 3 150 000. Forbruk 1 618 750

Samarbeidsavtale med Finnmark fylkeskommune
Sametingspresident Egil Olli hadde 22.04.09 et møte med fylkesordfører Runar Sjøstad hvor statusrapporteringen for 2008 på samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune ble godkjent. Rapporten er vedlagt denne beretningen. Samarbeidsavtale med Finnmark fylkeskommune

Samarbeidsavtale med fylkeskommunene i sørsamisk område
Samarbeidsavtalen mellom partene er under revidering og ny avtale vil bli undertegnet innen august 2009. Statusrapporten for samarbeidet mellom partene for perioden mai 2007 t.o.m. desember 2008 ligger ved denne beretningen

Samarbeidsavtale med Troms fylkeskommune og Samarbeidsavtale med Nordland fylkeskommune
Arbeidet med rapporteringen på status for 2008 for samarbeidsavtalene med Troms og Nordland fylkeskommuner er av ulike årsaker forsinket, men vil snart bli igangsatt.

Samarbeidsavtale med Oppland fylkeskommune
De senere år er det registrert sørsamiske kulturminner fra forhistorisk tid i Oppland. Det er grunn til å tro at det finnes langt flere samiske kulturminner i Oppland enn det som til nå er kjent. Sametinget og Oppland fylkeskommune arbeider med mange av de samme oppgavene knyttet til kulturminner, og ser stor nytte og positiv effekt i å samordne strategier og oppgaver i arbeidet med samiske kulturminner i Oppland. Partene vil inngå en samarbeidsavtale hvor formålet er å sette fokus på samiske kulturminner i Oppland, ved å legge til rette for mer registrering, forskning og formidling. Avtalen skal underskrives og det vil bli arrangert et miniseminar om samiske kulturminner i Oppland under plenumssamlingen i mai.

Samarbeidsavtale med Oslo kommune
Sametingsrådet har seinhøsten 2008 tatt initiativ til de første samtaler om mulighetene for en samarbeidsavtale med Oslo kommune. Arbeidet er under oppfølging.

Møte med statsråd Dag Terje Andersen og Kommunenes sentralforbund
Sametingsrådet har hatt møte med statsråd Dag Terje Andersen og Kommunenes sentralforbund (KS) om behov og utfordringer knyttet til kommunal/fylkeskommunal implementering av samiske spørsmål. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i St.meld. nr. 28 (2007-2008) Samepolitikken uttalt at departementet vil invitere KS og Sametinget til et nærmere samarbeid om kommunenes

arbeid med samiske spørsmål. Sametingsrådet er positiv til et samarbeid mellom KS og AID om kommunenes og fylkeskommunenes rolle og ansvar for samiske spørsmål. Temaer på møtet 3.mars var blant annet utfordringene med tospråklighet for kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, Sametingets høringsuttalelse av 13.2.08. til Sørheimutvalgets rapport om overføringssystemet for kommunene, Sametingets samarbeidsavtaler med fylkeskommunene, og forvaltningsreformen. Sametingsrådet ser det som interessant med en tettere dialog mellom Sametinget og KS.

Frie virkemidler

Budsjett kr 550 000. Forbruk kr 171 000

Internasjonale tiltak

Budsjett kr 1 100 000. Forbruk kr 434 000

Halvårlig kontaktmøte med Utenriksdepartementet

Sametingsrådet avholdt det halvårige kontaktmøtet med statssekretær Elisabeth Walaas i Utenriksdepartementet. Tema på møtet var nordområdepolitikk, herunder ”Nye byggesteiner i nord. Neste trinn i Regjeringens nordområdestrategi”, Nordisk samekonvensjon, Resultatene av de norsk-svenske reinbeiteforhandlinger, samt barentssamarbeidet og det arktiske samarbeidet. I tillegg ble rammetilskudd til Sametingets internasjonale arbeid drøftet.

Rammeavtale mellom Utenriksdepartementet og Sametinget

Det er inngått en rammeavtale om finansiell bistand til Sametingets internasjonale aktiviteter mellom Utenriksdepartementet og Sametinget. Avtalen er signert 29. april 2009. Selve avtalen gjelder f.o.m. 2009 t.o.m. 2014, men den årlige beløpsstørrelsen innenfor de beskrevne innsatsområdene, pkt.3 – urfolksspørsmål innen FN og andre multilaterale organisasjoner og 4 – deltagelse i Arktisk Råd og Barentsrådet, er gjenstand for justeringer basert på innsatser og omkostninger. For 2009 er rammen 1 million kroner. Den søknadsbaserte finansieringsstøtte i hht. pkt. 5 er knyttet til konkrete prosjekter og er derfor ikke fastsatt med bestemte beløp.

Formøte for FNs Permanente Forum for urfolkssaker (UNPFII)

FNs Permanente Forum for urfolkssaker har sin sesjon hvert år i 2 uker i New York, vanligvis i mai. Forut for sesjonen samles Forumet til et formøte. Forumet holdt sitt formøte i 2009 i Karasjok i perioden 16.-20. mars 2009, etter invitasjon fra Utenriksdepartementet og Sametinget.

Urfolksseminar i Mexico

I forbindelse med Kronprinsparets offisielle besøk i Mexico i uke 12 ble det arrangert et seminar med fokus på urfolkrettigheter. Rådsmedlem Jørn Are Gaski deltok og holdt innlegg.

Urfolksdialog i forbindelse med den canadiske Generalguvernørens statsbesøk i Tromsø

Sametingspresident Egil Olli innledet 30.04.09 urfolksdialogen om samfunnsliv og kultur i urfolksområder i Norge og Canada. Olli vektla at urfolks medbestemmelse, rettighetsspørsmål, kompetanse og kapasitetsbygging, og en utvikling hvor næring, kultur og samfunn blir sett i sammenheng, er viktig for framtidens bærekraftige urfolkssamfunn. Olli understreket videre at den rolle og nytteverdi urfolks tradisjonelle kunnskaper utgjør, må gjøres relevant i nye sammenhenger; som i forskning, moderne undervisning, bærekraftig ressursutnyttning og i offentlig forvaltning.

Tilskudd til markedsføring og nettverksbygging innen samisk reiseliv

Budsjett kr 300 000. Forbruk kr 0

Virkemidler til møtelederskapets disposisjon

Politiske grupper i Sametinget

Budsjett kr 1 872 000. Forbruk kr 0

Møtelederskapet arbeider med å utbetale midlene til de politiske gruppene. Det vil i disse dager gå ut brev til de gruppene som har levert inn dokumentasjonen møtelederskapet har bedt om for regnskapene for 2007 og 2008.

Opposisjonens arbeidsvilkår

Budsjett kr 988 000. Forbruk kr 0

Møtelederskapet arbeider med å utbetale midlene til opposisjonens arbeidsvilkår. Det vil i disse dager gå ut brev til de gruppene som har levert inn dokumentasjonen møtelederskapet har bedt om for regnskapene for 2007 og 2008.

Lister ved Sametingsvalget 2009

Budsjett kr 2 000 000. Forbruk kr 0

Tilskuddet utbetales godkjente lister etter 1. juni.

10 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Konferanser i regi av Sametinget

Budsjett kr 1 150 000. Forbruk kr 4 698

Barnehage- og skolekonferanse

Sametingsrådet i samarbeid med Fylkesmennene i Finnmark, Troms, Nordland og Samisk høyskole er i gang med planleggingen av samisk barnehage- og skolekonferanse.

Ungdomskonferanse

SUPU er i gang med planleggingen av Sametingets ungdomskonferanse. Konferansen vil ha tema relatert til (høyere) utdanning og planlegges arrangert i oktober, trolig i sørsamisk område.

Konferanse med kommunene og fylkeskommunene

Sametingsrådet er kommet godt i gang med planleggingen av konferansen. Den skal avholdes i juni. Tema vil være finanskrisen og dens innvirkning på næringslivet i samiske områder. Rådet vil også sette fokus på entreprenørskap og hvordan det kan skape ny næringsutvikling.

Utdeling av priser og stipend

Budsjett kr 200 000. Forbruk kr 0

Sametinget tildeler i år idrettsstipend for ungdom og språkmotiveringspris. Idrettsstipendet er utlyst med søknadsfrist 27.05.09, mens språkmotiveringsprisen tildeles til høsten og overleveres under Sametingets plenum i november.

Midler til forskning og utvikling, utredninger og dokumentasjonsprosjekter

Budsjett kr 2 650 000. Forbruk kr 0

Sørsamisk medietilbud

Sametingsrådet har igangsatt arbeidet med å utrede et sørsamisk medietilbud. Utredningen skal gi en oversikt over eksisterende medietilbud i sørsamisk område, og foreslå tiltak for å forbedre dette tilbudet. Utredningen skal være ferdig i august.

Arbeidsgruppe for effektiv læremiddelutvikling

Sametinget og Kunnskapsdepartementet er enig om at Sametingets utredning av framtidig effektiv læremiddelutvikling i strategisk plan for læremiddelutvikling 2009 – 2012, og departementets arbeidsgrupper for læremiddelutvikling i St. meld. nr 28 og i brev fra statsråd Solhjell om samiske læremidler, samordnes i en arbeidsgruppe. I møte med departementet er det fastslått at statsrådets brev ikke begrenser arbeidsgruppens frihet til å vurdere og foreslå framtidige løsninger. Det ble også enighet om at Sametinget utformer forslag til mandat for og sammensetning av arbeidsgruppen. Sametingsrådet har i brev av 05.05.09 foreslått at arbeidsgruppen består av medlemmer fra Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet på administrativt nivå, og at mandatet er å vurdere dagens ordning som grunnlag for forslag til endringer som kan føre til en effektivisering av læremiddelutviklingen. Arbeidsgruppen skal ha dialog med aktuelle aktører og innhente informasjon om sammenlignbare forhold internasjonalt.

Evalueringer

Budsjett kr 500 000. Forbruk kr 0

Sametingsrådet vil snarlig igangsette evalueringen av tilskuddsmidler til kulturutvikling, jamfør rulleringsplanen for evaluering av tilskuddsmidler.

11 Samefolkets fond

Språkutvikling - Samefolkets fond

Budsjett kr 4 000 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. mars. 19 søknader på totalt kr 5 456 496 under behandling. Endelig vedtak gjøres av tilskuddsstyret i juni.

Tradisjonell kunnskap - Dokumentasjon og formidling - Samefolkets fond

Budsjett kr 1 600 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. mars. Søknader er mottatt og under behandling for vedtak i tilskuddsstyret i juni.

Litteratur - Samefolkets fond

Budsjett kr 4 000 000. Forbruk kr 0

Søknadsfrist 1. april. Søknader under behandling. Endelig vedtak gjøres av tilskuddsstyret i juni.

Språkprogram

Budsjett kr 3 000 000. Forbruk kr 120 000

Det er gitt tilskudd til korrekturlesing av norsk - sørsamisk ordbok

Sametingsrådet har avtale med Sámi allaskuvla om utvikling og gjennomføring av opplæringstilbud for voksne som ikke kan samisk. Tiltaket skal gå over 5 år, og skal foregå i nært samarbeid med lokale språksentre og språkmiljøer.

Sametingsrådet har gitt støtte til finansiering av kampanje for rekruttering av allmennlærer- og førskolelærerstudenter, sammen med Fylkesmannen i Finnmark, Samisk høyskole, Høgskolen i Finnmark og Kunnskapsdepartementet. Bedriftskompetanse VINN AS har gjennomført aktiv rekruttering frem til utløp av søknadsfristen for høyere utdanninger som var 15. april.

Pilotprosjekt om Árbodiehtu, kartlegging, bevaring og bruk

Budsjett kr 650 000. Forbruk kr 0

Sámi allaskuvla har etter oppdrag fra Sametinget, utviklet et samarbeid mellom Sámi allaskuvla, aktuelle samiske institusjoner og samiske lokalsamfunn for kartlegging og dokumentasjon av tradisjonell kunnskap. Oppdraget har bestått i gjennomføring av oppstarts- og arbeidsseminar om arbeid med tradisjonell kunnskap, folkemøter i Snåsa, Indre Billefjord og Kokelv og etablering av egen nettside for arbeidet med tradisjonell kunnskap. Endelig rapport for dette oppdraget er overlevert Sametinget.

Utvikling av register for forvaltning av tradisjonell kunnskap

Budsjett kr 950 000. Forbruk 0

Etter oppdrag fra Sametinget har Sámi allaskuvla utarbeidet rapport om grunnlag for forvaltning av tradisjonell kunnskap. Rapporten gir et grunnlag for det videre arbeidet med ordninger for forvaltning av dokumentert tradisjonell kunnskap. Med blant annet utgangspunkt i denne rapporten arbeider sametingsrådet videre med utvikling av et dataregister for systematisk og etisk forsvarlig forvaltning av dokumentert tradisjonell kunnskap. Dette arbeidet vil skje i kontakt med relevante samiske institusjoner og organisasjoner.

12 Driftsutgifter politisk nivå

Budsjett kr 20 575 000. Forbruk kr 8 224 147

13 Driftsutgifter administrativt nivå

Driftsutgifter administrasjon

Budsjett kr 78 510 000. Forbruk kr 25 295 438

Investeringer 2 700 000. Forbruk kr 0

Driftsutgifter administrasjon er administrative utgifter ved oppfølging av saker, politisk saksbehandling og saksbehandling i forbindelse med forvaltning av Sametingets virkemidler.

Status for strategiene på de ulike hovedområdene i perioden for beretningen, framkommer under det enkelte kapittel. I tillegg beskrives under kapitlet for driftsutgifter administrativt nivå, status for fagområder som ikke naturlig hører inn under et av hovedkapitlene foran.

Oppfølging av institusjonsmeldinga - Sámi allaskuvla, Gáldu og ICR

Det er avholdt møte med Gáldu og Sámi allaskuvla om framtidig organisering. Sametingsrådet orienterte om prioriteringene i institusjonsmeldinga og institusjonene orienterte om rapport fra John Bernhard Henriksen (JBR Consulting) med vurdering av en eventuell tilknytning av Gáldu til Samisk høyskole. Rapporten var bestilt av Sámi allaskuvla i samforståelse med Gáldu som en oppfølging av Kunnskapsdepartementets brev av 12.06.08 til Sámi allaskuvla, hvor de bes å vurdere en administrativ sammenslåing med Gáldu. JBR Consulting konkluderer med at det ikke er verken faglig eller administrativt noen direkte fordeler med en administrativ samorganisering. Rapporten anbefaler at Gáldu gis et bredere mandat der de også gis status som nasjonal institusjon for urfolks menneskerettigheter.

Sametingsrådet har så langt ikke hatt møte med International Centre of Reindeer Husbandry (ICR). Etter et slikt møte vil det bli vurdert å ta et initiativ fra sametingsrådet overfor berørte departement for en helhetlig prosess med hensyn til framtidig tilknytning av Gáldu og ICR til Sámi allaskuvla. Verken Sámi allaskuvla eller Gáldu har motforestillinger til et slikt initiativ.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg

SUPU har hatt 1 fysisk møte og 2 telefonmøter i perioden.

SUPU har etter søknad mottatt et tilskudd på kr 184 000 fra Kommunal- og regionaldepartementet til en kampanje for å få flere unge til å registrere seg i Sametingets valgmannstall og til å stemme ved valget til Sametinget. SUPU er godt i gang med første del av kampanjen, og har blant annet hatt stands og delt ut manntallsskjema ved ulike anledninger.

SUPU har deltatt og holdt innlegg på møtet FN's Permanente Forum for urfolk avholdt i forbindelse med sitt formøte i Karasjok.

Likestilling

Sametingsrådet har hatt møte med Kvinneuniversitetet Nord om prosjektet "Regionalt senter for likestilling og mangfold". De regionale likestillingssettene skal ha en funksjon som pådriver, iverksetter og veileder for likestilling - og mangfoldsarbeid, med forankring i nasjonal og regional politikk. Settene skal arbeide i nær kontakt med nasjonale, regionale og lokale myndigheter, virksomheter og organisasjoner innen samfunns- og arbeidsliv. Møtet med Sametinget var et gjensidig informasjonsmøte. Sametingsrådet informerte om sitt arbeid med likestilling og om de utfordringene som finnes i samiske samfunn når det gjelder likestilling.

Spesielle prosjekter

Bedre service til brukerne

Budsjett kr 1 000 000. Forbruk kr 0

Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen – læreplan

Budsjett kr 2 200 000. Forbruk kr 196 161

Læreplaner duodji

Kunnskapsdepartementet har i brev av 02.04.2009 og i e-post av 15.04.2009 godkjent deling av duodji for Vg3/opplæring i bedrift i følgende fem fag; - tekstilduodji, veve- og strikkeduodji, skinn- og pelsduodji, treduodji, horn, bein- og metallduodji. Sametingsrådet mener at det må foretas en helhetlig vurdering angående nordiske læreplaner i duodji, og at læreplaner i duodjifagene for Vg3/opplæring i bedrift må utarbeides i henhold til Kunnskapsløftet/Kunnskapsløftet – Samisk og innenfor rammer fastsatt av det norske Kunnskapsdepartementet.

Sametingsrådet holder på å sette sammen og oppnevne fem læreplangrupper i henholdt til opplæringsloven § 12-5.

Bygningsvernprosjekter

Budsjett kr 300 000. Forbruk kr 0

Prosjekter er under planlegging for gjennomføring sommersesongen 2009.

Verdiskapingsprogrammet

Budsjett kr 150 000. Forbruk kr 20 697

Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen

Budsjett kr 1 500 000. Forbruk kr 1 532 884

Skoltebyen i Neiden

Selger av campingplassen i Skoltebyen har oppfylt kontrakten med å fjerne campinghyttene. Det er gjennomført befaring med Sametinget, selger, Østsamisk museum og Sør-Varanger kommune. Selger skal fjerne de resterende grunnmurene etter campinghyttene og rydde campingområdet. Videre skal riving av fjøs og låve sendes ut på offentlig anbud. Rivingen skal overvåkes arkeologisk slik at eventuelle graver i det berørte området ikke kommer til skade. Den 2. juni blir det avholdt et folkemøte i Neiden hvor gjenbegravelsen skal være hovedtema.

Kvalitetsutvikling i samiske barnehager

Budsjett kr 1 000 000. Forbruk kr 17 971

Nettverksmøter

Sametingsrådet har avholdt nettverksmøter for barnehagestyrere og menn som jobber i barnehager med samiske barn. Tema på disse møtene var blant annet barnehagetilskudd, uteaktiviteter, foreldres forventninger til barnehagen og erfaringsutveksling.

Sametingsvalget 2009

Budsjett kr 2 900 000. Forbruk kr 379 792

Manntallskampanje

Sametingsrådet gjennomfører for tiden en kampanje for å få flere til å føre seg inn i Sametingets valgmanntall. Det er en landsdekkende annonseserie der målet er å gjøre folk oppmerksomme på at det er sametingsvalg i år, at en må være innmeldt i Sametingets valgmanntall for å ha stemmerett og at det er en frist for innmelding i valgmanntallet 30. juni.

III Votering

Av 43 representanter var 31 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Egil Olli, saksordfører	Tor Mikalsen
		Kirsti Guvsám
		Susanne Amalie Andersen
	Egil Olli	
2	Aili Keskitalo	Egil Olli
		Willy Ørnebakk
		Marianne Balto
	Aili Keskitalo	
3	Willy Ørnebakk	Kirsti Guvsám
		Terje Tretnes
		Johan Mikkel Sara
	Willy Ørnebakk	
4	Olaf Eliassen	Per Edvin Varsi
	Olaf Eliassen	
5	Terje Tretnes	Miriam Paulsen
		Egil Olli
		Vibeke Larsen
	Terje Tretnes	
6	Jánoš Trosten	Olaf Eliassen
		Terje Tretnes
		Willy Ørnebakk
	Jánoš Trosten	
7	Kirsten Appfell-Eira	
8	Per Andersen Bæhr	
9	Johan Mikkel Sara	
10	Ranveig Matheussen	
11	John Harald Skum	
12	Hilde Anita Nyvoll	
13	Henrik Eriksen	
14	Tor Mikalsen	
15	Magnhild Mathisen	
16	Vibeke Larsen	
17	Isak Mathis O. Hætta	
18	Nanna Thomassen	
19	Jørn Are Gaski	
20	Miriam Paulsen	
21	Egil Utsi	
22	Gunn-Britt Retter	
23	Knut Store	
24	Marie Therese Nordsletta	
25	Aili Keskitalo	
	Egil Olli	
26	Egil Olli	
27	Aili Keskitalo	
28	Terje Tretnes	
29	Jørn Are Gaski	
30	Terje Tretnes	
	Egil Olli	
31	Aili Keskitalo	

VI Sametingets vedtak

Sametinget tar sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden 06.02.09 til 08.05.09 til orientering.

Behandlingen av saken ble avsluttet 26.05.09 kl. 12.20

Sak 15/09

Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets
forretningsorden § 11

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

09/2150

Saken påbegynt 26.05.09 kl. 13.35

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Representant Olaf Eliassen, Árja	Fredning av samiske bruksområder i Finnmark
2		Representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe	Forvaltningen av Samefolkets fond
3		Representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe	Distribusjon av gratis læremidler
4		Representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe	Finansiering av private barnehager
5		Representant Terje Tretnes, SÞP	Utvidelse av nasjonalpark
6		Representant Jánoš Trosten, KSR	Skolesamarbeidet mellom Sírpmá skuvla og Ohcejoganjálmmi skuvla
7		Representant Gunn-Britt Retter, NSRs sametingsgruppe	Innkjøpsordning for samisk litteratur og musikk

II Spørsmål og svar

Spørsmål 1, representant Olaf Eliassen, Árja

Fredning av samiske bruksområder i Finnmark.

Fylkesmannen i Finnmark arbeider på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning med en mulig utvidelse av Anárjohka nasjonalpark og etablering av en ny nasjonalpark i Goahteluoppal. I tillegg arbeides det med planer om vern av store våtmarksområder over hele Finnmark. Som ikke dette er nok så planlegges det etablert marine verneområdet i samiske kyst og fjordstrøk. Hvis disse områdene vernes så vil vernebestemmelser generelt medføre enormt store negative konsekvenser for samers bruk av områdene, siden storvilt- og småviltjakt, fangst og fiske og annen aktivitet i områdene vil bli enten forbudt eller umuliggjort på grunn av forbud mot motorferdsel og andre typer innskrenkninger. Árja er bekymret for at lokalbefolkningens ferdsel i og bruk av sine tradisjonelle høstingsområder vil trues på grunn av fredningsvedtak i disse områdene. Sametinget har vedtatt retningslinjer for hvordan verneprosessen skal gjennomføres i samiske områder, og flere arbeidsgrupper er nå i gang med å vurdere konsekvensene vern vil få for lokalbefolkningens bruk. Det man hører så langt fra konsekvensutredningene, arbeidsgruppene og folkemøtene som er holdt, er at lokalbefolkningen er svært negativ til vern. Samisk fangst- og utmarksforening har reagert svært negativt på disse vernplanene og har beskrevet dem som en ny type kolonisering av samiske områder. Det nasjonale målet for norske myndigheter er at 13-14 % av Norges fastland skal være vernet. Ifølge tall fra Fylkesmannen i Finnmark så er dette nasjonale målet allerede nådd, da 14 % av Norges fastland er vernet allerede før ytterligere områder i Finnmark vernes. Erfaringene fra blant annet Stabbursdalen nasjonalpark i Porsanger viser at samisk bruk av verneområdene er blitt strengt begrenset etter at områdene ble vernet.

Árja mener verneprosessen er en tilsniking av landrettigheter til statlige myndigheter, siden det er Staten som overtar forvaltningen av vernede områder og FeFo ikke lenger vil ha noe å si. Støtter

Sametingsrådet at enda flere samiske bruksområder vernes mot lokalbefolkningens ferdsel og bruk og at Staten skal forvalte områdene? Mener rådet det er klokt å verne områder før Finnmarkskommisjonen har identifisert hvilke rettighetshavere som vil berøres av vern i de ulike områdene? Vil Sametingsrådet igangsette en evaluering av virkningene vern har for samisk naturbruk i de områdene som allerede er vernet? I følge retningslinjene for verneplanprosesser som Sametinget har godtatt, så skal Sametinget konsulteres på alle stadier i slike verneprosesser. Árja mener at Sametinget er forpliktet å stå på lokalbefolkningens side og motsette seg fredninger som vil ha store negative konsekvenser for lokalbefolkningen som det disse planene i Finnmark har. Kommer Sametingsrådet til å motsette seg planene om utvidelse av Anárjohka nasjonalpark, etablering av Goahteluoppal nasjonalpark og vern av viktige myrområder hvor lokalbefolkningen i århundrer har høstet av naturen, nå når det er klart at det er stor motstand mot disse planene?

Sametingsrådets svar på spørsmål 1

Det er legitimt at mange samer er kritisk til statlige verneprosesser ettersom de siste årene vært omfattende verneaktivitet i samiske områder. Dette har skapt både stor uro og misnøye i mange samiske lokalsamfunn. Sametingsrådet mener det kan stilles spørsmål med utvelgelsen av de områder det foreslås vern i. Denne utvelgelsen bygger i hovedsak på St.meld. nr. 62 (1991 – 1992) ”Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge” hvor Sametinget riktignok ga en høringsuttalelse, men hvor samiske verdier og vurderinger aldri var noe premisse for utvelgelsen. Når dette er sagt mener Sametingsrådet at det må foretas konkrete vurderinger av vernebehovet både ut fra trusselvurdering og verneverdivurdering i hvert enkelt tilfelle. Det er nettopp i en slik sammenheng selve verneprosessen og den samiske deltakelsen blir avgjørende. Sametingsrådet mener det nå ligger til rette for en slik deltakelse gjennom inngåelsen av avtalen om retningslinjer for vernarbeid i samiske områder, når ny naturmangfoldlov vedtas og trer i kraft og når enigheten om nye forvaltningsmodeller for sikring av lokal forvaltning av eksisterende og nye verneområder effektueres. Disse prinsippene var ikke tilsted da for eksempel Stabbursdalen nasjonalpark ble utvidet i 2002.

Sametingsrådet vil videre påpeke at internasjonale forpliktelser under FNs konvensjon om biologisk mangfold og Verdens naturvernunion sier at minst 15 prosent av alle naturtyper skal vernes. Gjennomføringen av nasjonalparkplanen sikrer nær 15 prosent i Norge. Sametingsrådet er opptatt av at statene oppfyller sine internasjonale forpliktelser, både med hensyn til urfolks rettigheter og i forhold til bevaring og bærekraftig bruk av naturgrunnlaget.

Så over til svarene på spørsmålene:

Sametingsrådet er opptatt at det skal oppnås enighet mellom samiske lokalsamfunn, Sametinget og statlige myndigheter før vedtak om nasjonalparker og annet områdevern gjøres. Sametingsrådet har nylig blitt enig med Miljøverndepartementet om nye forvaltningsmodeller for eksisterende og nye verneområder som sikrer samisk deltakelse i forvaltningen i samiske områder. For større verneområder vil forvaltningsmyndigheten legges til lokale verneområdestyrer i stedet for til Staten v/ Fylkesmannen. I de lokale verneområdestyrene vil berørte kommuner, fylkeskommunen og Sametinget oppnevner representanter.

Sametingsrådet er tydelig på at vern ikke må stride mot finnmarksloven. Sametinget fikk inn en sikkerhetsklausul kongelig resolusjon for Varangerhalvøya og Seiland nasjonalparker som understreker at når eiendoms- og bruksrettigheter er avklart så bør vernet bortfalle eller det må legges opp til ny behandling. Samt at erstatning skal gå til Finnmarkseiendommen og evt. til de som måtte få eiendomsrett etter behandling av domstol eller kommisjon.

Sametingsrådet har ingen planer om å igangsette en evaluering av virkningene vern for samisk naturbruk. En slik oppgave bør utføres av ansvarlig vernemyndighet som er Miljøverndepartementet. Dette kan imidlertid være et innspill til det neste årlige samarbeidsmøtet mellom miljøvernministeren og sametingspresidenten. Det neste møte vil skje i neste Sametings- og Stortingsperiode.

Sametingsrådet tar ikke stilling for eller imot utvidelse av Anarjohka nasjonalpark, etablering av Goahteluoppal nasjonalpark og myr- og våtmarksvern før vi ser innholdet i et utkast til verneforskrift på et senere stadiet i behandlingsprosessen. Da vil vi utarbeide egne posisjoner om hva som anses som viktig i forhold til samiske rettigheter og interesser i sakene. Dette er vanlig fremgangsmøte i de fleste konsultasjonssaker. I disse tilfellene vil resultatene fra arbeidet i Arbeidsutvalgene ligge til grunn for hvordan posisjonene utformes. I henhold til retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder kan et flertall av de samiske representantene i et arbeidsutvalg legge frem for høring sitt eget høringsforslag som følger saken hele veien frem til endelig beslutning i regjeringen. Sametingsrådet er selvfølgelig opptatt av hva de lokale samiske representantene i arbeidsutvalg mener om verneplaner, og det skal i alle fall mye til for at dagens Sametingsråd inntar en posisjon som sterkt strider mot de lokale samiske representanters grunnsyn. I henhold til formålet i konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget skal partene søke å oppnå enighet omkring tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte. Det vil derfor være uklokt av Sametingsrådet å låse seg i bestemte oppfatninger allerede nå, så tidlig i prosessen. Det er det samlede innholdet i vernet som til sist bestemmer om vi vil være for eller imot en verneplan, og den beslutningen tas ikke nå, men etter en helhetsvurdering i slutfasen av konsultasjonene.

Spørsmål 2, representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe

Forvaltningen av Samefolkets fond

I sak 59/07 Samefolketsfond - prioriteringer og satsningsområder for perioden 2008-2009 framgår det av vedtaket at Sametingets plenum var opptatt av å synliggjøre for folket hvordan Sametinget bruker disse midlene. Dette er viktig fordi Sametinget har mottatt midlene på vegne av samefolket, som en kollektiv erstatning for skadene av fornorskningspolitikken.

Hva har Sametingsrådet gjort for å sikre at både støttemottakere, aktører og allmennheten forøvrig er klar over at det når midler fra Samefolkets fond brukes?

I tråd med Sametingets vedtak i sak 59/07 har Sametinget initiert et språkutviklingsprosjekt i samarbeid med Samisk høyskole. Gjennom media er det fremmet påstander om at dette prosjektet ikke var utlyst i tråd med retningslinjer for offentlige innkjøp. Det er beklagelig at en i utgangspunktet så positiv sak får negativ omtale. Medfører det riktighet at prosedyrene ikke ble fulgt, og vil det ha konsekvenser for Sametinget eller prosjektet?

Sametingsrådets svar på spørsmål 2

Sametinget har lyst ut midler som er avsatt til samefolkets fond på vanlig måte, i dagspresser og over Internett. Det er i årets budsjett avsatt 4 mill kr til språkprosjekter, 4 mill kr til litteratur og 1,6 mill kr til tradisjonell kunnskap. Det er kommet inn søknader for over 5,4 mill kr til språkprosjekter og for 7,7 mill kr til litteratur. Sametingsrådet mener at dette viser at den samiske befolkningen er klar over at Sametinget disponerer midler over samefolkets fond til bl a språkutvikling og litteratur.

Sametinget har forespurt Sámi allaskuvla om igangsetting av et flerårig prosjekt med formål å gi tilbud om opplæring i samisk for de som ikke har hatt mulighet til å lære seg sitt språk. Sametinget har vurdert om prosjektet skulle lyses ut, men besluttet i dette tilfellet å forespørre Sámi allaskuvla uten forutgående konkurranse. Grunnen til dette var at da Sametinget tidligere innhentet tilbud for utvikling av språkprogrammet, kom det ikke tilbud fra noen av aktørene som var forespurt.

Oppdragets omfang tilsier at oppdragshaver må være av en slik art at alle deler av prosjektet ivaretas best mulig. Sámi allaskuvla har det nasjonale ansvaret for samisk lærerutdanning i Norge, og har også ifølge St.m 28 (2007 – 2008) som den eneste samiskspråklige institusjonene innen høyere utdanning og forskning, et særlig ansvar for utvikling av samisk språk. Sametingsrådet har derfor vurdert det slik at de er den instansen som best vil kunne gjennomføre oppdraget og kvalitetsmessig kunne gi det tilbudet til målgruppen som er ønskelig.

Forskriften om offentlige anskaffelser fastslår i § 1-3, 2 ledd, bokstav g at ”forsknings- og utviklingstjenester, når oppdragsgiver ikke fullt ut betaler for tjenesten eller den ikke fullt ut tilfaller oppdragsgiver til bruk i hans virksomhet, er unntatt fra forskriftens bestemmelser. Etter Sametinget tolkning av forskriften, kommer unntaket til anvendelse her siden Sametinget kjøper en tjeneste som ikke tilfaller Sametinget, men den samiske befolkningen som ikke tidligere har fått mulighet til å lære sitt eget språk. I tillegg er tjenesten som vi har bestilt, i følge samme forskrift, § 2-1, en ”uprioritert tjeneste”. Med uprioriterte tjenester menes bl.a. undervisning og yrkesutdanning, jf. vedlegg 6 til forskrift om offentlige anskaffelser.

KOFA (klageorganet for offentlige anskaffelser) har mottatt klage fra ABC-company ang. dette prosjektet. Sametinget har 15.05.09 svart på de første spørsmålene KOFA hadde til oss. Inntil videre avventer vi klagebehandlingen, og prosjektet fortsetter som tidligere planlagt.

Spørsmål 3, representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe

I forbindelse med behandlingen av Sametingets reviderte budsjett ble Plan- og finanskomiteen informert om at man fortsatt ikke hadde oppnådd enighet mellom Sametinget og Sálas om vilkår og kostnader for den nye ordningen med distribusjon av gratis læremidler. Denne problemstillingen ble reist både i forbindelse med behandlingen av Strategisk læremiddellan for ett år siden, og igjen løftet i forbindelse med behandlingen av Sametingets budsjett for ett halvt år siden

Rådsmedlem Gaski forsikret om at dette ikke ville medføre budsjettmessige konsekvenser. Gaski kunne fortelle at man i etterkant av komitemøtet ville gjennomføre et nytt møte med Sálas.

Har man i forbindelse med dette møtet inngått en avtale som avklarer ansvar og distribusjon av læremidlene, og hva er eventuelt innholdet i avtalen?

Vil denne usikkerheten gir forsinkelser i læremiddelproduksjonen?

Sametingsrådets svar på spørsmål 3

Sametingsrådet underskrev en avtale med SÁLAS den 15.05.09 om fri distribusjon av læremidler for tilskudd bevilget av Sametinget i 2009 og at læremidlene distribueres av forlagene til skoleeiere. Avtalen skal følges opp av en langsiktig avtale.

Det gjenstår forhandlinger om en del detaljer for produksjon og distribusjon av gratis læremidler, men forutsetningen er at det ikke skal medføre forsinkelser i læremiddelproduksjonen. Hensikten er å komme fram til en ordning som vil hindre oppbygging av boklagre, sikre rask produksjon av læremidler og sikre at produserte læremidler når frem til elevene.

Avtalen innebærer at det ikke blir overskridelser av Sametingets budsjett for læremidler i 2009.

Spørsmål 4, representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe

Regjeringen foreslår å endre finansieringen for private barnehager, ved å kutte den lovparagrafen som forplikter kommunene til å yte tilskudd til private barnehager på lik linje med kommunale. Svært mange av dagens samiske barnehager har blitt startet opp i form av private barnehager - fordi det offentlige ikke har villet ta ansvar for tilbudet til samiske barn.

Har Sametingsrådet vurdert konsekvensene av et slikt forslag - og hvorfor har Sametingsrådet ikke kommentert disse problemstillingene i forbindelse med høringen av endringene i barnehageloven?

Kan man etter denne lovendringen risikere at kommuner avslår å gi driftstilskudd til nye private samiske barnehager, med den begrunnelse at man har full dekning av norskspråklige barnehageplasser?

Sametingsrådets svar på spørsmål 4

Bakgrunnen for forslagene om endringer i barnehageloven om finansiering av ikke-kommunale barnehager, er innføring av rammefinansiering av barnehagesektoren.

Forslaget omfatter private, fylkeskommunale og statlige barnehager (ikke-kommunale). Reglene for finansieringen av ikke-kommunale barnehager må tilpasses en rammefinansiert barnehagesektor. Ny finansieringsordning vil først tre i kraft ved innlemmingstidspunktet (2011).

For å sikre de ikke-kommunale barnehagenes videre drift, legger forslaget opp til at kommunen skal ha en finansieringsplikt overfor eksisterende ikke-kommunale barnehager (etablert innen 31. desember 2010).

Sametingsrådet viser til barnehageloven og rammeplan for barnehagen. I barnehageloven § 8 heter det at kommunen har ansvar for barnehagetilbudet til samiske barn, slik at de ikke kan avslå fra å gi driftstilskudd til nye private samiske barnehager, med den begrunnelse at man har full dekning av norskspråklige barnehageplasser. Kommunen må også i følge loven ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur. Kommunen kan etter loven derfor ikke fraskrive seg ansvar for barnehagetilbud for samiske barn. På bakgrunn av dette fant ikke Sametingsrådet det nødvendig å kommentere dette punktet i høringsuttalelsen.

Lovforslaget inneholder også bestemmelser om rett til barnehageplass. Sametingsrådet har i høringsuttalelsen understreket viktigheten av at samiske barn får rett til et barnehagetilbud tilpasset deres språk og kultur. Dette bør gjelde i alle kommuner, ikke bare de kommuner som hører inn under forvaltningsområdet for samisk språk.

Spørsmål 5, representant Terje Tretnes, Samefolkets Parti

Fylkesmannen i Finnmark arbeider med en mulig utvidelse av Øvre Anarjohka nasjonalpark.

Oppstartsmelding og utredningsprogram er nå på høring med høringsfrist 30. juni.

Fylkesmannen har på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning startet arbeidet med å utrede en mulig utvidelse av Øvre Anárjohka nasjonalpark. Utredningsområdet omfatter store deler av Goššjohkdalen, samt Anárjohkdalen sør for utløpet av Goššjohka, et område på drøyt 624 km².

Det har vært arrangert folkemøte i Karasjok, hvor det kom frem at store deler av de frem møtte ikke støttet en utvidelse av Anarjohka nasjonalpark. President Egil Olli var og på talerstolen og uttrykte sin (eller rådets) mening i denne sak.

1. Er sametingsrådet for en utvidelse av Anarjohka nasjonal park, slik oppstartsmeldingen er utformet.
2. Vil Sametingsrådet selv uten å ha fremlagt dette for plenum gi sin høring inne 30. juni.
3. Sametinget skal konsulteres i denne sak senere, hvilket syn har sametingsrådet på vegne av Sametinget i slike saker som berører samisk områder, det gjelder seg verneområdet, fredingsområder eller nasjonalparker? Vil igjen Sametinget i ettertid bli informert om konsultasjonene og ikke få gitt plenum sitt syn på forhånd?

Sametingsrådets svar på spørsmål 5

1.

Sametingsrådet tar ikke stilling for eller imot utvidelse av Anarjohka nasjonalpark før vi ser innholdet i et utkast til verneforskrift på et senere stadie i behandlingsprosessen. Da vil vi utarbeide egne posisjoner om hva som anses som viktig i forhold til samiske rettigheter og interesser i saken. Dette er vanlig fremgangsmøte i de fleste konsultasjonssaker. I dette tilfellet vil resultatet fra arbeidet i Arbeidsutvalget for planene om utvidelse Anarjohka nasjonalpark ligge til grunn for hvordan disse posisjonene utformes. I henhold til retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder kan et flertall av de samiske representantene i arbeidsutvalget legge frem for høring sitt eget høringsforslag som følger saken hele veien frem til endelig beslutning i regjeringen. Sametingsrådet er selvfølgelig opptatt av hva de lokale samiske representantene i arbeidsutvalg mener om slike nasjonalparkplaner, og det skal i alle fall mye til for at dagens Sametingsråd inntar en posisjon som sterkt strider mot de lokale samiske representanters grunnsyn. I henhold til formålet i konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget skal partene søke å oppnå enighet omkring tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte. Det vil derfor være uklokt av Sametingsråde å låse seg i bestemte oppfatninger allerede nå, så tidlig i prosessen. Det er det samlede innholdet i vernet som til sist bestemmer om vi vil

være for eller imot nasjonalparkvernet, og den beslutningen tas ikke nå, men etter en helhetsvurdering i sluttfasen av konsultasjonene.

2.

På bakgrunn av det som er nevnt ser ikke Sametingsrådet ser behov for å avgi en uttalelse til oppstartsmeldingen for en mulig utvidelse av Anarjohka nasjonalpark. Vi er enig med statlige myndigheter om konsultasjonsprosessen. Dersom saksbehandlingen tilsier det kan det imidlertid bli gitt innspill som begrenser seg til forslag til utredningsprogram for konsekvensutredningen.

3.

Sametingsrådet forholder seg til prinsippvedtaket i Sametinget i Sak 12/03 Opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og landskapsvernområder. I det vedtaket heter det blant annet at: "Sametinget mener at vern i samiske områder kan virke til å beskytte de materielle forutsetningene for opprettholdelse og videreføring av samisk kultur. Dette forutsetter imidlertid en likeverdig deltakende verneprosess, et verneinnhold og et forvaltningsregime som ikke virker fremmedgjørende, men styrkende for samisk kultur med næringer og samfunnsliv." Når det gjelder hvorvidt resultatet fra konsultasjonssaker skal ratifiseres i Sametingets plenum så er det sakens innhold som avgjør det. I store og viktig prinsipielle saker som sentrale lover eller tiltak som påvirker samiske interesser direkte har vi en tradisjon at disse behandles i plenum både før og etter konsultasjoner. Eksempler på slike saker er finnmarksloven, mineralloven, reindriftsloven, havressursloven, naturmangfoldloven, Kystfiskeutvalgets utredning og Samerettsutvalget. Vi har videre eksempler på at Retningslinjer for verneplanprosesser i samisk områder og konkrete nasjonalparker som Seiland og Varangerhalvøya har blitt behandlet i to omganger i plenum. Når det gjelder mindre omfattende konsultasjoner om enkeltsaker i forhold til områdevern, forvaltningsmyndighet, vassdrags- og energisaker og utbyggingssaker er praksisen at det opplyses om konsultasjonene i rådets beretning.

Spørsmål 6, representant Jánoš Trosten, Klar samisk røst

Skolesamarbeidet mellom Sirpmá skuvla og Ohcejoganjálmmi skuvla

I Stortingsmelding 28 (2007-2008) benevner Regjeringen det grenseoverskridende skolesamarbeidet mellom Sirpmá skuvla og Ohcejoganjálmmi skuvla. At dette samarbeidet benevnes i en stortingsmelding, er et klart signal om at dette skolesamarbeidet er blitt lagt merke til og at dette samarbeidet har muligheter til å bli en permanent ordning med statlig overordnet finansiering. Men det betinger at Sametinget engasjerer seg i saken og følger aktivt opp Stortingsmeldingen.

I Stortingsmeldingen pkt 12.4.1 Samarbeid over grensene, heter det slik;

"Samarbeidet med Finland har i første rekke vært knyttet til skolesamarbeidet mellom skolene i Sirma og Utsjok som siden 1999 hatt et tett samarbeid. Samarbeidet har særlig vært begrunnet med ønsket om å ta vare på og utvikle samisk språk, kultur og identitet. Skolene har felles undervisning to dager i uken i norsk, finsk, samisk, engelsk og matematikk. Elevene følger sitt lands læreplan og er administrativt tilknyttet sitt lands skole. Skolene i Sirma og Utsjok bytter lærere i enkelte timer. Lærerne er ansatt i sine respektive kommuner. Samarbeidet mellom skolene er et viktig bidrag til å styrke samisk språk og kultur i de to bygdene."

På Samisk Parlamentarisk Rådsmøte i Rovaniemi oktober 2008, tok jeg opp denne saken og daværende president i SPR, Egil Olli, lovte å jobbe aktivt med saken og jobbe aktivt for at saken får en grundig politisk oppfølging. I ettertid har jeg spurt Olli hva som er blitt gjort med saken og Olli har ikke kunnet svare noe som helst. På Sametingets plenum i mai i uke 22 kommer jeg til å stille spørsmålet til Olli på nytt og forventer nå at Olli kommer med et svar som harmonerer med SPR:s gode ånd og velvilje da jeg tok saken opp i Rovaniemi.

Jeg retter herved disse spørsmålene til sametingsrådet:

- hva har sametingsrådet gjort med saken og har sametingsrådet fulgt opp Stortingsmelding 28 (2007-2008) og på hvilken måte?

- dersom sametingsrådet har hatt kontakt med Regjeringen i dette spørsmålet, er oppfølgingsspørsmålet følgende: hvor er disse opplysningene arkivert eller hvor finnes opplysningene om kontakten?

- dersom det ikke har vært kontakt mellom sametingsrådet og regjeringen i saken, hvorfor har ikke sametingsrådet funnet saken så viktig, at denne ikke er blitt løftet opp på regjeringsnivå når dette skolesamarbeidet er nedfelt som viktig i St.m 28 (2007-2009)?

- Sametingspresident Egil Olli uttrykker offentlig, senest 15 mai 2009, at denne aktuelle saken er en ikke sak for sametinget, men en sak for samisk parlamentarisk råd. Har sametingsrådet en holdning om at skolesaker og grenseoverskridende skolesamarbeid er en ikkesak for sametinget og er dette sametingsrådets offisielle holdning?

- Hva vil sametingsrådet på kort sikt gjøre for at denne saken løftes opp på høyeste politiske nivå og vil sametingsrådet i nær framtid løfte denne saken opp på regjeringsnivå?

Sametingsrådets svar på spørsmål 6

Samisk parlamentarisk råd har ansvar for å sette i verk og følge opp grenseoverskridende samarbeid. Dette gjelder også på området opplæring/utdanning. Deres satsningsområder er nedfelt i virksomhetsplan for perioden 01.11.08 – 31.12.10. SPR fikk i 2006 utarbeidet en rapport om den samiske undervisningen i grunnskolene i Norden. Et av tiltakene i virksomhetsplanen er oppfølging av denne rapporten. SPR har i den forbindelse gjort vedtak i sak S 06/08 om at SPR vil be ministrene ansvarlige for samiske spørsmål i Finland, Sverige og Norge følge opp arbeidet med å utarbeide felles målsettinger for opplæring i de respektive land.

Sametinget i Norge har ansvar for oppfølging av tiltakene innen opplæring/utdanning i virksomhetsplanen. Sametingsrådet la fram forslag til oppfølging til SPRs styremøte i januar 2009, men styret gjorde ikke noe vedtak. Sametingsrådet vil følge opp saken.

Når det gjelder samarbeid med Finland, initierte statsministrene i Finland og Norge prosjektet Grenseløst i nord i 2002. Prosjektets hovedmål var å øke samarbeide mellom de to landene ved å identifisere og bidra til å bygge ned strukturelle hindringer i grenseoverskridende samarbeid. Sametinget deltok i 2005 i en arbeidsgruppe, sammen med blant annet Utdanningsdirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark, om oppfølging av prosjektet innen utdanning/undervisning.

Fylkesmannen i Finnmark har det overordnede ansvar for oppfølging og videreføring av samarbeid. De har høsten 2008 tildelt midler til i alt 8 prosjekter, hvorav videreutvikle felles skolesatsing Sirma og Utsjøk er et av dem. Samisk høyskole har fått midler til forskning og veiledning knyttet til dette prosjektet.

Spørsmål 7, representant Gunn-Britt Retter, NSRs sametingsgruppe

NSRs Sametingsgruppe er kjent med at Samisk kunstnerråd og Sametinget gjennom kunstneravtalen 2009 har dannet en arbeidsgruppe som skal utrede om en egen innkjøpsordning for samisk litteratur og musikk. Dette er gjort på bakgrunn av punktet "Ordning for samisk skjønnlitteratur og samisk musikk og joik og andre forhold" i kunstneravtalen med målsetting om å sikre tilgang på utgitt samisk skjønnlitteratur og musikk/joik.

St.meld. nr. 7 (2006-2007) Om Sametingets virksomhet i 2005 sier under kapittelet 2.10.2 Kunstneravtalen og samiske forlag

"Sametinget arbeider nå med å få i stand en innkjøpsordning for skjønnlitteratur og en fast støtteordning for produksjon av faglitteratur. En realisering av disse tiltakene vil avhenge av om en får økte økonomiske bevilgninger til litteraturfeltet."

Vil en støtteordning for samisk faglitteratur være en del av utredningen arbeidsgruppen for innkjøpsordning av samisk litteratur og musikk foretar, eller er det andre støtteordninger under utarbeidelse for utgivelse av samisk faglitteratur?

Sametingsrådets svar på spørsmål 7

Utredning av innkjøpsordning for samisk skjønnlitteratur og joik/musikk er en del av kunstneravtalen og omfatter i denne omgang ikke samisk faglitteratur. Sametingsrådet er positiv til en egen innkjøpsordning også for samisk faglitteratur, inkludert sakprosa og faglitteratur for barn og ungdom.

Behovet for en egen innkjøpsordning for samisk faglitteratur må også måles opp mot etterspørsel og antall utgivelser. Sametinget har i sitt budsjett for 2009 under tilskudd til litteratur (6.3.1.1 Litteratur), prioritert faglitteratur med originalmanus på samisk og faglitteratur oversatt til samisk, med søknadsfrist 1. april. Søknadene er under behandling og skal opp som sak i tilskuddsstyret i slutten av juni. Søknadsbehandlingen av disse sakene vil gi en pekepinn på faglitterære bøker planlagt produsert i løpet av de neste to årene.

III Votering

- Av 43 representanter var 27 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Olaf Eliassen	
	Vibeke Larsen	
	Olaf Eliassen, forretningsorden	
	Vibeke Larsen	
	Olaf Eliassen	
	Vibeke Larsen	
2	Aili Keskitalo	
	Marianne Balto	
	Aili Keskitalo	
	Marianne Balto	
3	Aili Keskitalo	
	Jørn Are Gaski	
	Aili Keskitalo	
	Jørn Are Gaski	
4	Aili Keskitalo	
	Jørn Are Gaski	
	Aili Keskitalo	
	Jørn Are Gaski	
5	Terje Tretnes	
	Vibeke Larsen	
	Terje Tretnes	
	Vibeke Larsen	
6	Jánoš Trosten	
	Jørn Are Gaski	
	Jánoš Trosten	
	Jørn Are Gaski	
7	Gunn-Britt Retter	
	Vibeke Larsen	
	Gunn-Britt Retter	
	Vibeke Larsen	

Behandlingen av saken ble avsluttet 26.05.09 kl. 14.35.

Sak 16/09

Kunngjøring av nye saker

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

09/2151

Saken påbegynt 26.05.09 kl. 14.35.

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	25.05.09	Representant Jánoš Trosten, Čielga sámii jietna	5 kilometersgrense for utlendinger må gjeninnføres
2	25.05.09	Representant Egil Utsi, NSRs sametingsgruppe	Samisk nasjonalt kompetansesenter for læring og mestring (S-LMS)
3	25.05.09	Representant Kirsten Appfjell-Eira, Áarjel Læstoe	Vern av skog på Statskogs grunn på Helgeland
4	25.05.09	Representant Kjersti Myrnes Balto, NSRs sametingsgruppe	Alternative forvaltningsmodeller for samisk språk
5	25.05.09	Representant Klemet Erland Hætta, NSRs sametingsgruppe	Reinkappkjøringsanlegg
6	25.05.09	Representant Tor Mikalsen, NSRs sametingsgruppe	Etablering av samisk hus i Tromsø
7	25.05.09	Representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe	Mer samisk barne-tv!
8	25.05.09	Representant Nanna Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Omsorgsboliger i markebygdene i Skånland/Evenes
9	25.05.09	Representant Nanna Thomassen, NSRs sametingsgruppe	Språkbadsoppvekstsenter i Lavangen
10	25.05.09	Representant Gunn-Britt Retter, NSRs sametingsgruppe	Etablering av samisk språksenter i Sør Varanger kommune

II Forslag

Forslag 1, representant Jánoš Trosten, Čielga sámii jietna

5 kilometersgrense for utlendinger må gjeninnføres

Finnmarkseiendommen har innført en ny praksis med å gi utlendinger rett til å fiske utenfor den tidligere fem kilometersgrensen. Sametinget må ta stilling til om denne retten er en rettighetsforskyving i forhold bygdene og bygdefolk som berøres av denne nye praksisen. Kort sagt; har andre, dvs. utlendinger, fått en rett som de aldri har hatt og har bygdefolk fått innskrenkede rettigheter som en konsekvens av utlendingers nye rett til å fiske utenfor 5 kilometersgrensen.

I forhold til finnmarkslovens § 4, Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark, er det et relevant spørsmål om denne nye praksisen er et endret bruk av utmark.

Det er u diskutabelt at finnmarkseiendommens styre har gitt utlendinger en rett som disse aldri har hatt og det var neppe intensjonen med finnmarksloven. Utlendingers rett til fiske utenfor den tidligere 5-kilometersgrensen, bryter overveiende sannsynlig med § 4 i loven og har medført endret bruk av utmark til ulempe for samisk kultur, utmarksbruk og annen næringsutøvelse.

Sametinget må ta stilling i denne saken og det kan gjøres på to måter:

1. Sametinget avgir ved et plenumsvedtak, sametingets forståelse av utlendingers nye rett til å fiske utenfor 5 kilometersgrensen og om denne nye retten strider mot §4 i finnmarksloven

2. Sametinget ber sametingsrådet jobbe med saken og ved hjelp av juridisk ekspertise vurdere om denne nye retten strider mot finnmarkslovens intensjoner og spesielt i forhold til §4 i finnmarksloven.

Det er viktig at sametinget behandler denne saken som ny sak i plenum, og som en konsekvens av det hvordan sametinget tolker og forstår lovens intensjon i forhold til utlendingers nye rett til å fiske utenfor 5 km grensen.

Forslag 2, representant Egil Utsi, NSRs sametingsgruppe

Samisk nasjonalt kompetansesenter for læring og mestring (S-LMS)

Kroniske lidelser som hjerte / karlidelser, diabetes og KOLS / astma er økende, også i samisk befolkning. Samiske pasienter med kroniske lidelser mangler i dag god informasjonstilgang på eget språk om sin lidelse, noe som kan føre til utrygghet, misforståelser og redusert helserelatert livskvalitet. Det øker også sannsynligheten for unødvendige og lange sykehusinnleggelses grunnet uvitenhet og mangelfull oppfølging av behandlingen fra pasientens side. Viktigheten av å øke pasienters egen mestring ved kronisk sykdom har de senere år fått økt fokus og inngår som en viktig oppgave for LMS sentre. Imidlertid er pasienters mestringsmåter og oppfatning av egen sykdom kulturelt betinget, og kan hos samiske pasienter avvike fra dem som er vanlige hos pasienter med norsk kulturbakgrunn. Pr. i dag finnes intet LMS som særskilt ivaretas samiske pasienters behov for opplæring og mestring. Et LMS skal dessuten fungere som møteplass for pasientene, der de kan utveksle erfaringer med andre i samme situasjon. Pr. i dag mangler det en møteplass for samiske pasienter som språklig og kulturelt er tilrettelagt for kontakt med andre som har samme lidelse. De informasjons- og opplæringstilbudene som hittil er etablert ved norske sykehus, makter i liten grad å ivareta det samiske – verken kulturelt eller språklig, i følge utredningsrapporten fra Samisk Legeforening. Dette gjelder både Hammerfest og Kirkenes Sykehus og Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN)). Informasjon via norsktalende helsepersonell på sykehus i norskspråklige, urbane miljøer er av erfaring en dårlig løsning for samisktalende pasienter.

I tillegg til opplæringstiltak rettet mot pasientene, er det et stort behov for kompetanseoppbygging både blant samisk - og norskspråklig helsepersonell når det gjelder kunnskapsformidling til pasienter og pårørende. Det er et særskilt behov for kompetanseoppbygging når det gjelder utvikling av kulturelt tilpassete opplæringsmetoder i forhold til samiske pasienter. Pr. i dag finnes det svært lite samiskspråklig opplæringsmaterieil og informasjonshjelpemidler om ulike kroniske sykdommer – verken brosjyrer, video, eller internettbaserte. Her gjenstår et stort arbeid framover.

Samlet sett må man konkludere at samiske pasienter og deres pårørende i dag ikke gis et likeverdig tilbud på lik linje med den øvrige befolkning innen pasientopplæring, slik lov om spesialisthelsetjenester krever. NSR anbefaler derfor at det opprettes et samisk nasjonalt kompetansesenter for læring og mestring ved kronisk sykdom (LMS), tilrettelagt for samiske brukere kulturelt og språklig, og organisatorisk knyttet til Spesialistlegesenteret i Karasjok. Spesialistene ved poliklinikken, samt andre samisktalende fagfolk, brukes da som undervisere og veiledere.

En sentral oppgave for denne enheten vil være å arrangere lærings- og mestringskurs for samiske pasienter og pårørende tilpasset språk og kultur. Andre kompetansesenterfunksjoner vil være: veiledning / rådgivning til samiske kroniske pasienter og deres pårørende uavhengig av bosted i landet; veiledning / undervisning til andre LMS-sentra i Norge som betjener samer; informasjonsvirksomhet på samisk om kroniske lidelser (utarbeidingen av samiskspråklige / tospråklige brosjyrer, video, informasjonsside på internett m.m.); kompetanseoppbygging hos samiske og norske fagfolk innen pasientopplæring tilpasset samisk kultur; samt forskning / fagutvikling. Man tenker seg en modell der kompetansesenteret samarbeider i nettverk med andre LMS og interkommunale sentra, slik som Vårdubaiki samiske senter i Skånland / Evenes.

Forslag 3, representant Kirsten Appfjell-Eira, Åarjel Læstoe

Vern av skog på Statskogs grunn på Helgeland

Fylkesmannen i Nordland på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning arbeider med ny verneplan av skog på Helgeland, de foreslåtte verneområdene har midlertidig ført sterke reaksjoner fra alle reinbeitedistriktene på Helgeland.

Forskriftene til verneplan pålegger alle som skal ferdes innenfor vernet område skal søke dispensasjon for slik ferdsel, også reindrifta i området.

Fylkesmannen mener det er vanskelig å lage forskrifter som fritar reindriften/samiske inntresser fra søknadsplikten ut fra gjellende føringer. Fylkesmannen mener likevel at overordnede myndigheter bør vurdere om reindriften bør være en mer tydelig del av formålet enn det er i dag og at de gjennom å være en del av formålet ikke skal begrenses gjennom resten av forskriftene.

Reinbeitedistriktene i området er av den oppfatning at det foreslåtte skogvernet kommer til å få store konsekvenser for den daglige drifta. I konsultasjoner med Fylkesmann i Nordland den 13.05.09 ble det påpekt at reindrifta skulle kunne drive tradisjonell reindrift innenfor verneområde på lik linje med områdene utenfor. Videre ble det påpekt at slik verneforskriftene nå er foreslått innebærer det at utøvelsen av reindrift skal baseres på dispensasjon fra verneforskriftene, noe som igjen legger begrensninger på den daglige utøvelsen av reindrift. Dette er reindrifta i Helgeland sterkt imot. Ut fra den kjennskap reindrifta har av de foreslåtte områdene er ikke reindriften bruk av en slik karakter at det skal skape konflikt eller forringelse, men tvert imot har reindriften tilstedeværelse gjort områdene i dag har små eller ingen inngrep. Reindrifta er heller ikke imot, om det skulle oppstå skader i verneområdene fra reindriften, å være med på å begrense eller diskutere tiltak som begrenser skader i verneområdene.

I FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27 har samene som stammefolk beskyttelse for sine rettigheter. Disse rettighetene omfatter ikke bare den ”opprinnelige” måten å utøve tradisjonelle næringer på, men også mer moderne måter å utøve slike næringer på. Kulturbegrepet i artikkel 27 omfatter dessuten ikke bare den materielle kulturutøvelsen som sådan, men også materiellgrunlaget for denne kulturutøvelsen. Det vil si at også de landområder og naturressurser som samene har brukt og bruker som grunnlag for sin livsutfoldelse er beskyttet. Det forhold at bestemmelsen dermed både beskytter den materielle kulturutøvelsen som sådan og de landområdene hvor denne kulturutøvelsen foregår. Dette innebærer blant annet at statens konsesjonsorganer ikke uten videre kan gi tillatelse til at det iverksettes naturinngrep i samiske bruksområder dersom inngrepene har et omfang eller en karakter som innebærer at enkeltsamer eller grupper av samer, for eksempel en sijte/siida innenfor reinbeitedistrikt, blir fratatt retten til materiell kulturutøvelse.

Reinbeitedistriktene på Helgeland synes det er uheldig at reindriften bruk av områder kan begrenses ved opprettelse av verneområder og forskrifter. Reinbeitedistriktene ønsker derfor videre konsultasjoner om vern av skog på Statskogs grunn på Helgeland. I disse konsultasjonene bør reinbeitedistriktene, NRL og Sametinget delta.

Åarjel Læstoe ber Sametinget snarest bidra til videre konsultasjoner om vern av skog på Statskogs grunn på Helgeland.

Forslag 4, representant Kjersti Myrnes Balto, NSRs sametingsgruppe

Alternative forvaltningsmodeller for samisk språk

I dag er 8 kommuner innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Innlemmelse av kommuner i forvaltningsområdet medfører en styrking av samisk språk og kultur i de gjeldende kommunene.

Det samiske samfunnet er ikke ensartet. I flere områder deler kommunegrensene samiske bygder i to. Ved innlemmelse av en av nabokommunene i forvaltningsområdet vil det medføre store forskjeller i forvaltningen av samisk språk for samer som bor i samme bygd.

NSR ber Sametinget utrede alternative tilpassende forvaltningsmodeller, f.eks en modell som gir mulighet til flere kommuner om å samarbeide om å oppfylle krav som stilles til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

Forslag 5, representant Klemet Erland Hætta, NSRs sametingsgruppe

Reinkappkjøringsanlegg

Reinkappkjøring er en samisk idrettsgren som er i utvikling, og man har i dag et stort aktivt miljø med deltakere i alle aldre. Det finnes per i dag ikke noe fast reinkappkjøringsanlegg for trening og arrangering av konkurranser. Mye ressurser brukes på å lage og preparere baner før hver konkurranse.

Norske Samers Riksforbund (NSR) ber Sametingsrådet undersøke muligheten for å etablere et eller flere reinkappkjøringsanlegg, lokalisert til for eksempel Kautokeino og/eller Karasjok. Dette ville gi velfortjent løft for hele reinkappkjøringsmiljøet!

Forslag 6, representant Tor Mikalsen, NSRs sametingsgruppe

Etablering av samisk hus i Tromsø

Samene utgjør en betydelig del av befolkningen i Tromsø og byen betegnes ofte som en urfolksby. Samisk tilstedeværelse er synlig i enkelte større arrangementer som for eksempel samisk uke og konferanser. Det finnes imidlertid mange flere ideer i forhold til samiske kulturaktiviteter i byen. Problemet er at slike aktiviteter skjer i provisoriske lokaler eller i verste fall ikke kan gjennomføres i mangel av egnede lokaler.

NSRs sametingsgruppe mener at tiden nå er inne for at Tromsø nå må få etablert et eget Samisk hus. Huset skal fylles med kursvirksomhet, møter, kafétreff og alle typer samiske kulturaktiviteter og skal være et møtepunkt for samiske barn, unge og eldre i byen.

Romssa Sámiid Searvi utarbeidet i 2002 et forprosjekt om ”Tromsø som internasjonal urfolksby”. Forprosjektet var finansiert av Tromsø kommune, og ett av tiltakene i handlingsplanen var etablering av Samisk kulturhus/Urfolkssenter. Rapporten fremmer en rekke tiltak, bl.a i forhold til hvilket innhold et slikt hus skal ha. Rapporten vil derfor være et viktig grunnlagsmateriale i forhold til en slik etablering.

NSR ber om at Sametinget påbegynner et arbeid for å få etablert et Samisk Hus i Tromsø. Det er naturlig at planene om et Samisk hus i Tromsø implementeres i samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune. Det vil også være rimelig at man får Tromsø kommune med på å ta sin del av finansieringen av et samisk hus i Tromsø.

Forslag 7, representant Aili Kesitalo, NSRs sametingsgruppe

Mer samisk barne-tv!

Det samiske medietilbudet for barn og unge er dessverre veldig begrenset. Heldigvis har NRK Sámi Radio produsert nye ungdomsprogrammer på tv, men for de yngre har tilbudet stått på stedet hvil i noen år. Nå må Sametinget igjen ta initiativ overfor NRK til å forbedre tilbudet for samiske barn, både når det gjelder egenproduksjon, og når det gjelder dubbede filmer og programmer.

Medietilbud på samisk språk er veldig viktig for samiske barns språkutvikling, og for språkets status og synlighet i samfunnet. Samiske språkarenaer utenfor opplæringsystemet er viktige for å støtte opp om det språkarbeidet som gjøres i hjem, barnehage og skole. Også samiske barn får stadig større tilgang på ulike medietilbud, via tv og internett, og det samiske tilbudet drukner i alt annet. Ny digital teknologi og flere tv-kanaler før gjøre det lettere å frigjøre sendetid for samiske sendinger. Barne-tv-

tilbudet for norske barn ble kraftig utvidet i forbindelse med at NRK lanserte den nye digitale tv-kanalen NRK Super. Også samiske barn bør nyte godt av NRKs økte sendekapasitet.

Sametinget bør ta dette opp med NRK Sámi Radio og NRK sentralt, med målsetning om en ny utvidelse av barnetv-sendingene for samiske barn. Målet bør være en opptrapping av sendetilbudet slik at samiske barn får tilgang på daglige samisk barne-tv-sendinger. Også de kommersielle tv-kanalene bør utfordres til å bedre sitt sendetilbud for samiske barn.

Forslag 8, representant Nanna Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Omsorgsboliger i markebygdene i Skånland/Evenes

Ulike ressurspersoner i Skånland og Evenes har i lang tid arbeidet for bedre tilrettelagte helsetjenester for særlig den eldre befolkningen i markebygdene. I nyere tid har det i samarbeid med Skånland og Evenes kommuner blitt startet et arbeid for planlegging/utvikling av tilrettelagt helsetjenester overfor eldre samer i markebygdene i Skånland og Evenes. Kommunene arbeider for etablering av omsorgsboliger i markebygdene tilrettelagt for samiske eldre brukere, samt til andre som også har et omsorgsbehov.

I St.meld.nr. 28 (2007-2008) Samepolitikken står det beskrevet:

”Helse- og omsorgsdepartementet vil bidra til finansiering av utviklingstiltak og institusjoner med samisk kompetanse innenfor helsetjenesten. Særlig i områder hvor samer er i lite mindretall kan det være aktuelt å knytte aktiviteter til samiske kultursentra mv., jf. Várdobáiki i Skånland.”

NSRs sametingsgruppe ber Sametinget bidra til å støtte kommunene Skånland og Evenes i deres arbeid med å få etablert omsorgsboliger i markebygdene til beste for den eldre samiske befolkningens behov for et helsetilbud basert på samisk språk og kultur, men også til beste for andre som bor i markebygdene og som har et omsorgsbehov.

NSR ber også om at Sametinget løfter denne saken, i samråd med kommunene Skånland og Evenes, i konsultasjoner med Helsedepartementet, i tråd med det som står beskrevet i Stortingsmelding nr. 28 Samepolitikken.

Forslag 9, representant Nanna Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Språkbadsoppvekstsenter i Lavangen

Det har vært arbeidet med å kartlegge mulighetene for en ny og forbedret opplæringsmodell i samisk språk for barn og ungdom i aldersgruppa 1-15 år i Lavangen kommune. En samarbeidsgruppe bestående av foreldre, lærere, Samisk høgskole og politikere har jobbet for en løsning. Deres arbeid ble lagt fram på samisk konferanse i Lavangen 28. April 2009. Gruppa skisserte et regionalt språkbadsoppvekstsenter, der en også skal tilby opplæring i og på samisk for barn og unge utenfor Lavangen kommune. Noen endelig konklusjon er ennå ikke fastslått og det er ikke fattet vedtak i saken.

Lavangen kommune blir fra 1. Oktober 2009 en del av forvaltningsområdet for samisk språk, noe som NSR synes er meget gledelig. Det betyr mye for det samiske språket i området at man nå er en del av forvaltningsområdet, og i den sammenheng mener NSR det hadde vært fordelaktig om det hadde blitt fortgang i arbeidet med å få opprettet et språkbadsoppvekstsenter.

Sametinget må her bidra til at slikt senter opprettes, slik at man kan sikre barn og ungdom i Lavangen, og i regionen rund Lavangen, en god og forutsigbar opplæring i samisk språk.

Forslag 10, representant Gunn-Britt Retter, NSRs sametingsgruppe

Etablering av samisk språksenter i Sør Varanger kommune

Interessen for samisk språk og kultur har vært økende i Sør-Varanger kommune de seneste årene. Mange elever har valgt samiskundervisning på skolen. I kjølvannet av den positive utviklingen som man i Sør-Varanger har opplevd, er det etablert en samisk avdeling ved en av de kommunale barnehagene. Samiskopplæring for voksne har vært tilbudt en rekke ganger gjennom de eksisterende utdanningsinstitusjonene, men det finnes ikke noe permanent tilbud eller oppfølging for kursdeltakerne. Dette fører bl.a. til at den delen av Sør-Varangers samiske befolkning, som ikke er samisktalende fra før, ikke får tatt språket i bruk, og dermed får det også konsekvenser for barna som har samisk i barnehagen eller på skolen. Samisk reduseres til et fremmedspråk som primært blir brukt på skolen (eventuelt i barnehagen). Etablering av en språkarena for samene i Sør-Varanger er svært viktig for bevaring og videreutvikling av samisk språk og kultur i Sør-Varanger.

En språkarena vi har erfaring med er samiske språksentre. Etablering av et samisk språksenter i Sør-Varanger vil kunne samle fagkompetansen som finnes på samisk språk i området. Erfaring fra andre samiske språksentre viser at et språksenter også kan fungere som en møtearena og kultursenter for samer i området.

Sør Varanger er en vidstrakt kommune med Kirkenes som bysentrum, omgitt av samiske bygder spredt over et stort geografisk område fra Bugøyfjord og Neiden i vest til Jarfjord i øst og Pasvik i sør. Når det tilbys samisk språk og/eller kulturtilbud i en bygd, vil ikke dette dekke behovet for alle kommunens innbyggere.

Sametinget må ta et ansvar for å sikre og videreutvikle den positive samiske språkutviklinga i Sør Varanger kommune. NSR/Sáb sametingsgruppe mener at det bør etableres et samisk språksenter i Sør Varanger kommune. Dette kan for eksempel gjøres ved å styrke Isak Saba senteret i Unjárga/Nesseby og etablere det som et regionalt språksenter for Varanger. Derfra kunne man igangsatt forprosjekt for etablering av Samisk språksenter i Sør Varanger og eventuelt andre kommuner i Varangerområdet.

Møtelederskapets innstilling:

Alle forslagene 1 - 10 oversendes Sametingsrådet til videre behandling

III Votering

Av 43 representanter var 27 til stede.

- Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	János Trosten	Egil Olli
	János Trosten	Egil Olli
2	Egil Utsi	Jørn Are Gaski
	Egil Utsi	
3	Kirsten Appfjell-Eira	Johan Mikkel Sara
	Kirsten Appfjell-Eira	
4	Kjersti Myrnes Balto	Marianne Balto
5	Klemet Erland Hætta	Egil Olli
		Per Andersen Bæhr
	Klemet Erland Hætta	
6	Tor Mikalsen	Vibeke Larsen
	Tor Mikalsen	
7	Aili Keskitalo	
8	Nanna Thomassen	Vibeke Larsen
9	Nanna Thomassen	
10	Gunn-Britt Retter	Marianne Balto
		János Trosten

VI Sametingets vedtak

- Alle forslagene 1 - 10 oversendes Sametingsrådet til videre behandling.

Behandlingen av saken ble avsluttet 26.05.09 kl. 15.45.

Originalspråk: Norsk

Sak 17/09

Tiltaksplan for trygging og utvikling av samiske bygder - drøftings sak

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

08/5016

Saken påbegynt 26.05.09 kl. 15.45.

I Vedlegg

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

Saksframstilling

Sametingets plenum vedtok i sak 51/08 at "Sametingsrådet igangsetter arbeidet med å utforme en helhetlig tiltaksplan for trygging og utvikling av samiske bygder".

Bakgrunnen for saken er at de samiske bygdene opplever sterk utflytting og nedgang i folketallet. Dette knyttes til reduksjon i ressurstilgangen og inntektst grunnlaget, og spesielt til svekking av den tradisjonelle samiske høstingen av naturen. Sammen med kommunenes forverrede økonomi, går dette ut over nødvendige tilbud i de små bygdesamfunnene, som for eksempel skoler, barnehager og eldreomsorg. De samiske bygdene er også viktige for bevaring av det samiske språket.

En tiltaksplan for samiske bygder er et omfattende arbeid som berører mange samfunnsområder. Sametingsrådet fremmer derfor saken for en videre diskusjon i dette plenum for å klargjøre Sametingets rolle i arbeidet med å trygge og utvikle samiske bygder, og for å avklare rammer for det videre arbeidet.

Vurdering

Verdigrunnlaget

Den offentlige debatten om bygdene og distriktene har ofte et negativt utgangspunkt. Det fokuseres gjerne på fraflytting og hva bygdene ikke har. Kvaliteten ved livet i bygdene, og begrunnelsen for hvorfor folk velger å bo her blir sjeldnere trukket fram. Fraflyttinga er et stort problem også i samiske bygder og det må tas på alvor. Likevel vil sametingsrådet fokusere også på de som blir og som ser verdiene i å bosette seg i samiske bygde og bosettingsområder. Dette for å tydeliggjøre hva vi kan bygge videre på.

Mulighet for arbeid og inntekt var lenge det altoverskyggende argumentet i all lokaliseringsdebatt. I dag ser vi et mer mangfoldig bilde. Folks begrunnelse for å bo i samiske bygder har selvsagt med arbeid og mulighet for inntekt å gjøre, men det er ikke den eneste grunnen for å velge bygda og hjemplassen som bosted. Tilknytting til primærnæringene; jordbruk, reindrift, fiske og utmarksnæringer er fortsatt sentralt for deler av bygdas befolkning. I tillegg er tilknytting til og kunnskap om natur- og ressursgrunnlag i bygdens omkringliggende arealer, både på land og i sjøen, viktige kriterier for at folk har etablert seg i småsamfunn som ligger utenfor de større bosettingsentra som har vokst frem etter siste krig. Folks mulighet til å høste av naturen, slik det er gjort i generasjoner, står sterkt i de samiske bosettingsområdene. Vi må være oppmerksom på nye ordninger som kan være med å begrense denne høstingen. Spesielt siden denne samiske tradisjonskunnskapen ikke blir verdsatt som et økonomisk kriterium i offentlig statistikk.

Det er i tillegg nødvendig med godt utbygd infrastruktur som barnehager, skoler, arbeidsplasser, og et godt utbygd helse og sosialtilbud. Summen av alle disse verdiene knytter folk til stedet, former deres identitet og gir slik grunnlag for å velge bygda som boplass.

I dag ser vi også en viss tilbakeflytting til samiske bo-områder av folk som har vært borte, tatt utdanning og arbeidet andre steder i en periode. Slik tilbakeflytting begrunnes ofte med ønske om nærmere tilknytting til egen kultur og historie, og om å gi sine barn mulighet til å vokse opp i et samfunn der samisk språk og kultur står sterkt. De samiske språkene står sterkest nettopp i de samiske bygdene. Mange velger å bosette seg på steder der de daglig kan snakke sitt morsmål og lettere kunne legge til rette for at kommende generasjon får et samiskspråklig miljø. Et annet forhold ved tilbakeflytting er at kommunikasjon og teknologisk infrastruktur kan gjøre det mulig for yngre generasjoner å finne et livsutkomme basert på ny teknologi og kombinere dette med bygdens fortrinn og livsverdier.

Valg av bygda eller hjemsplassen som bosted begrunnes også i tilknytting til folk, og da gjerne til egen familie. Sterke slektsbånd og en forpliktelse og omsorg for sine slektninger er en viktig samisk verdi. Det samme er nær tilknytting til og respekt for naturen, og en smidig og tilpassingsdyktig holdning til det uventede. Disse verdiene har gitt folk kunnskap og evne til å livberge seg under harde klimatiske vilkår. De har også gitt, og gir fremdeles rammer for sosial organisering, læring og kunnskapsoverføring. Og de kan være avgjørende for folks valg av bosted.

Dette samiske verdigrunnlaget er av sametingsrådet kommunisert gjennom meldinger som jordbruks-, reindrifts-, og miljø- og arealmeldinga, handlingsplan for likestilling og gjennom øvrige politiske standpunkt. Verdigrunnlaget disse dokumentene og vedtakene bygger på speiler tradisjonelle, samiske verdier, men også endringer i disse verdiene. Dagens og morgendagens utfordringer gir grunn til å se kritisk på fortida og dens verdier, og tilpasse seg til dagens utfordringer. Folk bosatt i bygdene vil ta del i moderniteten med nødvendig kommunikasjon med omverdenen. Dette kan inkludere enkle reisemuligheter og godt utbygd bredbånd. Det kan også bety åpenhet for tilflytting av fremmede.

Sametingets rolle som bygdeutvikler

Det er ingen enkel sak å definere hva begrepet samiske bygder omfatter. Lettest er det gjerne i Finnmark og til dels i Troms, der hele bygder og grender kan få en slik betegnelse fordi bygda historisk og i dag har en overveiende samisk befolkning. Lenger sør i det samiske bosettingsområdet utgjør den samiske befolkningen ofte et mindretall av innbyggerne i en bygd eller grend. For sametingsrådet er det like viktig å arbeide for å sikre bosetting og næringsutvikling i disse delene av det samiske bosettingsområdet, som det er i nord. Sametingsrådet arbeid er ikke basert på etnisk grunnlag i de samiske bosettingsområdene, men vårt arbeid skal omfatte alle innbyggere i området. Det vil si at områderrettigheter skal vernes og sikres de som til enhver tid bor i bygdene.

Sametingets daglige arbeid handler om å trygge og utvikle gode bo- og levevilkår i de samiske bosettingsområdene. Dette arbeidet skjer på ulike områder og i ulike fora, fra rettighetsarbeid, til miljøpolitikk og språkutvikling. På den måten legger Sametinget til rette for trygging og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv, også i de samiske bygdene. Sametinget medvirker også til samfunnsutviklingen i samiske bygder. Gjennom planer, politiske vedtak og, ikke minst, gjennom sin virkemiddelpolitikk har Sametinget viktige redskap til å støtte opp om ønsket lokal politikk, og bidra der lokale virkemiddel mangler.

Hovedansvaret for trygging og utvikling av samiske bygder ligger imidlertid ikke på Sametinget. Det er Storting, regjering, fylke og den enkelte kommune som må bære hovedansvaret for å trygge og utvikle bygder og bosetninger. Nasjonale myndigheter styrer og legger til rette for lokal bo- og næringsutvikling gjennom politiske vedtak, lover og forskrifter og økonomisk politikk. Derfor er det svært viktig at regionale og lokale myndigheter og parter arbeider for å forme og styre en bosettings- og næringsutvikling som gir bo og etableringslyst i bygdene.

Sametingets formelle rolle er ikke avklart og Sametinget har fortsatt ikke reelle budsjettforhandlinger med staten. I 2007 avleverte en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Sametinget og Arbeids- og inkluderingsdepartementet en utredning om etablering av nye budsjettprosedyrer og Sametingets formelle stilling i forhold til staten.

Statusbeskrivelse - Sametingets arbeid for å trygge og utvikle samiske samfunn

Sametinget er engasjert på en rekke felt for å sikre utviklingen av samiske bygder. Sametingsrådet vil her trekke fram ulike politikkområder og virkemiddelbruk der Sametinget har lagt premissene for trygging og utvikling av samiske bygder.

Bosettingsmønsteret i samiske områder

De samiske befolkningsområdene er vidstrakt og vanskelig å definere helt klart. Et fellestrekk er likevel at den samiske befolkningen tradisjonelt har vært en utkantbefolkning, bosatt i områder med sterk fraflytting. Folketallsutviklinga i disse områdene sammenfaller stort sett med utviklinga i distrikts-Norge for øvrig. Sentraliseringa fører til at små samiske bygdesamfunn blir avfolket og en stadig økende del av den samiske befolkningen er bosatt i tettbygde og urbane strøk. I en slik sammenheng ser sametingsrådet behovet for å arbeide på to ulike felt; for å sikre gode bo- og levevilkår både i tradisjonelle samiske bygdesamfunn og for å styrke samisk kultur også i de nye sentra.

Dette har sametingsrådet uttrykt slik i miljø- og arealmeldinga:

Arbeide for en rettighets- og næringspolitikk som medvirker til å opprettholde stabil bosetting også utenfor de samiske sentra.

Sikre et balansert befolkningsgrunnlag med hensyn til alder, kjønn og yrkestilknytting.

Delta aktivt i kommunale planprosesser for å sikre samiske interesser i all offentlig planlegging av bruk og vern av arealer og ressurser.

Styrke og aktivt bruke egen virkemiddelpolitikk for å sikre en balansert bosettingsutvikling i samiske strøk.

Utvikle og styrke samisk identitet i de nye sentra og bosettingsområdene

Disse prioriteringene er lagt til grunn for sametingsrådets arbeid med rettigheter, forvaltning av ressurser og utvikling av nye næringer i de samiske bosettingsområdene. Sammen med en aktiv politikk for samisk språkutvikling, omsorg og opplæring er dette med og styrker samiske samfunn.

Ressursgrunnlag, rettigheter og ny næringsvirksomhet

Sametingsrådets ressurspolitikk bygger på et tradisjonelt, samisk verdigrunnlag. I dette ligger det også at sametingsrådet vil arbeide for å dokumentere og styrke tradisjonell kunnskap knyttet til bruk av miljø og ressurser, og for å fokusere på kvinners kunnskap og tradisjoner når det gjelder bruk av utmarksressurser.

Det tradisjonelle samiske synet har vært at naturen og dens ressurser skal brukes til beste for menneskene, men uten at dette skal gå ut over naturens eget produksjonsgrunnlag og evne til fornyelse. Sametingsrådet vil arbeide for at det tradisjonelle samiske natursynet legges til grunn for forvaltning av ressurser og land i samisk område. Ved ulike anledninger har sametingsrådet understreket at dette betyr både bruk og vern av naturen og naturressursene. I samarbeid med andre ønsker Sametinget å skape et offensivt utgangspunkt for ny næringsvirksomhet, som skal komme hele det samiske samfunnet til gode. Dette var bakgrunnen for sametingsrådets syn på utvinning av olje og gass på Finnmarkskysten. Det samme synet ligger også til grunn når det gjelder vurdering av grønn energi (vindkraft, energi fra hav og vannkraft), og det gir føringer for behandling av framtidige mineralutvinningsaker.

Sametinget ønsker ny næringsvirksomhet i de samiske bosettingsområdene, men vil samtidig arbeide for å sikre at det samiske samfunn, innbyggerne og bedrifter har kunnskap som gjør dem i stand til å dra nytte av økt interesse utenfra.

Utvikling av tradisjonelle og nye næringer i samiske bygder

De tradisjonelle, samiske bosettingsområdene er avhengig av sterke primærnæringer. Yrkesvalg er for mange i samiske samfunn sterkt knyttet til ønsket om lokalt tilhold i bygdene.

Sametingsrådet signaliserer i den nye reindriftsmeldinga at det tradisjonelle driftsmønsteret i reindrifta skal opprettholdes. En prioritert oppgave er å sikre næringsarealvern.

Jordbruket er en av pilarene som det samiske samfunn er bygd opp på, og utgjør et viktig innslag i den samlede matproduksjonen og er sentral for bosettingen. Jordbruket spiller en viktig rolle også når det gjelder vern av kulturlandskaper og biologisk mangfold. Ved å holde jordbruksareal i hevd og redusere omdisponering av dyrket areal til byggeformål sikrer man også verdifulle kulturlandskaper.

I dag blir store deler av fiskeripolitikken styrt av internasjonale avtaler og sterke økonomiske interesser. I dette forvaltningsregimet har bygdefolks interesser vansker med å nå fram. Resultatet er at ressursene som finnes i bygdens høstingsområde ikke kommer lokalbefolkninga til gode. Dette er en situasjon det samiske folket har til felles med andre urfolk i nord. Sametinget har i sin fiskeripolitikk gått inn for å høste av marine ressurser på en miljøvennlig måte, med begrenset bruk av fossilt brennstoff og en fiskeriforvaltningsmodell som gjør det mulig å beskatte og bearbeide ressursene lokalt. Sametingsrådet vil føre en politikk hvor nærhet til ressursene skal gi førsterett til høsting lokalt. Sametinget har gitt sin tilslutning til Kystfiskeutvalgets innstilling om mer lokal råderett over fiskeressursene i kystnære farvann. En slik råderett over ressursene vil gi økt lokal verdiskapning og sysselsetting, og på denne måten kan bosettingen opprettholdes.

Havbruk som næring har ført til styrking av bosetting og næringsliv i mange samiske kystsamfunn. Oppdrett av fisk er en framtidsrettet næring, men kontroll med produksjonen må styrkes, og næringsareal må ikke fortrenge tradisjonelt fjordfiske. Videre er det et sterkt krav at de miljømessige konsekvenser for villfisken og lokalmiljøet skal konsekvensutredes før lokaliteter kan etableres eller gamle lokaliteter kan utvides. Sametingsrådet vil også arbeide for en større andel lokalt eierskap i næringsareal.

Utmarksnæring drives i beskjedent målestokk i forhold til andre samiske næringer. Store arealer og vanskelig tilgjengelige ressurser gjør det nødvendig å bruke motoriserte kjøretøy for å høste utmarksressurser. For øvrig er det lite forurensende eller miljøødeleggende aktivitet som følge av utmarksvirksomhet.

Næringskombinasjoner har en sterk tradisjon i samiske områder. Dagens og framtidens næringskombinasjoner vil ikke være kombinasjoner av ulike primærnæringer, men kombinasjoner av tradisjonelle og nye næringer. Virksomhet knyttet til informasjonsteknologi, reiseliv og forskningsprosjekter i tilknytning til utmarksbruk og samisk kultur, har stort potensial i de samiske bygdene. Det samiske bosettingsområdet er rikt på naturressurser, både fornybare og ikke-fornybare. Sametingsrådet ser det som viktig å nytte disse ressursene på en bærekraftig måte, til beste for lokalsamfunnene.

Sametingets har gjennom sin virkemiddelpolitikk styrket samiske næringer, og derigjennom bidratt til en stabil bosettingsutvikling. Sametingsrådet vil videreføre denne virkemiddelpolitikken.

I de samiske primærnæringene reindrift, utmarksbruk, jordbruk og fiskeri, har kvinners rolle gradvis blitt svekket. Næringsmessige strukturtiltak og reguleringer har medført at kvinners arbeidsinnsats ikke er blitt tilstrekkelig synliggjort. Samtidig er ikke velferdsordninger tilrettelagt for at menn i primærnæringene kan være omsorgspersoner. Sametinget vil derfor arbeide for at kvinners rettsstilling og posisjon i primærnæringene styrkes og synliggjøres samtidig som at velferdsordningene i innafør næringene tilpasses begge kjønn.

Næringslivet i samiske områder er kjønnsdelt. Undersøkelser viser at kvinner etablerer seg innen duodji, service og handel, og kultur/frivillig sektor, mens menn etablerer seg innenfor reiseliv,

reindrift og fiskeri. Forutsetningen for et robust næringsliv er at det skapes et mer differensiert arbeidsmarked med større bredde i type virksomheter. Kvinner med høy utdanning bør trekkes sterkere inn i innovasjon og nyskaping. Det er blant annet viktig å få etablert kunnskaps- og kulturarbeidsplasser som har et bredt marked og som ikke er avhengig av offentlig engasjement.

Ny data- og kommunikasjonsteknologi opphever i noen grad hindringene avstand og lite sentral plassering kan skape. Et godt utbygd kommunikasjonsnett, som omfatter alt fra båtruter til bredbånd, gir mulighet for etablering av nye næringer i bygdene. Sametingsrådet vil støtte opp om slike etableringer. Sametingsrådet er av den formening at det offentlige må bekoste tilknytningen av bredbånd til mindre bygdesamfunn og grender.

Sikring og utvikling av samisk språk

Muligheten til å kunne bruke samiske språk i det daglige og å ha et levende samiskspråklig oppvekstmiljø for barna, er en viktig årsak til å bosette seg i samiske områder.

Samisk og norsk er likestilte språk i Norge. Den norske stat er i henhold til ulike gjeldende lover og forskrifter forpliktet til å ta ansvar for det samiske språket. I følge samelovens § 3-12 Organisering av samisk språkarbeid skal Sametinget arbeide for vern og videre utvikling av samiske språk i Norge. Dette ansvaret ivaretar Sametinget blant annet gjennom aktiv virkemiddelbruk.

Sametinget bevilger årlig budsjettmidler som tildeles til ulike tiltak for å styrke og utvikle samiske språk i Norge. For 2009 er det avsatt i underkant av 60 mill. kroner. Midlene går til kommuner og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk, til språksentrene og ulike søkerbaserte prosjekter. Fra 2008 ble en del av avkastningen av Samefolkets fond tatt i bruk til språkutviklingstiltak. Det samiske språket styrkes også gjennom virkemidler til ulike kulturtiltak som blant annet samiske teatre, tilskudd til litteratur, publikasjoner og musikk.

Skoler og barnehager er betydningsfulle språkarenaer for barn. Formidlingen av kunnskaper om samisk språk og kulturarv har i større og større grad blitt overført til opplæringsinstitusjonene, noe som gir dem et stort ansvar for å ivareta og fremme samisk språk og kultur. Sametinget har gjennom arbeid med samiske læreplaner bidratt til å styrke samisk språk og kultur i skolene. Det er kommunene og fylkeskommunene som har ansvaret for den offentlige skolestrukturen. Sametinget kan ikke gi pålegg om hvordan skolestrukturen i kommunene og fylkeskommunene skal være.

Sterke samiske institusjoner

Alle samfunn er i stor grad bygget opp av et sett med ulike institusjoner, med de variasjoner det innebærer. Institusjoner er derfor helt sentrale brikker for å oppnå sterke, fungerende og utviklende samfunn. Dette er også tilfellet for samiske samfunn. Oppbyggingen og utviklingen av samiske samfunn krever vilje og evne til å etablere og videreutvikle egne institusjoner.

Sametingsrådets institusjonspolitiske mål slik den er uttrykt i institusjonsmeldinga, er å legge forholdene til rette for at samiske institusjoner skal være sentrale aktører og premissleverandører for samisk samfunns- og demokratiutvikling. Gjennom samisk institusjonsutvikling vil den samiske sivile offentlighet i større grad ha kontroll og styring over egen språk-, kultur- og samfunnsutvikling. Sametingsrådet ser på institusjonsutvikling som en viktig del av infrastrukturetableringen i samiske områder.

Gjennom institusjonsmeldinga har sametingsrådet lagt grunnlaget for en videre styrking og utvikling av de samiske institusjonene som grunnlag for samisk demokrati, kunnskap og kapasitet i og for samiske samfunn.

Premissene for institusjonspolitikken ligger også i Sametingets virkemiddelordninger. Gjennom Sametingets budsjett gis faste driftstilskudd til en rekke institusjoner. Blant målgruppene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger er de samiske institusjonene.

Sametingsrådets videre engasjement i utvikling av samiske bygder

De samiske bygdene er vidt forskjellige, og krever tilsvarende ulike tiltak for å kunne utvikle seg framover. I diskusjonen om tiltaksplan for samiske bygder ser sametingsrådet det som viktig å ha fokus på hele det samiske bosettingsområdet. Innenfor dette er det store variasjoner i befolkningsgrunnlag og sammensetting, bosettingsmønster og næringsutvikling. De lokale vilkårene for å utvikle samiske språk og kultur er også svært ulike.

Sametinget kan ikke, og skal ikke lage noen samlet plan for bygdeutvikling. En slik plan må være lokalt forankret, den må være klart avgrenset og den må fokusere på de spesielle, lokale utfordringene. Det er de enkelte lokalsamfunnene som kjenner disse utfordringene best, og som dermed kan foreslå løsninger på dem. All erfaring viser at de best levedyktige bygdene er de bygdene som er innovative og som selv tar fatt i sine utfordringer.

Men Sametinget har selvsagt en viktig rolle i utvikling av samiske bygder. Dette er dels en rolle som tilrettelegger og samordner, dels som en som yter økonomiske tilskudd. Som tilrettelegger ønsker sametingsrådet å fokusere på følgende saksområder framover: styrke samisk språk og kultur i de enkelte lokalsamfunnene og styrke og utvikle både tradisjonelle samiske næringer og bidra til utvikling av nye næringer. Disse prioriteringene henger nøye sammen med folks begrunnelse for å bo i samiske bygder. Tilgang til samisk språk og kultur, og mulighet for å skaffe seg et meningsfylt levebrød der en kan kombinere det tradisjonelle med det moderne, forklarer folks valg av bygda som bosted.

Styrking av samisk språk

Styrking av språk og kultur skjer på mange områder, gjennom barnehage, skole og andre institusjoner. Sametingets virkemiddelordninger er et viktig bidrag for å styrke samisk språk. Det er spesielt viktig at Sametinget tydeliggjør at bruken av tospråklighetsmidlene skal bidra til styrking av samisk språk.

Frivillig organisasjonsarbeid

Sametinget vil understreke viktigheten av lokal, frivillig innsats. Samisk idrett har stor betydning for trivsel, det engasjerer mange barn og unge og er viktig for styrking av samisk identitet. Like viktig er varierte kulturaktiviteter for barn og unge. Sametinget har virkemiddelordninger til samisk idrett, til barn og unge, og til samiske kulturorganisasjoner som kan støtte opp om aktiviteter og prosjekter til frivillige organisasjoner.

Sikre levekår og helse, basert på samiske verdier

Et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud gjennom hele livsløpet er en del av grunnlaget for gode livsvilkår. Kunnskap i samisk språk og kultur og flerkulturell forståelse er en nødvendig forutsetning for at dette også skal gjelde det samiske folk. Dette må innarbeides og utvikles i den eksisterende helse og sosialtjenesten i kommunene. Sametinget kan være med å tilrettelegge for dette gjennom kontakt med ansvarlige myndigheter og gjennom målrettet og aktiv virkemiddelbruk.

Styrke lokal næringsutvikling

Styrking og utvikling av tradisjonelle næringer har vært et kjernepunkt for Sametingets arbeid. Gjennom å yte økonomisk tilskudd til jordbruk, fiske og duodji har Sametinget vært med å opprettholde og utvikle bosetningen i samiske bygder. Framtidas næringer i samiske bygder vil ikke være de samme som i fortida, heller ikke primærnæringene. Det er viktig å støtte opp om nyskapende tiltak. Tiltak som kan kombinere det tradisjonelle og det moderne på en bærekraftig måte. Sametingsrådet vil, gjennom aktiv og målrettet tilskuddspolitik, bidra til utvikling av slike tiltak.

Samarbeid med andre utviklingsaktører

Gjennom egne politiske prioriteringer og gjennom samarbeid med andre offentlige parter, som fylkeskommunene og kommunene, vil sametingsrådet bidra til styrking av de samiske lokalsamfunnene. Samarbeidsavtaler med NVE og Innovasjon Norge, og deltakelse i den fylkeskommunale referansegruppen for energistrategier for Finnmark fylke er eksempel på tiltak som trykker næringsgrunnlaget og skaper større forutsigbarhet for de samiske samfunnene. De mest

omfattende samarbeidsavtalene er avtalene mellom fylkeskommune og Sametinget. I dag omfatter det samarbeidsavtaler med Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og fylkeskommunene i det sørsamiske området. Sametingsrådet vil bidra til å utvikle flere arenaer for samarbeid og lokal utvikling.

Tiltak for bygdeutvikling i samiske strøk – ide- og inspirasjonsseminar

Sametingsrådet vil bidra til å følge opp initiativet om samisk bygdeutvikling, og sette temaet på dagsorden, også utenfor Sametingets plenum. En slik oppfølging er også en oppfølging av den nye stortingsmeldingen om distrikts- og regionalpolitikken. Denne diskusjonen kan tas opp gjennom et seminar eller konferanse der hovedsiktemålet vil være å belyse utfordringer og muligheter som ligger i de samiske bygdesamfunnene. Sametingsrådet vil fremme ideen på kommunekonferansen i Karasjok i uke 23.

Kort sammendrag

Svar på utfordringene om å trygge og bevare samiske bygder ligger således ikke i ett dokument, eller en plan men finnes i de ulike meldingene og arbeidsoppgavene sametingsrådet har hatt fokus på. Sametinget har også en rekke virkemiddelordninger som bidrar til ivaretagelse av samiske verdier i bygdene. Slik legger Sametinget til rette for styrking og utvikling av samiske bygder, og støtter opp om lokale initiativ. Sametingsrådet vil prioritere å arbeide for økte økonomiske rammer for tiltak i samiske bygder. Gjennom samarbeid med andre offentlige aktører vil sametingsrådet arbeide for at lover, forskrifter og andre forordninger er med på å legge til rette for bosetting og næringsutvikling, og med det vil sametingsrådet styrke sin rolle som tilrettelegger. Utførerrollen er, og vil være et lokalt eller regionalt ansvar.

II Merknader

Merknad 1, NSRs sametingsgruppe v/ representant Klemet Erland Hætta

Under sak 39/08 Kunngjøring av nye saker, fremmet representant Olaf Eliassen (SP) forslag til ny sak om å utforme en tiltaksplan for trygging og utvikling av samiske bygder. Sametingets plenum vedtok å fremme denne som en egen sak fredag 28.11.08.

Sametingsplenum vedtok at Sametingsrådet igangsetter arbeider med å utforme en helhetlig tiltaksplan for trygging og utvikling av samiske bygder.

Norske Samers Riksforbund (NSR) er skuffet over at tiltaksplanarbeidet ikke er kommet lenger enn til som drøftingssak. Sametingspresident og varapresident lovte Sametingets plenum at saken skulle prioriteres av sametingsrådet. Det ble også at sametingsplenum skulle behandle tiltaksplanen, i mai 2009. De lovnadene er beklageligvis ikke fulgt opp av sametingsrådet. Dette medfører at konkrete igangsettingstiltak ikke vil bli vedtatt av sametingsplenum i inneværende sametingsperiode, selv om sametingsrådet gav lovnad om det.

Det er fremdeles store utfordringer for trygging og utvikling av samiske bygder. NSR hadde forhåpning om realitetsbehandling av en helhetlig tiltaksplan i plenum mai 2009, og er skuffet over at sametingsrådet ikke har prioritert utarbeidelse av tiltaksplanen tilstrekkelig.

III Votering

Av 43 representanter var 30 til stede.

Det ble ikke votert over denne saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Egil Olli, saksordfører	Olaf Eliassen
	Egil Olli	Marianne Balto
2	Aili Keskitalo	Olaf Eliassen
	Aili Keskitalo	
3	Olaf Eliassen	
4	Ranveig Matheussen	Olaf Eliassen
5	Susanne Amalie Andersen	Kjersti Myrnes Balto
	Susanne Amalie Andersen	
6	Jánoš Trosten	Olaf Eliassen
	Olaf Eliassen	
7	Per Andersen Bæhr	Henrik Eriksen
		Olaf Eliassen
8	Henrik Eriksen	
9	Johan Mikkel Sara	Olaf Eliassen
	Johan Mikkel Sara	
10	Kjersti Myrnes Balto	Jánoš Trosten
	Kjersti Myrnes Balto	
11	Klemet Erland Hætta	Egil Olli
		Jánoš Trosten
		Willy Ørnebakk
	Klemet Erland Hætta	
12	Terje Tretnes	
13	Magnhild Mathisen	
14	Miriam Paulsen	
15	Per Edvin Varsi	
16	Isak Mathis O. Hætta	
17	Hilde Anita Nyvoll	
18	Gunn-Britt Retter	
19	Marianne Balto	
	Klemet Erland Hætta, forretningsorden	
	Egil Olli	

Behandlingen av saken ble avsluttet 26.05.09 kl. 18.00.

Originalspråk: Norsk

Sak 18/09 Sametingsrådets melding om samisk reindrift

Arkivsaknr.
08/865

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Sametingsrådet	15.04.09	R 063/09
Nærings- og kulturkomiteen	12. – 14.05.09	
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	18/09

Saken påbegynt 27.5.2009 kl. 08.35.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	15.04.09	Sametingsrådet	Sak R 063/09 Sametingsrådets melding om samisk reindrift
2			Sametingsrådets melding om samisk reindrift

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget slutter seg til Sametingsrådets melding om samisk reindrift.

Nærings- og kulturkomiteens forslag

Innledning

Sametingsrådet har lagt fram sin melding om samisk reindrift. Meldingen fremmer rådets reindriftspolitik, både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Dette omfatter saksområder der Sametinget har reell styringsmulighet, og områder der Sametinget i samarbeid med andre formulerer en reindriftspolitik.

Melding om samisk reindrift er utformet på grunnlag av drøftingsnotat som har vært til behandling i Sametinget, samt på bakgrunn av møtene som ble avholdt med alle reinbeitedistriktene i Norge i 2008. Det er også blitt avholdt et møte med NRL, og deres synspunkter er også vektlagt i meldingen. Sametingsrådet har også fremmet en miljø- og arealmelding. Det er spesielt arealdelen i denne meldingen som er et viktig fokus i melding om samisk reindrift. Sametingets forrige melding om reindrift har også blitt vektlagt.

Hovedmålsettingen for Sametingsrådets melding om samisk reindrift er å sikre en bærekraftig utvikling for reindriften, basert på reindriften som en viktig kulturbasert samisk næringsvirksomhet.

Merknader:

Komiteen, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Per-Bjørn Lakselvnes, Randi A. Skum, Mikkel Nils Sara og Tor Mikalsen, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Berit Oskal Eira, Knut Store, Jørn Are Gaski, Rannveig Matheussen, og Per Edvind Varsi, medlemmet fra Samer bosatt i Sør (SBS) Marie Therese N. Aslaksen, medlemmet fra Árja (Á) Olaf Eliassen, medlemmet fra Sør-lista (SL) Kirsten Appfjell-Eira og medlemmet fra Flyttsamelista (FSL) Per A. Bæhr har følgende merknader:

Komiteens medlemmer ser viktigheten av å utforme en helhetlig reindriftspolitik som legger til rette for en bærekraftig utvikling for reindriften, basert på reindriften som en viktig kulturbasert samisk næringsvirksomhet.

Komiteen er spesielt fornøyd med at sametingsrådet legger opp til å se reindriften i et vidt perspektiv og at det legges opp til at den delen av reindriften som betegnes som báikedoallu, skal inkluderes på en bedre måte i reindriftspolitikken. En større satsing på denne delen av reindriftens virksomhet, vil kunne føre til en rekruttering av kvinner og ungdom til reindriften, noe som vil være positivt for reindriftssamfunnet.

Komiteen vil understreke behovet for å sette inn innsats på de store utfordringene reindriften står overfor både når det gjelder å bevare arealer for reindriften, klimaendringer og store rovdyrtap. Komiteen er fornøyd med at Sametingsrådet vil arbeide for at forvaltningen av rovvilt skal ses i sammenheng med menneskerettighetene og urfolksretten.

Komiteen vil trekke fram behovet for forskning og kunnskapsoppbygning. Samene har som urfolk rett til en likeverdig kvalitet i sin kunnskapsutvikling, også innenfor det reindriftsamiske forskningsfeltet.

Komiteen mener at det bør rettes forskningsmessig søkelys på endringer i klimaforhold og samfunnsforhold, som kan ha store konsekvenser for urfolks livsgrunnlag og levevis. Spesielt er det viktig å sette søkelys på tilpasningsstrategier både når det gjelder klimaendringer og inngrep i reindriftsområdene slik som Sámi Allaskuvlas Ealát prosjekt gjør.

Det er også behov for forskning på hvordan menneskene i reindriften mestrer de utfordringer de møter som følge av samfunnsmessige, naturbaserte og menneskeskapte endringer.

Komiteen mener at det er viktig at den kunnskapsproduksjon som finner sted skal tilbakeføres til reindriftssamene, og å sikre kvalitet i både den forskningsbaserte kunnskapen om reindrift og den kunnskap som reindriftssamenes naturressursutnyttelse og sosiale organisering er bygd på.

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Per-Bjørn Lakselvenes, Randi A. Skum, Mikkel Nils Sara og Tor Mikalsen, medlemmet fra Sør-lista (SL) Kirsten Appfjell-Eira og medlemmet fra Flyttsamelista (FSL) Per A. Bahr fremmer følgende merknad:

Til punkt 1.2 Historikk:

Den første reguleringen av reindriften fant sted i 1751 gjennom opprettelsen av Lappekodisillen. Dette var en tilleggsavtale til grenseavtalen mellom daværende Danmark/Norge og Sverige/Finland. Sentralt står bestemmelsen om retten til å flytte rein over grensen etter behov og etter gammel sedvane.

I 1883 fikk vi felleslappeloven som omhandlet reindriften i Norge og Sverige, og regulerte reindriften i Troms og sørligere områder. Til tross for at loven hadde enkelte bestemmelser om reindriftssamenes sedvanemessige rettigheter, var loven først og fremst ment å beskytte de fastboendes rettigheter blant annet ved at reindriften skulle ha et fellesansvar for skader.

I reindriftsloven av 1933 ble gitt uttrykk for at reindriftsretten hviler på sedvane og alders tids bruk, men at det var en utdøende næring som måtte vike for samfunnsutviklingen.

Landbruksdepartementet mente at lovene av 1883 og 1933 var uttømmende regulert i forhold til flyttsamenes rettigheter, noe som også var toneangivende i saker avsagt av Høyesterett på 50-tallet. Med innføring av reindriftsavtalen i 1976 fikk staten gjennom økonomiske virkemidler større mulighet til å regulere og styre reindriftspolitikken. Avtalen har vært positiv i forhold til bygging av infrastruktur i distriktene.

I arbeidet med reindriftsloven av 1978 var spørsmålet om reindriftens rettigheter også et tema, hvor Reindriftslovkommissjonen mente at reindriften hadde et eget rettsgrunnlag uavhengig av loven. Departementets syn var at reindriftens rettigheter var uttømmende regulert i reindriftsloven jfr. tidligere reindriftslovgivning. Dette synet satte sitt preg på 1978-loven ved at loven ikke ga uttrykk for reindriftens rettsgrunnlag.

En viktig endring med loven av 1978 var at verde-systemet ble avviklet gjennom at fastboende mistet adgangen til å eie rein og egne reinmerker. Ordningen var viktig i samhandlingen mellom reindriftssamene og fastboende.

Med reindriftsloven av 1978 ble også driftsenhetsbegrepet innført med det formål å få begrenset etableringer i næringen samt reintallet. Driftsenhetssystemet bygget på den ordning som var i jordbruket. Driftsenhetsordningen medførte en omfattende endring i den familiebaserte reindriften. I loven av 1996 ble det i forarbeidene slått fast at reindriften har et rettgrunnlag uavhengig av loven. Til tross for at Sametinget og NRL mente at dette burde fremgå av lovteksten, mente departementet på sin side mente at det ikke var nødvendig. Ved Finnmarksloven av 2005 ble det slått fast at reindriften har et selvstendig rettgrunnlag uavhengig av loven, noe som senere ble inntatt i reindriftsloven av 2007.

Det er også grunn til å vise til Stortingsmelding nr. 28 (1991-92) om bærekraftig reindrift. Meldingen ble blant annet lagt fram for sikre en økologisk bærekraftig forvaltning av naturressursene som en forutsetning for bevaring av naturgrunnlaget for samisk kultur. Utviklingen fra 1991 og fram til i dag har medført store endringer i forhold til reindriftenes ressursgrunnlag, og det er derfor viktig at sametingsrådet jobber for at det blir utarbeidet en ny og oppdatert stortingsmelding innenfor dette temaet.

Til Kapittel 2 Reindriftenes rettslige forhold:

Reindriften er en særegen samisk næring og kulturform. Reindriftenes rettigheter er en omfattende og sammensatt bruksrett som gjelder uavhengig av hvem som eier grunnen. Reindriftenes rettigheter gir ikke bare rett til beiter, trekk- og flytteveier og anlegg, men inneholder også retten til å høste av naturen gjennom jakt og fiske samt uttak av brensel og trevirke. Etersom reindriften er i stadig utvikling, kan det også i kjølvannet av dette oppstå nye bruksmåter.

Reindriften er en arealekstensiv næring, som er avhengig av den fritt og uhindret kan flytte mellom de ulike årstidsbeitene. Selv om visse beiteområder bare benyttes sporadisk, det vil si med flere års mellomrom, betyr det ikke reindriften i mindre utstrekning har opparbeidet seg bruks- og eiendomsrett til disse områdene. Reindriften har opparbeidet seg eiendomsrett til områder som er brukt relativt eksklusivt, og bruksrett til områder som er brukt sammen med andre.

Til punkt 2.1 Alders tids bruk og sedvane:

Reindriftenes rettgrunnlag bygger på sedvane og alders tids bruk. En konsekvens av at reindriften har et rettgrunnlag uavhengig av loven er at lovgivningen om reindrift ikke kan betraktes som uttømmende med hensyn til hvilke rettigheter reindriftenes utøvere har. Dette setter også skranker for hvilke lovmessige endringer som kan gjennomføres uten at de kommer i strid med reindriftenes rettigheter i henhold til sedvane eller alders tids bruk.

Reindriften har et ekspropriasjonsrettslig vern som innebærer at det skal ytes erstatning ved inngrep i eiendomsretten eller bruksretten i samme utstrekning som andre rettighetshavere. Det vil si at retten til erstatning ved fratakelse av bruksrettigheter gjelder uavhengig av hvilke interesser det eksproprieres til fordel for.

Til punkt 2.2. Folkerettslige forhold:

Reindriftenes rettigheter er også vernet gjennom bestemmelsen i Grunnlovens § 110 a samt i henhold til de folkerettslige forpliktelser i ILO nr. 169 og FN konvensjon av 1966 om sivile og politiske rettigheter art 27. Disse bestemmelsene gir samene som urfolk et materielt kulturvern som innebærer at samene kan kreve de fysiske og de økonomiske forutsetningene for sin kulturutøvelse oppfylt. Alle inngrep i den samiske kulturutøvelsen må derfor vurderes opp mot disse forpliktelsene. I henhold til folkeretten har reindriftenes utøvere 1) rett til fortsatt å drive reindrift i fellesskap med andre som en forutsetning for å bevare og utvikle den samiske kulturen og 2) eiendoms- og bruksrett til de områdene reindriften tradisjonelt har brukt. I denne sammenheng er det viktig å merke seg det kollektive aspektet ved rettighetene.

For å bevare reindriften som urfolksnæring og samisk kulturbærer er det en nødvendig forutsetning at reindriftssamene gis rammer og forutsetninger for å kunne drive en kulturbasert reindrift også i framtiden.

Til punkt 2.6 Reindrifftsloven og internrettslige forhold:

I arbeidet med ny reindrifftslov var det uenighet mellom Sametinget og departementet om prosess, da Sametinget i forkant av sin behandling ikke fikk tilgang til lovens merknader. Dette vanskeliggjorde Sametingets behandling ettersom forarbeidene danner et viktig grunnlag for forståelsen av lovteksten. Til tross for at det sammenfallende syn mellom Sametinget og departementet på flere områder i lovprosessen, var det også uenighet på vesentlige punkter i loven. Dette gjaldt blant annet i forhold til å få hjemlet arealvern, få sideordnet rekrutteringsandel inn i avtaleverket samt at reindriffts folkerettslige vern skulle fremkomme uttrykkelig av loven.

Reindrifften har gjennom flere år vært preget av uklarthet med hensyn til interne rettsforhold i Finnmark. Dette skaper uforutsigbarhet og kamp om beiteressursene i næringen. I Finnmark utgjør soneinndelingen en slik utfordring, hvor en snarlig avklaring er særlig påkrevet på grunn av det store beitepresset som er i fellesbeiteområdene. I områdene sør for Finnmark vil rettighetsspørsmål dukke opp i kjølvannet av Reinbeitekonvensjonsarbeidet og Samerettsutvalget II. Ettersom det er viktig å få en snarlig avklaring på de interne rettsforhold i reindrifften, må Sametinget jobbe for at det snarlig opprettes en egen Rettighetskommisjon for reindrifften. Alternativet kan bli at interne rettighetsspørsmål må avklares i domstolene, noe som vil skape en uklar og fragmentert rettighetssituasjon.

Domstolsbehandling innebærer i tillegg store kostnader og er samtidig tidkrevende for distriktene. Disse interessekonfliktene og usikkerhet om framtidige vilkår for reindrifften kan ha store konsekvenser for rekruttering av ungdom til reindrifften. For at reindrifften skal framstå som en næring og en levevei med potensiale for framtidig utvikling, er det av stor viktighet at de interne rettsforholdene avklares. I påvente av identifiseringsarbeidet skal gjennomføres i Finnmark og etter hvert også i områdene fra Troms og sørover, må Sametinget jobbe for at det ikke gjennomføres store arealinngrep for reindriffts eksisterende rettigheter er identifisert.

I forhold til Sametingsrådets forslag om å nedsette et ekspertutvalg som skal se på reindrifftsrettens innhold, vil det være viktig at også reindriffts kollektive rettigheter utredes. Dette må inngå i mandatet for dette utvalget.

Til punkt 3.1 Siidadoallu og punkt 3.2 Báikedoallu:

Det er positivt at samiske begreper anerkjennes og tas i bruk i all kommunikasjon om reindrifften. Siidadoallu og báikedoallu er integrerte deler av den tradisjonelle reindrifften, og bruk av disse begrepene utvider forståelsen av reindrifften som næring og som livsform.

Samiske kvinner har tradisjonelt hatt en sterk stilling i samfunnet hvor arbeidsdelingen har hatt en avgjørende betydning for familiens overlevelse.

Kvinner har gjennom sitt arbeid i reindrifften hatt sine nødvendige funksjoner for familien og for samfunnet. I tillegg til at reindrifftskvinnene har hatt en viktig rolle i det praktiske arbeidet, har de også hatt en viktig rolle som kulturell viderefører både i lokalmiljøet og innenfor familien.

Den teknologiske og økonomiske utvikling medført store endringer i rammevilkårene for samiske kvinner. I dag er utgjør kvinnelige ledere ca. 16 % av det totale antall siidaandeler, mens mange kvinner utover dette er tilknyttet reindrifften gjennom egne rein og reinmerke.

For å styrke posisjonen til reindrifftskvinnene er det viktig å tilrettelegge for rekruttering. Like viktig er det å legge til rette for næringskombinasjoner eller alternative yrkesmuligheter for de kvinnene som ikke får mulighet eller ønsker å drive reindrifften. Ved å tilrettelegge for næringskombinasjoner kan kvinnene i større grad ivareta den nødvendige fleksibilitet i forhold til reindrifften i tillegg til å styrke verdiskapningen i næringen. Sametinget bør derfor jobbe for at kvinner som bidrar med verdiskaping i reindrifften gjennom duodji, må inkluderes og synliggjøres i reindriffts totalregnskap.

Selv om det i den nye reindrifftsloven er inntatt noen endringer som styrker vilkårene for kvinner, er det ikke ensbetydende med at kvinners stilling er blitt vesentlig forbedret. Dette gjelder bl.a i forhold til etablering av siidaandeler med kvinnelige ledere. Det må jobbes for at kvinnelige søkere som oppfyller vilkårene i reindrifftsloven blir prioritert. I 2004 ble det levert en rapport om kvinners stilling i reindrifften. Rapporten ble utarbeidet av en arbeidsgruppe ledet av Landbruks- og matdepartementet,

og det ble skissert en rekke med tiltak som fortsatt har relevans og som vil være viktig å følge opp i det videre arbeid.

Tradisjonell kunnskap danner også grunnlaget for samiske sedvaner i tilknytning til reindriftens næringsutøvelse, og omfatter blant annet sedvaner knyttet til jakt, fangst, bærplukking og annen utmarksbruk. Gjennom reindriftingsamisk terminologi ligger viktige kunnskaper om næringen og forholdet til naturen. Disse kunnskapene har blitt overført fra generasjon til generasjon og har stor betydning for ivaretagelsen av tradisjonell kunnskap. I denne sammenheng vil også reindriftingskvinnenes kunnskaper være viktige.

Reindriftingskvinnens yrkestilknytning er ikke det eneste elementet når det gjelder kvinner og barns deltakelse i reindrifta. En annen stor utfordring når det gjelder kunnskapsoverføring mellom generasjonene og kvinners og barns deltakelse i det praktiske arbeidet gjennom reindriftas års syklus, er forholdet til det ordinære opplæringssystemet. De reelle mulighetene til å ta barn ut av skolen for å delta i ulike aktiviteter er begrenset, fordi barna mister deler av den ordinære undervisningen – som kan være utfordrende å ta igjen. Samtidig ivaretar skoleverket i liten grad denne kunnskapsoverføringen i dag. For å ivareta barnas utdanningsprogresjon og den tradisjonelle kunnskapsoverføringen bør det vurderes å igangsettes forsøksordninger der det i perioder gis ambulerende undervisning for barn i reindrifta.

Nytt punkt Avgifter i reindriften:

Avgiftsspørsmålet i reindriften står fortsatt uløst. Sametingsrådet bør lage en strategi for å bidra til en løsning på avgiftsspørsmålet. Det foreligger ingen saklige argumenter for hvorfor reindriften ikke skal ha avgiftsordninger tilsvarende andre sammenlignbare næringer.

Til punkt 3.4 Kapasitet:

Reinbeitedistriktene har ved siden av den daglige drift et omfattende byråkrati å forholde seg til, blant annet i forhold til arealforvaltning og høringssaker. Dette er ressurskrevende, og sametingsrådet må derfor jobbe aktivt for at distriktene får tilført tilstrekkelige økonomiske ressurser for å imøtekomme dette arbeidet.

Til kapittel 4 Arealvern:

Arealsituasjonen er en trusselfaktor for næringen, da det daglig gjøres inngrep i beiteland. Forskning viser at tradisjonell reindrift vil være borte i løpet av 40 – 50 år dersom inngrep i beiteland fortsetter med samme hyppighet som i dag. Særlig problematisk er det at inngrep ikke vurderes samlet sett, men som enkeltstående saker. Dette gjør at næringen stadig taper store arealer uten at tålegrensen anses som overskredet. Konsekvensen av dette er at inngrep i beiteland har nådd et nivå som i mange områder er i ferd med å rokke ved selve næringsgrunnlaget for reindriften. Dette står i sterk motstrid til de folkerettslige forpliktelsene staten har ovenfor reindriften som urfolksnæring.

I forhold til arealsituasjonen må det vises til at styringsnivåene har et selvstendig ansvar for å ivareta reindriftas interesser på lik linje med andre interesser. Sametinget må være en bidragsyter til at dette blir etterlevd i saksbehandlingen.

I dag båndlegges store områder til samfunnsinteresser av ulik art, bl.a gjennom egne avtaler med reindriften. Slike avtaler innebærer imidlertid ikke at reindriften rettigheter opphører å eksistere. Problemstillingen aktualiseres spesielt i de tilfeller hvor en virksomhet avvikles, og spørsmålet om hvorvidt tiltakshaver fritt kan avhende avtaleområdet til andre. Sametinget bør være klar på at en avståelse av et areal i henhold til avtale skal tilfalle reindriften når virksomheten opphører. En problemstilling som særlig har aktualisert seg den senere tid, er de tilfeller hvor forsvaret legger ned sin virksomhet innenfor reinbeiteområder. I de fleste tilfeller blir anleggene med tilstøtende arealer solgt til markedspris og ender opp som hyttebyer/turistanlegg. Sametinget må jobbe for at nedlagte forsvarsområder tilbakeføres reindriften.

Reindriften blir ofte utsatt for kritikk når de går i mot et arealinngrep som er til ulempe for næringsutøvelsen. Det er derfor viktig å understreke at reindriften i disse tilfellene ikke bare har en rett, men også en plikt til sikre eksisterende rettigheter for framtidige generasjoner. I realiteten har

næringa ingen reell innflytelse i forhold til de områdene næringen bruker utover en høringsrett. Sametinget må derfor være med å bidra til at denne situasjonen blir endret. For å skape et konkret bilde av situasjonen, bør Sametinget bidra til at det utarbeides et helhetlig kartverk over alle inngrep innenfor reinbeiteområdene. På denne måte får reindriften synliggjort den faktiske inngrepsituasjonen.

Til punkt 4.2 Miljøtrusler og -vern:

I forhold til miljø er særlig klimaendringene en trusselfaktor som ikke bare influerer på beiteforholdene, men også bidrar til introduksjon av nye arter som får fotfeste i reinbeiteområdene. Dette gjelder både i form av planter, parasitter og dyr. Det er liten kunnskap om hvilke konsekvenser dette kan få for næringen, og man har heller ingen god nok beredskap for å møte disse utfordringene. Det er derfor viktig at Sametinget utarbeider en strategi for å møte disse utfordringene. Dette vil også gjelde i forhold til luftforurensning og annen forurensning, særlig i forhold til nordområdesatsningen som bl.a innebærer utvinning av olje og gass.

Klimatiske endringer gjør at driftssituasjonen for reindriften blir vanskelig. Snørike vintre og raske endringer i været kan påvirke beitene på en negativ måte. Det må derfor være en beredskap på slike situasjoner. Et alternativ kan være å opprette et sentralt tilleggs fórlager.

I forhold til klimatiske endringer er det viktig at reindriften gis rammevilkår for å utvikle et miljøovervåkingsprogram. Programmet kan både fokusere på forurensning, introduksjon av nye arter og hvordan dette influerer på dyrehelse og folks helsesituasjonen.

Sametinget må også utvise en restriktiv holdning til motorferdsel i utmark. Utstrakt barmarkskjøring utover næringsrelatert kjøring bør i utgangspunktet forbys dersom man skal ha mulighet til å ivareta arealene for kommende generasjoner.

Til punkt 4.3 Reintall:

Reintallstilpasning er et stadig tilbakevendende tema, der statlige myndigheter pålegger reindriften å slakte ned flokkene til et bærekraftig nivå. For det første er det viktig å poengtere at problematikken i forhold til et for høyt reintall ikke er et generelt problem i reindriften men relaterer seg til et fåtalls distrikter i vest-Finnmark. For det andre må reintallsproblematikken ses i forhold til arealinngrep og rovviltproblematikken. Inngrep i beiteland gjør at en reinflokk som var tilpasset arealene før inngrepet er gjennomført, er blitt for stor etter at inngrepet er gjort. Staten kan ikke ensidig pålegge næringen å skjære ned reinflokkene for å tilpasse seg tilarealer som stadig blir mindre. Sametinget må derfor gjøre myndighetene oppmerksom på at de har et ansvar i forhold til reintallsproblematikken både når det gjelder statens areal- og rovviltpolitikk.

Til kapittel 5 Rovvilt:

Problemstillinger i forhold til miljø, rovvilt og reintall er både hver for seg og samlet sett en stor utfordring for reindriften. Disse faktorene må nødvendigvis også ses i sammenheng med inngrep for å kunne gi et riktig bilde av det enorme presset reindriftsutøverne opplever i den daglige drift.

Rovviltsituasjonen er en trusselfaktor som i mange områder allerede har ført til at mange reindriftsutøvere er i ferd med å miste grunnlaget for å drive reindrift. Sametingets arbeid i forhold til myndighetene på dette området må prioriteres, der utgangspunktet må være at statlige myndigheter faktisk har en plikt til å ivareta reindriften som urfolksnæring i henhold til folkeretten. Dette innebærer bl.a. at rovviltforvaltningen må vurderes i lys av dette.

Når det gjelder kvotefelling av rovdyr, er det viktig å jobbe for at de rovdyr som ikke blir felt på kvoten det ene året, tas ut umiddelbart ved ekstraordinære uttak. Det vil si at dersom man har klart å ta ut 2 av 5 jerv, må de resterende tas ut samme sesong. Uten denne muligheten vil rovviltbestanden fortsatt være utenfor et kontrollert nivå.

Sametinget må utarbeide strategier for hvordan bestandsovervåking og erstatningsordninger kan bedres. Sametinget må også jobbe for at kravet til dokumentasjon lempes betraktelig. Ny forskning viser at rovvilt tar en langt større andel rein enn det som blir erstattet. Begrunnelsen for dette er manglende dokumentasjon. Det er derfor viktig at Sametinget bruker forskningsmateriale som grunnlag for sine møter med forvaltningsmyndighetene.

Når det gjelder dokumentasjon må det være et overordna mål å få dokumentert tilstedeværelsen av rovvilt.

I forvaltningsplanene for rovvilt foretas det en differensiering av rovviltområder, hvor formålet er å nå og opprettholde bestandsmålene av rovvilt innenfor avgrensede områder. I de sonene hvor det er strenge restriksjoner i forhold til uttak av skadedyr, kan det medføre store problemer i forhold til reindriften da disse sonene i mange tilfeller er sammenfallende med viktige beiteområder. Sametinget må derfor bidra til at når forvaltningsplanene rulleres, må en differensiering av rovviltområdene skje i samråd med reindriften.

Direktorat for Naturforvaltning (DN) har en uheldig dobbeltrolle som rovviltforvalter og klageinstans for rovvilterstatninger. Sametinget må jobbe for at DN's rolle som klageinstans flyttes til et annet nivå i forvaltningssystemet

Til punkt 5.5 Forebygge rovvilttap:

Det er viktig at konfliktforebyggende tiltak gjøres i samråd med alle berørte parter. Dette gjelder blant annet i forhold til bygging av gjerder som kan influere negativt på reindriften.

Til kapittel 6 Nye næringer:

I forhold til nye næringer er det viktig å problematisere forholdet til petroleumsvirksomhet. Petroleumsvirksomhet medfører andre aktiviteter som leder til arealinngrep og fragmentering av beiteområder. Dette kan innbefatte veiutbygging, strømledninger, demninger, militær- og kommunikasjonsfasiliteter og rørledninger. I tillegg kommer behov for rekreasjonsmuligheter som hyttebygging, skianlegg og golfbaner. Alle denne utbyggingen skjer dessverre uten en helhetlig planlegging av bruk av landområder.

Når det gjelder olje- og gassutvinning har EALAT-prosjektet "Reindeer Husbandry and Barents 2030 – Impacts of future petroleum development on reindeer husbandry in the Barents region" avdekket hvilke konsekvenser petroleumsvirksomhet vil ha for reindriften. Rapporten må danne et viktig grunnlag for Sametingets arbeid i forhold til Regjeringens nordområdesatsning.

Når det gjelder Sametingets satsning på reiseliv, må dette skje i et samspill med reindriften slik at det i minst mulig grad virker konfliktskapende.

Nytt punkt Tradisjonskunnskap og forskning:

Når det gjelder tradisjonskunnskap i reindriften, finnes det mye kunnskap om samisk tilknytning til naturen både i forhold til levesett og bruk av naturressursene. Dette er tradisjonelle kunnskaper som er en viktig del av samiske kultur og identitet og som derfor er viktig å ivareta for fremtiden. Dette innebærer at samfunnet må være i stand til å omsette denne kunnskapen både i forhold til forvaltning og i forskningsøyemed.

I FN's erklæring om urfolksrettigheter erkjennes respekten for tradisjonelle kunnskaper, hvor det bl.a i artikkel 31 framkommer det at urfolk har rett til å bevare, ha kontroll med, verne og videreutvikle sine kulturminner og sine tradisjonelle kunnskaper og kulturuttrykk.

Sametingets viktigste oppgave i denne sammenheng vi derfor være å jobbe opp mot norske myndigheter for å sikre en implementering av de nevnte internasjonale føringer på nasjonalt og lokalt plan. Det vil også være viktig å utvikle et kunnskapsbasert system for forvaltning av dokumenterte årbediektu/tradisjonelle kunnskaper.

Reindriftsforskningen må både ses i et nasjonalt og sirkumpolart perspektiv. Like viktig som det er å forske på forhold innenfor reindriften i Norge, må det også være en målsetning å "internasjonalisere"

forskningen, utdanningen og kunnskapsformidling i reindriften slik at de nordiske landene får en felles nordisk strategi for reinforskningen. I dette ligger det at kunnskapen må utvikles der den skal brukes, noe som fordrer at forskningen knyttes opp mot vitenskapelige institusjoner som har sin forankring i nordområdene.

Når det gjelder forskningen på nasjonalt plan, har forskerne i liten grad klart å formidle resultatene til næringen. Dette gjør at næringen ikke fått dratt nytte av forskningsresultatene i den grad man skulle ønske. Det bør derfor etableres et system som gjør at nye forskningsprosjekter, pågående forskning og ferdigstilte prosjekter blir gjort tilgjengelig for næringen. Dette kan gjøres i form av en database eller veiledningstjeneste der det også er populærvitenskapelige fremstillinger av prosjekter det er bevilget offentlig midler til.

Til punkt 7.2 Forvaltningsmodell og revidering av reindriftsloven:

Sametinget må ha som et overordnet mål å få på plass en helhetlig revisjon av reindriftsloven så snart som mulig. Dette gjelder både i forhold til erstatningsreglene, arealvern og framtidig styrings- og forvaltningsmodell. Denne prosessen må ikke utsettes i påvente av SRU II eller andre større utredningsarbeider.

Under siste reindriftslovprosess var det en felles forståelse mellom Sametinget og Departementet om at det skulle nedsettes et utvalg bestående av representanter fra NRL, Sametinget og Departementet for å utrede den framtidige organisering av reindrifta. Komiteens medlemmer fra FL, NSR og ÅL mener det ikke er riktig at Sametingsrådet under kapittel 7 forskutterer resultatet av dette arbeidet. Sametinget må i stedet bidra til å få nedsatt dette utvalget slik at arbeidet kan komme i gang så snart som mulig. Arbeidet skal deretter danne grunnlag for behandlingen av Sametingets rolle i forhold til reindriften.

Nytt punkt Reindriften i et internasjonalt perspektiv

Det er fortsatt viktig å styrke rammevilkårene for samarbeidet mellom de ulike arktiske reindriftsfolkene. Arbeidet er viktig for å styrke en positiv utvikling i forhold til den faglige og kulturelle samhandlingen på tvers av landegrensene.

En utfordring for reindriften i dag er at de nordiske landene har ulike regelverk og lover, noe som gjør at reindriften blir håndtert ulikt i forhold til hvilket land de driver i. Situasjonen i dag er at reindriften er under stort press, noe som gjør at det er viktig å få på plass en økonomisk og økologisk bærekraftig næring i de respektive land. Dette gjelder bl.a i forhold til rettigheter, forvaltning av rovvilt og arealutnytting. Sametinget må derfor i samarbeid med Sametingene i Sverige og Finland igangsette et felles arbeid for samordne politikkområder som har innvirkning på reindriften på tvers av landegrensene.

Merknader:

Komiteemedlemmet fra Árja (Á) Olaf Eliassen og medlemmet fra Fastboendes liste (FL) Isak Mathis O. Hætta, mener:

at det i meldingen om samisk reindrift bør legges inn henvisning til at samisk jordbruk og annen samisk utmarksbruk også er arealkrevende, og det bør legges til grunn at også samisk jordbruk, andre samiske næringsutøvere og utmarksbrukere fortsatt skal ha adgang til utmarkshøsting gjennom bruk av motorisert kjøretøy uten ytterligere innskrenkninger.

Det må også tas hensyn til at reindriften enkelte steder har fått tilgang til tidligere jordbruksarealer på grunn av massiv nedtrapping av samisk jordbruk. Samisk jordbruk og utmarksbruk er også arealkrevende og det er viktig å sørge for en balanse mellom ulike samiske næringer og forutsigbarhet også for samisk jordbruk ved å sikre slik jordbruk fortsatt tilgang til beitearealer slik det forutsettes i Finnmarkslovens § 23 siste ledd. Derfor bør arealer som allerede er fredet mot reinbeite med det formålet å ivareta samisk jordbruk og/eller lokale samiske sedvaner, bevares. Ved revisjon av Reindriftslovens bestemmelser bør SRU IIs forslag vedrørende reinl. § 19 knyttes til

arbeidet i Landbruks- og matdepartementet med revisjon av forskrift om fredning av visse områder i Finnmark mot reinbeite av 1985, på en slik måte at områdene som er fredet av hensyn til samisk jordbruk og annen lokal samisk bruk i Finnmark videreføres gjennom en egen ordning i reindriftsloven.

Disse medlemmene mener også at Sametinget bør prioritere arbeidet med å forbedre reindriftslovens regler om flerbrukskonflikter slik at disse er mer i tråd med samiske tradisjoner for konfliktløsning, og at det settes av midler til mekling og andre utenomrettslige tiltak når det oppstår konflikter mellom ulike samiske interesser. Ved revisjonen av Reindriftsloven skal derfor Sametinget prioritere konfliktdpendende tiltak for eksempel gjennom å styrke reindriftslovens bestemmelser om flerbrukskonflikter og sikring av midler til slike tiltak som her er nevnt.

Disse medlemmene er ikke enige i at vern av samiske bruksområder som oftest er til fordel for reindriften og samiske interesser, det er det motsatte som er tilfellet; at vern som oftest medfører uønskede og unødvendige innskrenkninger i både reindriften og andre samiske utmarksnærings og brukeres bruk av områdene. Sametinget må få en sentral rolle i forvaltningen av grunnen og naturressurser i samiske områder, samt i forvaltningen av vernede områder, slik at man får være med på å legge premissene for bruken av disse områdene.

Medlemmet fra Fastboendes liste (FL) Isak M.O. Hætta har følgende merknad:

Dokumentet ivaretar ikke en helhetlig politikk for samiske samfunn og denne politikken vil være til hinder for utvikling av samiske samfunnet, i tillegg er den en trussel for demokratiet i det samiske samfunnet.

Spesielt ser det ut til at Sametinget vil innskrenke samfunnsnyttige utbygginger samt utvikling av arbeidsplasser som krever litt areal, som for eksempel utmarksbruk, hyttebygging for lokalbefolkningen og så videre. Videre er påstanden om at reindriften er truet ikke riktig i forhold til annen samisk bruk som høstingsformer. Det er meget beklagelig at de som virkelig er truet ikke får støtte fra Sametingets side i disse dokumentene, men blir tilsidesatt og fremmedgjort i forhold til areal bruk.

Her vil man kunne nevne påstanden om at gjentatte arealinngrep og reguleringer fra samiske områder ødelegger for reindriften, da sier man også at fastboende samer i veien for reindriften. Er ikke enig i at en god reindriftpolitikk fra Sametinget er å stenge andre inntresser og samer ute av naturen, spesielt når man enda skal forsterke vern av områder hvor samene bor. Dette vil føre til at all næringsutvikling utenfor reindriften blir umulig, og vil dette vil føre til at folk er nødt til å flytte fra de kjernesamiske områdene.

I dokumenter Sametinget har produsert sies det reindriften areal, og dette er feil siden reindriften har kun beiterett i noen områder og ikke en eiendomsrett.

Historisk

Jakt, fangst, fisk og annen høsting av utmarka har vært og er levesettet for den samiske befolkningen, og i dette dokumentet ser det ut til at Sametinget har glemt hvordan befolkningen i de samiske områdene lever, og hvor viktig høsting av utmarka er for salg og til egen bruk. Sametinget burde tilpasset reindriftsmeldingen i forhold til den tradisjonelle/historiske bruk, og her spesielt tenke på at reindriften bør tilpasses jakt-, fiske- og fangstkulturen (veidekulturen før og i nåtid).

Sametingsrådet mener at områdene som reindriften disponerer i dag står ikke i de historiske forhold, og videre at det er arealinngrep og at man ikke har ivare tatt reindriften arealer godt nok. I dette dokumentet mener Sametinget at det ikke er plass til andre enn reindriften i disse områdene, og spesielt når man tolker de som ikke driver med reindrift som inntrengere i disse områdene, og samtidig ønsker å gjøre vanskeligheter for dem. Denne påstanden fra Sametingsrådet viser enda klarere at man ønsker å sende veidefolket/lokalbefolkningen fra sine områder "sørover"! Sametingsrådets dokumentet mener at man skal stoppe utviklingen av lokalbefolkningens aktiviteter, og videre mener Sametingsrådet at det er bare reindriften som har rettigheter til områdene her.

Reindriftens rettsforhold

Myndighetene har gjort det slik at reindriften ikke har fått bare beiterett men også en rett til å stenge/stoppe andre aktiviteter, og derfor er det på tide å revidere reindriftsloven. Reindriftsloven må ikke kunne stoppe eller være til hinder for fastboende samers eller lokalbefolkningens utbygging eller utvikling.

Reindriften skal ikke få kompensasjonsordning i forhold til beiteområder, for dette vil være en trussel for de områdene som er fredet mot reinbeite og for private områder. Vi ser ikke at det er nødvendig med sterkere vern av reindriftens beiterett eller beiteområder.

Vern

Videre er det meget beklagelig at Sametingsrådet mener at vern av områder er positivt for samiske interesser, dette er vi ikke enige i, og Sametinget må gå mot all vern i de samiske områdene. Vi er kjent med at all vern har gått ut over den tradisjonelle bruken og spesielt næringsutvikling for de fastboende.

Nye næringer

Etter Sametingets syn er stort sett all næringsutvikling i veien for reindriften, spesielt i de tilfellene man har behov for å bruke områdene i utmarka, og Sametingsrådet vil ikke ha arbeidsplasser såfremt reindriften går i mot dem.

Det er beklagelig at Sametinget ser all utvikling av nye næringer som en trussel for reindriften, Sametinget burde ønske all ny virksomhet velkommen.

Hele dokumentet går ensidig i mot lokalbefolkningen og annen næringsutvikling, og derfor må den avvises og Sametingsrådet må komme med et dokument hvor man ikke overkjører og neglisjerer andre som er bosatt i de områdene hvor reindriften har drift.

Forslag

Forslag fra FSL, ÅL og NSR:

Forslag 1

Sametinget slutter seg til Sametingsrådets melding om samisk reindrift med unntak av punkt 7.2, 5. til 7. avsnitt.

Sametinget mener punkt 7.2, 5. til 7. avsnitt forskutterer resultatet av utredningen som utvalget skal gjøre og som skal danne grunnlag for den framtidige reindriftsforvaltningen.

Forslag fra Fastboendes liste (FL):

Forslag 2

Sametinget avviser Sametingsrådets melding om samisk reindrift.

Begrunnelse:

Dokumentet ivaretar ikke helhetlig politikk for samiske samfunn og denne politikken vil være til hinder for utvikling av samiske samfunn, i tillegg er det en trussel for demokratiet i det samiske samfunnet.

Spesielt ser det ut til at Sametinget vil innskrenke samfunnsnyttige utbygginger samt utvikling av arbeidsplasser som krever litt areal, som for eksempel utmarksbruk, hyttebygging for lokalbefolkningen også videre. Videre er det en påstand om at reindriften er truet, som ikke er riktig i forhold til annen samisk bruk som høstingsformer. Det er meget beklagelig at de som virkelig er truet ikke får støtte fra Sametingets side i disse dokumentene, men blir tilsidesatt og fremmedgjort i forhold til arealbruk.

Her vil man kunne nevne: påstanden om at gjentatte arealinngrep og reguleringer i fra samiske områder ødelegger for reindriften, da sier man også at de fastboende samer i veien for reindriften. Er ikke enig i at en god reindriftpolitikk fra sametinget er å stenge andre inntresser og samer ute av naturen, spesielt når man enda skal forsterke vern av områder hvor samene bor.

Dette vil føre til at all næringsutvikling utenfor reindriften blir umulig, og vil dette vil føre til at folk er nødt til å flytte fra de kjernesamiske områdene.

I dokumenter Sametinget har produsert sies det reindriftens areal, dette er feil siden dem har kun beiterett i noen områder og ikke en eiendomsrett.

Historisk

Jakt, fangst, fisk og annen høsting av utmarka har vært og er levesettet for den samiske befolkningen, og i dette dokumentet ser det ut til at Sametinget har glemt hvordan befolkningen i de samiske områdene lever, og hvor viktig høsting av utmarka er for salg, men også til eget bruk.

Sametinget burde tilpasset reindriftemeldingen i forhold til den tradisjonelle/historiske bruk og her er det spesielt tenkt at reindriften bør tilpasses jakt- fiske- og fangstkulturen (veidekulturen før og nåtid). Sametingsrådet mener at områdene som reindriften disponerer i dag står ikke i de historiske forhold, og videre at det er arealinngrep og at man ikke har ivaretatt reindriften arealer godt nok. I dette dokumentet mener sametinget at det ikke er plass til andre enn reindriften i disse områdene, og spesielt når man tolker de som ikke driver med reindrift som inntrengere i disse områdene, og samtidig ønsker å gjøre vanskeligheter for dem. Denne påstanden fra Sametingsrådet viser enda klarere at man ønsker å sende veidefolket/lokalbefolkningen fra sine områder ”sørover” ! Sametingsrådets dokumentet mener at man skal stoppe utvikling av lokalbefolkningens aktiviteter, videre mener Sametingsrådet at det er bare reindriften som har rettigheter til områdene her.

Reindriften rettsforhold

Myndighetene har gjort det slik at reindriften har fått ikke bare beiterett men også en rett til å stenge/stoppe andre aktiviteter, og derfor er det på tide å revidere reindriftsloven. Reindriftsloven må ikke kunne stoppe eller være til hinder for fastboende samers eller lokalbefolkningens utbygging, eller utvikling.

Reindriften skal ikke få kompensasjonsordning i forhold til beiteområder, dette vil være til trussel for de områdene som er fredet mot reinbeite, og private områder.

Vi ser ikke at det er nødvendig med sterkere vern av reindriften beiterett, eller beiteområder.

Vern

Videre er det meget beklagelig at sametingsrådet mener at vern av områder er positiv for samiske interesser, dette er vi ikke enig i og sametinget må gå imot all vern av i de samiske områdene. Vi er kjent med at all vern har gått utover den tradisjonelle bruken og spesielt næringsutvikling for de fastboende.

Nye næringer

Etter Sametingets syn er stort sett all næringsutvikling i veien for reindriften, spesielt i de tilfeller man har behov for å bruke områdene i utmarka, og Sametingsrådet vil ikke ha arbeidsplasser såfremt reindriften går imot dem.

Det er beklagelig at Sametinget ser all utvikling av nye næringer som trussel for reindriften, Sametinget skulle ønsket all ny virksomhet velkommen.

Hele dokumentet går ensidig imot lokalbefolkningen og annen næringsutvikling, og derfor må den avvises og Sametingsrådet må komme med et dokument hvor man ikke overkjører og neglisjerer andre som er bosatt i de områdene hvor reindriften har drift.

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- forslag 1 ble vedtatt med 18 stemmer mot 17 stemmer.
- forslag 2 ble forkastet med 33 stemmer. 2 stemte for.
- Komiteens tilrådning ble vedtatt med 34 stemmer mot 1 stemme.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Per Edvin Varsi, saksordfører	Egil Olli
2	Randi A. Skum	Egil Olli
	Randi A. Skum	
3	Per Andersen Bæhr	Egil Olli
	Per Andersen Bæhr	
4	Kirsten Appfjell-Eira	
5	Isak Mathis O. Hætta	Randi A. Skum
	Isak Mathis O. Hætta	Per Andersen Bæhr
6	Olaf Eliassen	Willy Ørnebakk
	Olaf Eliassen	Egil Olli
7	Jarle Jonassen	Olaf Eliassen
	Jarle Jonassen	
8	Johan Mikkel Sara	Egil Olli
	Johan Mikkel Sara	Per Andersen Bæhr
	Johan Mikkel Sara	Isak Mathis O. Hætta
9	Knut Store	
10	Egil Olli	
11	Terje Tretnes	
12	Randi A. Skum	
13	Willy Ørnebakk	
14	Isak Mathis O. Hætta	
15	Egil Olli	
16	Aili Keskitalo	
17	Willy Ørnebakk	
18	Klemet Erland Hætta	
	Per Edvin Varsi	
	Isak Mathis O. Hætta, forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget slutter seg til Sametingsrådets melding om samisk reindrift med unntak av punkt 7.2, 5. til 7. avsnitt.

Sametinget mener punkt 7.2, 5. til 7. avsnitt forskutterer resultatet av utredningen som utvalget skal gjøre og som skal danne grunnlag for den framtidige reindriftsforvaltningen.

Sametinget slutter seg for øvrig til Sametingsrådets melding om samisk reindrift.

Behandlingen av saken ble avsluttet 27.05.09 kl. 10.20.

Originalspråk: Norsk

Sak 19/09

Evaluering av Sametingets tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner - drøftingssak

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-544.0

08/2887

Saken påbegynt 27.05.09 kl. 10.20.

Vedlegg

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Rapport. Evaluering av bruken av tospråklighetsmidlene-samisk versjon
2		Finnut Consult AS	Rapport. Evaluering av bruken av tospråklighetsmidlene-norsk versjon
3			Sametingsrådets vedtak-norsk versjon
4			Sametingsrådets vedtak-samisk versjon
5			Språkrådets vedtak-norsk versjon
6			Språkrådets vedtak-samisk versjon

1. Innledning:

Sametingsrådet legger frem evalueringsrapporten for bruken av tospråklighetsmidlene ved Sametingets plenums møte i mai 2009. Tospråklighetsmidlene er et omfattende tema og man ønsker derfor en drøfting i Sametinget for å etablere et best mulig grunnlag for det videre arbeidet med politikuttviklingen på området og utarbeidelse av retningslinjer for behandling i plenum november 2009.

Sametingsrådet vil i denne drøftingssaken søke å synliggjøre grunnleggende utgangspunkter for bruken av tospråklighetsmidlene, samt å peke på en del av hovedutfordringene for tildelingen og bruken av midlene. Sametingsrådet er inne i en evalueringsprosess, og vil derfor i 2009 bruke samme mal som tidligere for behandling av årets tospråklighetsmidler. Sametingsrådets målsetning er at flere skal bruke samisk.

På Sametingets budsjett for 2008 ble det satt av 500 000 kr til evaluering av Sametingets tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner. Denne evalueringen skal danne grunnlaget for at Sametinget skal kunne foreta en endring av tildelingskriteriene for tospråklighetstilskuddet fra og med budsjettåret 2010.

Samelovens språkregler ble ved ikrafttredelsen i 1992 gjort gjeldende innenfor et begrenset område, definert som forvaltningsområdet for samisk språk. Ved lovens ikrafttredelse hørte kommunene Karasjok, Kautokeino, Tana, Nesseby og Porsanger kommune i Finnmark fylke, samt Kåfjord kommune i Troms fylke til dette forvaltningsområdet. Noen av språkreglene ble gjort gjeldene også for fylkeskommunale og statlige etater som har disse nevnte kommunene som virkeområde.

Språkreglene ble derfor også gjeldene for Finnmark og Troms fylkeskommune. Med virkning fra 1. januar 2006 ble deler av loven endret slik at forvaltningsområdet ikke lenger er definert i loven.

Kommuner i forvaltningsområdet nevnes ikke lenger med navn i loven, men forvaltningsområdet for samisk språk defineres da som "de kommunene som Kongen i forskrift har fastsatt at skal inngå i forvaltningsområdet for samisk språk". Samtidig som dette skjedde ble Tysfjord kommune innlemmet i språkforvaltningsområdet. Dette innebærer at også fylkeskommunale og statlige etater i Nordland fylke er forpliktet etter samelovens språkregler. Fra 1. Januar 2008 ble også Snåsa kommune innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Samtidig ble språkreglene også gjeldende for Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Sametinget har siden 1993 tildelt tospråklighetstilskudd til de kommunene og fylkeskommunene som til enhver tid har vært innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Disse midlene er de mest

sentrale virkemidlene som skal gjøre kommuner og fylkeskommuner i stand til å oppfylle samelovens språkkrav. I 2008 utgjør tospråklighetstilskuddet til sammen kr. 42,75 mill. kr.

Sametinget gjennomførte i 2000, 2004 og i 2008 språkbruksundersøkelser, men har siden tinget overtok tildelingen av tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner, ikke gjennomført en egen evaluering av kommunenes og fylkeskommunenes bruk av tospråklighetstilskuddet.

Finnut Consult AS har på oppdrag for Sametinget gjennomført en evaluering av tospråklighetsmidlene. Hovedformålet for evalueringen har vært å få et bilde av kommunenes og fylkeskommunenes bruk av tospråklighetstilskuddet, hva som har fungert tilfredsstillende og hva som eventuelt ikke har fungert etter intensjonen. Det vil også være viktig å få frem hvilke endringer av tildelingskriteriene som vil være formålstjenlige i fremtiden. Evalueringsperioden er årene 2003-2007. I evalueringen er da Kautokeino, Karasjok, Nesseby, Tana, Porsanger, Kåfjord og Tysfjord kommuner med. I tillegg har også Finnmark, Troms og Nordland fylkeskommuner vært med.

2 Hovedpunkt fra evalueringen:

Rapporten problematiserer tolkingen av hvordan tospråklighetsmidlene skal brukes, og sier at dersom man skal tolke Sameloven strengt, så skal tospråklighetsmidlene brukes til å oppfylle kravene i Sameloven, men at bruken av midlene både fra Sametingets side, og fra kommunenes/fylkeskommunenes side har utviklet seg til å ha fokus også på styrking av samisk språk. Hovedpunktet fra evalueringen er at tilskuddet har bidratt til å fremme bruken av samisk språk. Tilskuddet er viktig, og i flere tilfeller avgjørende for at kommunene skal kunne tilby et tospråklig tjenestetilbud. Evalueringen baserer dette på intervjuer med kommuner og rapportene som kommunene har sendt inn til Sametinget. Her ser man en forskjell fra kommunene som i rapporten er omtalt som samiske kjerneområder sammenlignet med de øvrige kommunene som i rapporten betegnes som randkommuner. I randkommuner brukes uttrykk som ”skapt større forståelse”, gitt økende aksept”, ”gjort samisk mer synlig”. I kommunene som er i samiske kjerneområder er det mer fokus på å videreføre og utvikle den tospråklighet som allerede er befestet.

Neste punkt som kommer fram i evalueringen er at kommunene etterlyser tettere oppfølging og kommunikasjon fra Sametinget i forhold til bruk av midlene. De ønsker en tilbakemelding på rapportene som de sender inn. Det fremkommer også at enkelte parter ønsker klarere retningslinjer om bruken av tospråklighetsmidlene. En kommune ønsker å vite hva pengene ikke skal brukes til. Flere uttrykker at de savner en rapporteringsmal med klar oppfølging fra Sametingets side.

Når det gjelder regnskap så har kommunene i følge rapporten relativt mye motstand mot å avlegge regnskap for midlene. Rapporten konkluderer videre med at det antakelig vil være en fordel dersom Sametinget utarbeider og vedtar en langsiktig plan for arbeidet med tospråklighet knyttet til tospråklighetsmidlene. Dette for å få mer kontinuitet og forutsigbarhet for kommunene/fylkeskommunene. Mange kommuner har også etterlyst et basistilskudd som de ikke trenger å rapportere på.

Rapporten har også kommet med forslag til hvordan Sametinget kan beregne tospråklighetstilskuddet. Her ser rapporten på flere muligheter. Kommunene/fylkeskommunene har ytret et ønske om å være med i arbeidet med å utarbeide ny beregningsmodell.

3. Problemstillinger:

Rapportens innhold gir grunnlag for en del problemstillinger som det vil være nødvendig å ta opp til drøfting, særlig i forhold til de konkrete forslag til tiltak for mulige forbedringer av tospråklighetstilskuddet.

3.1 Endring av Sameloven

Rapporten har problematisert bruken av midlene i forhold til Sameloven, og det faktum at Sameloven ikke sier noe om styrking av samisk språk, men bare om retten enkeltpersoner har til svar på samisk. Det er en viktig diskusjon om Sameloven skal endres slik at fremming og styrking av det samiske språket også kan dekkes over tospråklighetstilskuddet slik rapporten viser at mye av midlene er brukt. Et av hovedpunktene fra evalueringen er at tilskuddet har bidratt til å fremme bruken av samisk språk. I følge rapporten ser det også ut til at alle parter ønsker en endring siden bruken av midlene har fått et fokus på styrking og fremming av samisk språk. Sametingsrådet ønsker at pengene skal kunne brukes til både å betjene befolkningen på samisk og på å styrke og fremme det samiske språket i

kommunene. Samelovens hovedmål er å kunne betjene befolkningen på samisk ved kommunene, men for å være i stand til å betjene noen på samisk må den rette kompetansen finnes. Uten en styrking av den samiske kompetansen blant offentlige ansatte i kommunen vil det ikke være mulig å oppfylle Samelovens krav om enkeltpersoner rett til svar på samisk. Samtidig er det viktig å ikke legge til side samelovens mål med enkeltmenneskets rett til å få svar på samisk av offentlige institusjoner innenfor forvaltningsområdet om Samelovens hovedmål skal endres ved å legge til at det skal legges vekt på styrking og fremming av samisk språk. Kravet om styrking og fremming av samisk språk som et nytt mål i sameloven bør i så fall vurderes lagt på lik linje med enkeltpersoner rett til svar på samisk.

3.2 Kostnadsstyrt eller målstyrt bruk av midlene

Å få innført en fleksibilitet for å kunne ivareta ulikhetene i kommunene vil være en utfordring for Sametinget. Som kjent så er språksituasjonen for kommunene som er med i forvaltningsområdet veldig forskjellig. På den ene siden har man de kommunene, for eksempel Kautokeino og Karasjok, der det samiske språket står sterkt og innbyggerne automatisk får tilbud om samisk ekspedering. De fleste ansatte i kommunen er allerede tospråklig og det faller dem naturlig å bruke det språket som kunden selv ønsker i møte med kommunen. På den andre siden finnes det kommuner, som for eksempel Snåsa, der det ikke kan forventes at de ansatte snakker samisk til daglig. For en slik kommune vil det viktigste i første omgang være å synliggjøre, styrke og fremme det samiske i kommunen. Slike kommuner vil måtte jobbe med holdningsskaping ovenfor det samiske samt en kompetanseheving gjennom språkkurs og vil dermed ha vanskelig for å oppnå kravet med full tospråklig administrasjon i første omgang.

Dagens rapporterings- og regnskapssystem er bygd på en kostadsstyring. Det vil si at Sametinget skal ha rapport og regnskap over hvordan midlene er brukt. Spørsmålet er om det ikke er mer formålstjenlig å gå over til en målstyrt modell hvor kommunene må rapportere på mål som er satt for kommunene. Målet for bruken av tospråkligsmidlene bør være å styrke språksituasjonen i de kommuner der det er behov for det. Samtidig er det viktig å tenke på kommuner, som Karasjok og Kautokeino, der språket allerede står sterkt. Her er det ikke et like stort behov for kompetanseheving for å kunne betjene folk på samisk, men kanskje heller å få disse kommunene mer bevisste i sin holdning til å vedlikeholde og utvikle språket videre, også til neste generasjon. Sametingsrådet mener at i en målstyringsmodell er det viktig at målstyringen for midlene er differensiert. Det vil være viktig å ”skreddersy” mål som er realistisk og gjennomførbart for de ulike kommuner i forvaltningsområdet. Sametingsrådet ser at det kan være hensiktsmessig at Sametinget lager en handlingsplan for tospråklig, og på denne måten gir kommuner og fylkeskommuner en forutsigbarhet og fleksibilitet som er ønskelig innenfor bruken av tospråkligsmidlene.

Det fremkommer i evalueringen at det er ønskelig med et basistilskudd. Dette for at kommunene skal slippe å levere et detaljert regnskap over bruken av midlene for grunnutgiftene som alle kommuner likevel har, og krever mye ressurser for å dokumentere. Man kan godt se for seg at et basistilskudd for alle kommuner og fylkeskommuner til å dekke utgifter som alle kommunene har uansett innbyggertall. Dersom man skal vurdere et basistilskudd uten dokumentasjonskrav, kan det likevel være klokt å kreve et regnskap for deler av midlene for å ha en viss kontroll over at pengene kommer det samiske språk til gode. Når man snakker om kontroll over bruken av midlene så må Sametinget fortsatt være klar på at midlene ikke skal brukes til ordinær drift. I rapporten er det sagt at dersom det skal ha noe hensikt å videreføre rutinen med å avlegge regnskap, for hele eller deler av midlene, bør Sametinget gi noen føringer for oppstilling av et slikt regnskap. Sametingsrådet tar med seg dette i det videre arbeidet ved utvikling av tildelingskriterier.

Når det gjelder innføring av en målstyrt modell, kan man for eksempel tenke seg en modell med målstyringsstrinn der man har forskjellige nivåer for innlemming i forvaltningsområdet. Poenget med en slik modell vil være å endre fokuset fra hva pengene brukes til og heller fokusere på hvilke mål som skal være oppnådd for den enkelte kommune i forvaltningsområdet. Det vil kunne defineres servicenivå kommunen plikter seg til for å motta tospråkligstøtte. Dette er i tråd med det riksrevisjonen har forslått ovenfor Sametinget fordi man da slipper utgiftskontrollen som er i nåværende modell og det kan lages komponenter som kan bli en trinnmodell.

I målstyringstrinn 1 vil det f.eks være mulig for alle kommuner å være med selv om de ikke har den nødvendige samiske språkkompetansen. I dette trinnet vil det viktigste målet være synliggjøring av det samiske språket i kommunen. Oversetting av skilt til samisk, både på offentlige bygg og på veiskilt, oversetting av en viss mengde offentlige dokumenter til samisk (spesielt slike dokumenter som er tilgjengelig og synlige for publikum) samt at skoler og barnehager skal ha tospråklige navn kan være krav Sametinget kan sette for trinn 1. Til dette kan kommunene få et basistilskudd som skal dekke de ekstra utgiftene kommunen har med oversetting og slik synliggjøre samiske språket i kommunen. I trinn 2 vil det vektlegges hvilken språkkompetanse som finnes blant de ansatte i kommunen og hvor mye samisk er synlig i kommunen. Beregningene kan gjøres ut i fra hvor mange blant de offentlig ansatte som behersker samisk, hvor mange har fått permisjon med lønn for å gå på kurs og lære seg samisk, antall elever med samisk i skolen. Ut i fra disse beregninger vil kommunen kunne få et tilskudd beregnet ut i fra disse kriterier. Kommuner i trinn 2 vil det stilles større krav til enn i nivå 1. For eksempel kan det kreves at hjemmesiden skal være på samisk samt at flere offentlige dokumenter skal oversettes til samisk eller komme ut på begge språk.

I trinn 3 vil hele kommunens befolkning tas i betraktning for innlemmelse. Hvor stor del av befolkningen behersker samisk, hvor stor andel av de offentlige ansatte behersker samisk muntlig og skriftlig og vurdering av kommunens totale tospråklige kapasitet. Kravene som stilles til trinn 3 vil være strenge og man vil forvente at kommunen har en større andel ansatte som behersker samisk enn i trinn 1 og 2 samt at en viss andel av de ansatte skal bruke samisk i sitt daglige arbeid. Samtidig bør det settes som krav at kommuner i trinn 3 må kjøre språkholdningskurs/bevisstgjøringskurs for deres ansatte som behersker samisk slik at man opprettholder og styrker den samiskspråklige kompetansen som finnes. Det bør kunne kreves mer av administrasjonen samt at de ansatte skal ha en annen holdning til bruken av samisk på arbeid enn de ansatte i kommuner på nivå 1 og 2. Man kan tenke seg at tilskuddene utover basistilskuddet skal da brukes til å nå mål som er satt i samarbeid med Sametinget om styrking og fremming av samisk språk i den enkelte kommune.

Med en slik målstyrt modell vil det bli mer konkretisering av hva kommunene skal oppnå slik at Sametinget kan måle resultater og mål. Her vil Sametinget kunne gå direkte inn på at det er en pris på etablere en viss type tjenestenivå for tospråklighet i kommunen. Hvordan kommunene når disse nivåene vil være opp til hver enkelt kommune og det må pågå en prosess i hver kommune for hvordan de vil oppnå målet med tospråklighet.

De aller fleste kommunene ønsker mer penger, og noen kommuner har også i møter med Sametinget ytret at de mener fordelingen er urettferdig. De kommunene som får minst i tospråklighetstilskudd er de kommunene som har de største utfordringene når det gjelder å bevare, fremme og styrke det samiske språket. På den ene side har man for eksempel Nesseby som er en av kommunene som får minst tilskudd og som har store utfordringer for å oppfylle språkreglene. Kommuneledelsen sammenfatter tospråklighetsarbeidet som til dels svært krevende da mange i forvaltningen kun snakker norsk. I slike kommuner spiller språksentre samt språkfremmende prosjekter en viktig rolle i forhold til språkarbeidet. Holdningsskapende arbeid og bevisstgjøring i forhold til samisk vil fortsatt være viktig. Det samme gjelder i forhold til å skape samiske arenaer og å ha fokus på samiske spørsmål. På den andre side har man for eksempel Kautokeino som uttaler at tospråklighet ikke er et prosjekt, men en ordinær drift i kommunen. De har mange som snakker samisk og språket er naturlig siden det er morsmålet til de fleste. Det er viktig å se på dette i det videre arbeidet med fordelingsmodellen og med rapporteringen. Ivaretagelse både av kommuner som jobber for økt bruk av samisk samt ivaretagelse av de kommuner der språket allerede står sterkt er viktig å se på. I evalueringsrapporten kommer det frem at fylkeskommunene og kommunene ønsker å være med i arbeidet med modellen om fordelingen av tospråklighetsmidlene. Dette for selv å kunne legge føringer for hva som er viktig for den enkelte part. Det vil være naturlig at fylkeskommunene og kommunene er med i arbeidet med en fordelingsmodell av midlene. Det er de som kjenner til utfordringene og brukerne i sine fylker og kommuner. Også Sametingets språkstyre har ønsket å være med på dette arbeidet, og det virker naturlig all den tid Sametinget har et språkfaglig organ.

3.3 Dialog med Sametinget og kommunene angående rapportering og bruk av tospråklighetsmidlene
De fleste av kommunene som deltok i undersøkelsen gjort av Finnut Consult påpeker at de mener kommunikasjonen mellom Sametinget, fylkeskommuner og kommuner må bedres. Sametingsrådet har hatt årlige møter med kommunene, men ser at det er forbedringspotensiale i sin kommunikasjon med kommunene og fylkeskommunene. Å utvikle en rapporteringsmal og oppfølgingsplan i forhold til tospråklighetsmidlene vil være til nytte for alle parter. Det vil være naturlig at den står i forhold til de mål satt for hver enkelt kommune i forvaltningen. Dette vil medføre til mindre forvirring for bruken av tospråklighetsmidlene og bedre kommunikasjon mellom partene. På denne måten kan Sametinget kvalitetssikre at midlene brukes til de formål Sametinget setter føringer for og kan slik sikre at Samelovens språkregler følges. En slik mal er utarbeidet av Sametingets administrasjon og er tatt i bruk for rapportering av midlene fra 2009.

Kommunene ytrer at det eksisterer en usikkerhet vedrørende hva tospråklighetsmidlene kan brukes til og ikke. Sametingsrådet tror at man må være ganske konkrete når man gir tilbakemelding på hva det ikke er greit å bruke midlene til. Dersom Sametinget går over til en sterkere målstyrt modell vil det ikke være like stort behov for å diskutere detaljerte utgifter knyttet til kommunens arbeid med tospråklighet. På denne måten vil det være mulig å ta hensyn til den fleksibiliteten som finnes i de forskjellige kommunene i forvaltningsområdet. Velges det fortsatt en kostnadsstyrt modell vil det være nødvendig å definere hva tospråklighetsmidlene ikke skal brukes til på et mer detaljert nivå.

Det er forskjeller på hvordan kommunene rapporterer bruken av tospråklighetsmidlene til Sametinget. Det er relativt mye motstand mot å avlegge regnskap for midlene, fordi det, ifølge noen av kommunene, ikke lar seg gjøre å få tallene ut uten å bruke uforholdsmessig store ressurser. Kommunene har ikke hatt regnskapsplikt ovenfor Sametinget for hvordan tospråklighetstilskuddet er brukt før i 2007. Før dette har kommunen i følge rapporten selv kunnet bestemme både hvordan og når midlene skulle brukes. De regnskapsrapportene som er innlevert i forbindelse med rapporteringen for 2007 er i følge rapporten av svært forskjellig format og kvalitet. Et par kommuner har levert inn hele kommunens årsregnskap mens andre har utarbeidet et regnskap som gir et relativt bra inntrykk av hvilke tiltak og kostnader som er finansiert med tospråklighetsmidlene. Blant de øvrige kommuner har en av kommunene levert regnskap på kontonivå, men det er vanskelig å få oversikt over hvilke tiltak som er gjennomført. I andre kommuner igjen er det til dels bare rapportert hvor mye penger som er brukt på de ulike etater, uten å si noe om hva pengene konkret er gått til.

Bruksmønstrene til kommunene er ellers relativt likt, med noen variasjoner. Lønn til språkkonsulenter, annonsering, tolking språkopplæring, kursutgifter og oversetting ser ut til å være basisutgifter i de undersøkte kommunene/fylkeskommunene.

Dersom det skal ha noen hensikt å videreføre rutinen med å avlegge regnskap, for hele eller deler av midlene, bør Sametinget gi noen føringer for oppstilling av et slikt regnskap. Dette for å sikre at man får informasjon om, og sikkerhet for, at midlene er brukt i tråd med formålet.

3.4 Oppsummering/hovedpunkter til diskusjon

Vurdere om samelovens språkregler kan endres slik at den mer er i samsvar med bruken av midlene

Vurdere nåværende retningslinjer for bruk av midlene relatert

til rene språklige tiltak kontra tiltak som har som mål å fremme, styrke og bevare samisk språk

Vurdere å gå over til en målstyrt modell heller enn en kostnadsstyring av rapportering av midlene slik det er i dag

Vurdere innføring av basistilskudd likt for alle kommuner i tillegg til et tilskudd som fordeles etter 3 likeverdige kriterier

Ha en dialog med fylkeskommunene og kommunene der en drøfter en ny fordelingsmodell.

Klargjøre tydeligere hva Sametinget mener at tospråklighetsmidlene kan og ikke kan brukes til av kommunene

Vurdere hvilke fremtidige rapporteringsformer det skal tas i bruk for rapporteringer av bruken av tospråklighetsmidlene

III Votering

- Av 43 representanter var 35 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Marianne Balto, saksordfører	
2	Magnhild Mathisen	Marianne Balto
	Magnhild Mathisen	
3	Aili Keskitalo	
4	Ranveig Matheussen	
5	Olaf Eliassen	Marianne Balto
	Olaf Eliassen	
6	John Harald Skum	
7	Terje Tretnes	Marianne Balto
	Terje Tretnes	
8	Klemet Erland Hætta	Marianne Balto
	Klemet Erland Hætta	
9	Willy Ørnebakk	
10	Johan Mikkel Sara	Klemet Erland Hætta
		Tor Mikalsen
		Magnhild Mathisen
	Johan Mikkel Sara	
12	Kjersti Myrnes Balto	
	Marianne Balto	

Behandlingen av saken ble avsluttet 27.05.09 kl. 12.00.

Originalspråk: Norsk

Sak 20/09 Sametingets tilskuddsstyres rapport 2008

Arkivsaknr.
09/1723

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Sametingsrådet	15.04.09	R 069/09
Oppvekst- og utdanningskomiteen	12. – 14.05.09	OUK 006/09
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	20/09

Saken påbegynt 27.05.09 kl. 13.35

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingets tilskuddsstyret	Rapport 2008

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametingets tar Sametingets tilskuddsstyrets rapport over bruken av virkemidlene for 2008 til orientering.

Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling:

Innledning

Sametingets tilskuddsstyre er ansvarlig for de fonds- og tilskuddsordningene som Sametingets plenum har vedtatt lagt til tilskuddsstyret. Rapport fra Sametingets tilskuddsstyret 2008 redegjør for bruken av disse midlene.

Merknader:

Komiteens flertall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Jarle Jonassen, Solvår Knutsen Turi, Tor Dalseng, Ante Javo, Tore Bongo, Kjersti Myrnes Balto og Susanne A. Andersen og medlemmet fra Klar samisk røst (KSR) János Trosten er spesielt glad for bevilgningene over Samefolkets fond. Sametinget tok i bruk Samefolkets fond for første gang i 2008, hvor 5 800 000 var avsatt til søkerbaserte tilskuddsordninger forvaltet av tilskuddsstyret. Fondet er en kollektiv erstatning til samefolket for konsekvensene av fornorskningspolitikken. Fornorskningspolitikken har svekket samisk språk og kulturarv, og fondsmidlene skal brukes for å reparere noe av dette og er derfor et viktig steg på veien. Det er spesielt gledelig at både språkutviklingstiltak, tradisjonell kunnskap og litteratur har vært prioritert. Samtidig stiller komiteens flertall seg skeptisk til at Sametinget i budsjett for 2009 har disponert midler fra Samefolkets fond til drift, da dette ikke er intensjonen med fondet.

Komiteens flertall er fornøyd med utviklingen i forhold til stipend til samiske elever på videregående skole. Etter at stipendpotten ble økt med hele 1 million kroner ved budsjettbehandling for 2008, har Sametingets stipend for elever med samisk i fagkretsen blitt til noe mer enn en symbolsk sum. Framtiden for samisk språk er avhengig av at flere bruker språket, og stipendet er med på å motivere flere til å velge samisk som fag på videregående skole. Samtidig ser komiteens flertall det også som nødvendig at man vurderer nye tiltak for å motivere andre enn heltidselever ved videregående skole, til å få formell kompetanse i samisk språk på videregående skole nivå. Målet er at man på denne måten også kan stimulere til at flere velger samisk i høyere utdanning.

Det er svært viktig at samiske barn, unge og voksne har muligheten til å bruke og høre samisk språk i dagliglivet sitt, også i sammenheng med offentlige institusjoner. Komiteens flertall registrerer at Sametinget dessverre ikke treffer godt nok på sine prioriteringer for språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet, da det kommer frem i rapporten at det er mange søknader som faller utenfor målgruppe og prioriteringer. En stor del av disse midlene blir omprioritert, samtidig som det er en kjensgjerning at det er et stort behov for flere tiltak som forbedre situasjonen til samisk språk. Komiteens flertall ser at det kan være behov for bredere prioriteringer, og ved neste budsjettbehandling bør Sametinget kartlegge behovene gjennom å ta kontakt med aktuelle miljøer. Flertallet ser også at det med fordel kan innføres ytterligere en søknadsfrist på språkmidlene, noe som kan være med på å løse problemet med mye omdisponering på denne posten.

Ved senere fremlegg av tilskuddstyres rapport bør rapporten også inneholde en oversikt over bevilgninger gjort i de forgående årene. Slik situasjonen er i dag får man ikke se utviklingen fra år til år, og kan dermed ikke sammenligne og se om de virkemidler Sametinget har satt i gang har den effekten man ønsker, blant annet i forhold til kjønn eller antall søknader.

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 1, representanten Terje Tretnes, Samefolkets Parti (SfP)

Det fremkommer i rapporten at når det gjelder musikkutgivelser får ca 32% av søknadene tilskudd. Dette viser at det er en stor søknadsmasse til denne posten. Sametinget bør nedsette en arbeidsgruppe bestående av 1 medlem fra de samiske plateforlagene, 1 fra samiske komponistforening, 1 fra samisk joikeforening, samt Sametingets kulturavdeling. Sametinget innehar sekretærfunksjon og innkaller til arbeidsmøter.

Arbeidsgruppens mandat blir å se på og foreslå overfor plenum, felles satser innenfor denne post. Dvs at søker på søknadstidspunktet er klar over hvilke satser Sametinget har når det gjelder studioleie-timepris/dagspris for innleide musikkere mm, satser for produsent- mastring samt distribusjon. Dette vil også medføre enklere saksbehandling.

Sist år ble det gitt tilskudd til 15 søkere, med en totalpott på 1,9 mill kr som utgjør ca 126 000 prosjekt. Når man vet at søknadene gjerne har ramme på rundt 300 000 pr cd så utgjør støtten fra Sametinget under 40%. Dette kan medføre at kvaliteten på utgivelser forringes, eller i verste fall at prosjektene ikke lar seg gjennomføre på grunn av økonomi og avkortninger. Sametinget bør kunne legge seg på en finansierings sats som utgjør 75 % av budsjetterte kostnader, men gjerne ha en øvre ramme.

Sametinget bør se på muligheten om å fravike krav til søkere om annen finansiering innen samisk musikkutgivelser. Fordi dette er meget vanskelig og svært få andre offentlige organer er positive til å yte støtte til samiske musikkutgivelser.

Arbeidsgruppen legger frem sitt arbeid for sametingsrådet inne utgangen av september måned 2009. Sametinget skal etter dette behandle saken i plenum.

Forslag 2, representanten Terje Tretnes, Samefolkets Parti (SfP)

Tilskuddsstyret er oppnevnt av plenum og rapporterer defor også årlig i egen rapport til plenum.

Sametinget ber om at tilskuddsstyret lager en halvårlig foreløpig rapport /oversikt over de søkerbaserte midlene de disponerer som legges frem for behandling sammen med Sametingets reviderte budsjett.

Denne oversikten gjør det enklere for Sametinget når de skal behandle revidert budsjett, da kanskje flere poster hvor søknadsfrister er gått ut og midler blir igjen, eventuelt omprioriteres.

III Votering

Av 43 representanter var 30 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Susanne Amalie Andersen, saksordfører	Vibeke Larsen
	Susanne Amalie Andersen	
2	Terje Tretnes	Willy Ørnebakk Kirsten Appfjell-Eira Aili Keskitalo
	Terje Tretnes	
3	Kjersti Myrnes Balto	
4	Magnhild Mathisen	
5	Olaf Eliassen	
6	Vibeke Larsen	
7	Marie Therese Nordsletta	
8	Kirsti Guvsám	
9	Jarle Jonassen	
10	Marianne Balto	
11	Kirsten Appfjell-Eira	
12	Willy Ørnebakk	
	Susanne Amalie Andersen	
	Terje Tretnes, til forr. orden	
	Willy Ørnebakk, til forr. orden	
	Aili Keskitalo, til forr. orden	

VI Sametingets vedtak

Det fremkommer i rapporten at når det gjelder musikkutgivelser får ca 32% av søknadene tilskudd. Dette viser at det er en stor søknadsmasse til denne posten. Sametinget bør nedsette en arbeidsgruppe bestående av 1 medlem fra de samiske plateforlagene, 1 fra samiske komponistforening, 1 fra samisk joikeforening, samt Sametingets kulturavdeling. Sametinget innehar sekretærfunksjon og innkaller til arbeidsmøter.

Arbeidsgruppens mandat blir å se på og foreslå overfor plenum, felles satser innenfor denne post. Dvs at søker på søknadstidspunktet er klar over hvilke satser Sametinget har når det gjelder studioleie-timepris/dagspris for innleide musikkere mm, satser for produsent- mastring samt distribisjon. Dette vil også medføre enklere saksbehandling.

Sist år ble det gitt tilskudd til 15 søkere, med en totalpott på 1,9 mill kr som utgjør ca 126 000 prosjekt. Når man vet at søknadene gjerne har ramme på rundt 300 000 pr cd så utgjør støtten fra Sametinget under 40%. Dette kan medføre at kvaliteten på utgivelser forringes, eller i verste fall at prosjektene ikke lar seg gjennomføre på grunn av økonomi og avkortninger. Sametinget bør kunne

legge seg på en finansierings sats som utgjør 75% av budsjetterte kostnader, men gjerne ha en øvre ramme.

Sametinget bør se på muligheten om å fravike krav til søkere om annen finansiering innen samisk musikkutgivelser. Fordi dette er meget vanskelig og svært få andre offentlige organer er positive til å yte støtte til samiske musikkutgivelser.

Arbeidsgruppen legger frem sitt arbeid for sametingsrådet inne utgangen av september måned 2009. Sametinget skal etter dette behandle saken i plenum.

Tilskuddsstyret er oppnevnt av plenum og rapporterer defor også årlig i egen rapport til plenum. Sametinget ber om at tilskuddsstyret lager en halvårlig foreløpig rapport /oversikt over de søkerbaserte midlene de disponerer som legges frem for behandling sammen med Sametingets reviderte budsjett.

Denne oversikten gjør det enklere for Sametinget når de skal behandle revidert budsjett, da kanskje flere poster hvor søknadsfrister er gått ut og midler blir igjen, eventuelt omprioriteres.

Sametingets tar Sametingets tilskuddsstyrets rapport over bruken av virkemidlene for 2008 til orientering.

Behandlingen av saken ble avsluttet 27.05.09 kl. 14.35.

Originalspråk: Norsk

Sak 21/09 Sametingets møteplan 2010

Arkivsaknr.
09/1478

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Møtelederskapet	28.04.09	04/09
komiteen	12. – 14.05.09	
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	21/09

Saken påbegynt 29.05.09 kl. 10.10

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Møtelederskapets innstilling:

Sametinget fastsetter følgende møteplan for Sametinget i år 2010:

Sametingets plenumsmøter 2010:

Uke 08: 22. – 26. februar
Uke 22: 31. mai – 04. juni
Uke 39: 27. september – 01. oktober
Uke 48: 29. november – 03. desember

Sametingets komitémøter 2010:

Uke 06: 08. – 12. februar
Uke 20: 18. – 21. mai (tirsdag til fredag)
Uke 37: 13. – 17. september
Uke 46: 15. – 19. november

III Votering

Av 43 representanter var 31 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jarle Jonassen, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget fastsetter følgende møteplan for Sametinget i år 2010:

Sametingets plenumsmøter 2010:

Uke 08: 22. – 26. februar
Uke 22: 31. mai – 04. juni
Uke 39: 27. september – 01. oktober
Uke 48: 29. november – 03. desember

Sametingets komitémøter 2010:

Uke 06: 08. – 12. februar
Uke 20: 18. – 21. mai (tirsdag til fredag)
Uke 37: 13. – 17. september
Uke 46: 15. – 19. november

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.05.09 kl. 10.10

Originalspråk: Norsk

Sak 22/09 Valg av forberedende fullmaktskomité

Arkivsaknr.
09/1274

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Valgkomiteen		00/09
Sametingets plenum		22/09

Saken påbegynt 25.05.09 kl. 10.15

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Sametingets arbeidsorden Forretningsorden og grunnregler
2	01.06.05		Sak 36/05 Valg av forberedende fullmaktskomité

II Forslag og merknader

Valgkomiteen fremmer følgende innstilling:

Følgende personer med personlige varamedlemmer oppnevnes til Sametingets forberedende fullmaktskomité i henhold til grunnreglenes § 4-2:

Medlemmer:

1. Tone Finnesen (leder)
2. Per Edvind Varsi (nestleder)
3. Ranveig Matheussen
4. John Harald Skum
5. Kirsten Appfjell-Eira

Personlige varamedlemmer:

1. Synnøve Solbakken-Härkönen
2. Per-Ivar Henriksen
3. Berit Oskal Eira
4. Roger Pedersen
5. Johan Mikkel Sara

III Votering

Av 43 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
---------	---------

VI Sametingets vedtak

Følgende personer med personlige varamedlemmer oppnevnes til Sametingets forberedende fullmaktskomité i henhold til grunnreglenes § 4-2:

Medlemmer:

1. Tone Finnesen (leder)
2. Per Edvind Varsi (nestleder)
3. Ranveig Matheussen
4. John Harald Skum
5. Kirsten Appfjell-Eira

Personlige varamedlemmer:

1. Synnøve Solbakken-Härkönen
2. Per-Ivar Henriksen
3. Berit Oskal Eira
4. Roger Pedersen
5. Johan Mikkel Sara

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.05.09 kl. 10.20.

Originalspråk: Norsk

Sak 23/09 Sametingsrådets miljø- og arealmelding

Arkivsaknr.
08/3866

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Sametingsrådet	15.04.09	R 61/09
Oppvekst- og utdanningskomiteen	12. – 14.05.09	OUK 007/09
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	23/09

Saken påbegynt 28.05.09 kl. 13.35

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	15.04.09	Sametingsrådet	Sak R 61/09 Sametingsrådet miljø- og arealmelding
2			Sametingsrådets miljø- og arealmelding

II Forslag og merknade

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget gir sin tilslutning til den fremlagte meldingen; Sametingsrådets miljø- og arealmelding.

Oppvekst- og utdanningskomiteens innstilling:

Innledning

Oppvekst- og utdanningskomiteen har behandlet Sametingsrådets miljø- og arealmelding, "Leve i landet på landets vis".

Merknader:

Komiteens flertall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Jarle Jonassen, Solvår Knutsen Turi, Tor Dalseng, Ante Javo, Tore Bongo, Kjersti Myrnes Balto og Susanne A. Andersen, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Inger Jørstad, Edvard Pedersen, Else Utsi, Vibeke Larsen og Marianne Balto har følgende merknad:

I miljø- og arealmeldinga står det at Sametinget sin rett til å fremme innsigelse ikke gjelder i reindrifsfaglige spørsmål. Dette er det grunn til å nyansere noe. Sametinget har rett til å reise innsigelse når reindriften blir berørt, men det som står i merknaden til plan- og bygningsloven, paragraf 5-4, er at reindriftsforvaltninga har reindrifsfaglige begrunnelser, mens Sametinget har mer politiske vurderinger. Det er selvsagt ikke klare skiller mellom dette og det må tolkes fra sak til sak.

Komiteens flertall vil understreke at Sametingets innsigelsesmyndighet for å ivareta spørsmål av vesentlig betydning for samisk kultur, også omfatter reindriften sine interesser. Denne innsigelsesadgangen svekker ikke Områdestyrenes innsigelsesmyndighet etter reindriftsloven. Det er derfor upresist når det i meldinga framkommer at Sametinget sin rett til å fremme innsigelse ikke gjelder i reindrifsfaglige spørsmål. Det som er riktig er at Sametinget ved innsigelse vil vektlegge helhetlige og politiske vurderinger, mens Områdestyrene legger næringsmessige vurderinger til grunn, jf. merknader til plan- og bygningsloven § 5-4 tredje ledd.

Komiteens flertall ser at det vil være formålstjenelig å etablere god dialog med Reindriftsforvaltningen om vurderingene og praktiseringen av innsigelsesinstituttet når reindriften sine arealinteresser skal sikres.

Et annet flertall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Jarle Jonassen, Solvår Knutsen Turi, Tor Dalseng, Ante Javo, Tore Bongo, Kjersti Myrnes Balto og Susanne A. Andersen, medlemmet fra Klar samisk røst (KSR) János Trosten, har følgende merknad:

Eanan

lea earálágán
go das lea orron
Vánddardan

bivastuvvan
Šuvččagan

Oaidnán beaivvi
Luoitime loktaneame
Láhppome ihtime

Eanan lea earálágán
go diehtá
dáppe

máttut
máddagat

Landet

er annleis
der du har budd
vandra

Sveitta
froše

sett sola
dale stige
kverve og komma att

landet er annleis
når du veit
her er

røter
forfedrar

(Nils-Aslak Valkeapää: "Solen, Min Far, 1990)

Miljøsaken er den største fellesutfordringen vi står ovenfor. Det er urfolk, og særlig de arktiske urfolk, som rammes mest av konsekvensene som gir seg utslag i nedsmelting av polene, klimaendringer og den dramatiske omstilling som må følge av endringer i livsbetingelsene. Det er våre fremtidige generasjoner som skal bære konsekvensene av den omfattende påvirkning av miljøgifter for den menneskelige biologi og i det naturgrunnlaget som vi tufter våre liv på.

Miljøgifter lagres i den sårbare arktiske naturen og spres i næringskjeden, og dette er en trussel for det biologiske mangfoldet og balansen i naturen. Vår rikdom og våre ressurser forplikter, og dette flertallet ser det som helt nødvendig å engasjere seg sterkt i kampen for å begrense de skadevirkningene som truer naturens bærekraft og som er et resultat av den moderne menneskelige livsførselen.

Tradisjonell samisk naturbruk har vært bærekraftig og har medført vern av naturressursene. De samiske næringene har tradisjonelt basert seg på vekselbruk av naturressursene; man har ikke gjort seg avhenging av en enkel ressurs, dermed har man i mindre grad overbeskattet en ressurs og heller ikke gjort seg sårbar i forhold til naturlige variasjoner av arten. Denne helhetlige tilnærming til ressursforvaltning gjorde den samiske kultur mindre sårbar overfor naturlige variasjoner i naturen. Tradisjonell kunnskap har en verdi i seg selv, som erfaringsbasert kunnskap som formidles fra generasjon til generasjon. Den uttrykker vårt verdigrunnlag og natursyn/verdensbilde. Den kan lagres og beskyttes, men har liten verdi om den ikke brukes og formidles. Lokalt eierskap og engasjement er viktig for å dokumentere tradisjonell kunnskap. Samiske lokalsamfunn burde ha sentre som kan drive fram prosjekter i dokumentasjon og forvaltning av tradisjonskunnskapen. Tradisjonell kunnskap skal danne kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen av våre områder og ressurser.

Forskning er makt til å definere virkeligheten. Tradisjonell kunnskap kan danne grunnlaget i vår egen forskning, den kan testes og bli vitenskap - på lik linje med annen vitenskap. På grunnlag av tradisjonell kunnskap kan vi utvikle samisk forskning som er basert på våre egne behov og verdigrunnlag, og forskningskunnskapen skal være en del av vårt beslutningsgrunnlag i forvaltning av vårt miljø og våre arealer. Tradisjonell kunnskap må likestilles med vestlig vitenskap ved utformingen av reguleringer, lover og forskrifter, som ligger til grunn for miljø og ressursforvaltningen. Sametinget må derfor arbeide for at forskning og utdanning som fokuserer på miljø- og klimaspørsmål prioriteres, og sørge for at det i alle vedtak og beslutninger tas tilbørlig hensyn til miljø- og klimaspørsmål. Sametinget må også påse at utvikling ikke skjer på bekostning av våre fremtidige generasjoners livsbetingelser.

Klimaendringer handler i stor grad om endring i bruken av områdene. Tilbaketrekking av isen i nordlige havområder fører til bedre tilgjengelighet til ressursene. Global vekst gir større energibehov og skaper dermed et marked og lønnsomhet i utvinning av ikke-fornybare ressurser i nordområdene. Klimaendringene fører til stigning i havtemperaturen og kommersielle fiskearter forventes å migrere til havområder der det ikke eksisterer forvaltningsregime/-system i dag. Skipstrafikken i arktiske farvann er allerede i kraftig vekst. Dette vil fremtvinge behov for endret forvaltning av områdene der det i dag ikke er noen internasjonale avtaler om forvaltning av fiskeriene.

Petroleumsvirksomhet i Barentshavet kan få store katastrofale følger for det biologiske mangfoldet i Barentshavet. Barentshavet har vært et helt avgjørende ressursområde for samisk bosetning. Den økologiske sammenhengen i dette havområde har til alle tider vært av direkte betydning for utvikling av samisk kultur og samfunn. Dette flertallet forventer at det stilles strenge miljøkrav og standarder ved en eventuell utvidelse av oljevirksomheten i Barentshavet, samt at det settes rammer som sikrer verdifulle og sårbare områder. Oljevernberedskap og andre beredskapsplaner til havs og langs kysten må være av høyeste standard, og den må inneholde særskilte løsninger for et til tider ekstremt klima med lave temperaturer, uvær og mørketid.

Sametinget må arbeide aktivt internasjonalt for å gjenskape en økologisk balanse i naturen ved aktiv påvirkning av andre stater, særlig de rike landene i verden, til å ta global oppvarming på alvor og forplikte seg til konkret reduksjon av CO2 og andre klimagasser, og en ansvarlig klimapolitikk.

Det blir større etterspørsel etter fornybar energi, og som et ledd i reduksjon av utslipp av CO2 vil man søke alternative energikilder som vindmøller og vannkraft, og til og med atomkraft som vil kreve utvinning av thorium og uran. Samiske områder er attraktive for utvinning av fornybar energi og dette medfører endring i bruk av landområder. Klimaendringer fører også til endring i flora og fauna,

tregrensen trekker seg oppover og arter vandrer inn i nye områder. Dette kan også føre til endring i bruk av arealer. Det er absolutt nødvendig med samisk deltagelse i alle beslutninger som tas i forhold til klimaendringer, på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

Sametingrådets melding omtaler ikke i nevneverdig grad miljøkonsekvensene av oppdrettsnæringen. I mange av de sjøsamiske kyst- og fjordområdene er det et stort press fra oppdrettsnæringen. Det fordeles stadig nye oppdrettskonsesjoner for laks og ørret, og i de seneste årene har torskoppdrett også fått et større omfang. I følge Havforskningsinstituttet er rømming og genetisk påvirkning på ville bestander, sykdom og spredning av sykdomsfremkallende organismer, viktige miljøutfordringer ved oppdrett i dag. Fiskere og reiselivsforetak i sjøsamiske områder, har protestert mot oppdrettsvirksomhet. Dersom oppdrettsvirksomhet ødelegger for kystfisket, vil det være meget ille for en allerede truet sjøsamisk kultur.

Utslipp av ekskrementer fra fiskeoppdrett er en stor bidragsyter til algevekst på norskekysten. Myndighetene legger til grunn at dette ikke påvirker økosystemene i nevneverdig grad. Fiskere og lokalbefolkning flere steder er likevel bekymret for forurensning fra oppdrettsvirksomheten. Sametinget må arbeide for at det avsettes mye mer midler til å forske på hvilke effekter oppdrettsanlegg har på økosystemene og de ville fiskestammene. Inntil det foreligger forskningsresultater som dokumenterer at opprett ikke er skadelig for villfisken, må føre-var-tenkning legges til grunn. Man kan ikke risikere at man undergraver tradisjonelle næringer i sjøsamiske områder ved etablering av stadig nye oppdrettsanlegg.

Oppdrettsnæringen er en storforbruker av villfisk til fôr. For hvert kilo oppdrettsfisk som produseres forbrukes det ca. tre kilo villfisk i form av fiskemel og fiskeolje. Utrekninger fra Fiskeridirektoratet og Norges Sildesalgslag viser at norsk oppdrettslaks nå spiser mer fisk enn den samlede produksjonen av menneskemat i norsk sjømatnæring. Også landbruket forbruket mye fôr-fisk på verdensbasis, men norsk oppdrettsnæring har hatt en sterk økning i fôrforbruket, og tar en stadig større andel av forbruket av fôr-fisk.

Forbruket av fôr-fisk gir grunnlaget for et kraftig overfiske på for eksempel artene tobis og kolmule. Selv om de fleste fôr-fiskearterne ikke primært regnes som matfisk, er overfisket av dem svært bekymringsfullt sett i et økologisk perspektiv. Dette er fiskearter av stor betydning for andre fiskearter og sjøfugl. Sjøfuglbestander langs hele norskekysten er i sterk tilbakegang, og overfiske av tobis er en mulig årsak. Skal oppdrettsnæringen være bærekraftig, kan den ikke bidra til overfiske av truede fiskearter.

Sametingrådets melding omtaler ikke økologisk landbruk i det hele tatt. Økologisk landbruk er generelt en mer miljøvennlig måte å drive landbruk på enn konvensjonell drift. Blant annet har økologisk landbruk lavere klimagassutslipp og driftsmåten fører til et økt arts mangfold. Økologisk produksjon har også en viktig rolle å spille som et korrektiv og en spydspiss i arbeidet for å gjøre norsk landbruk generelt mer miljøvennlig.

Etterspørselen etter økologisk mat er økende og regjeringen har som mål at 15 prosent av matproduksjonen og matforbruket i 2015 skal være økologisk. I dag er dette tallet ca 4 % på landsbasis. Samiske områder har et potensiale og gode klimatiske forutsetninger for økologisk drift. Sametinget må arbeide for at andelen økologisk landbruk skal være minst like høy i samiske områder som ellers i landet.

Klimaendring og miljøforurensinger er sentrale spørsmål som angår den samiske befolkningen i hele Sápmi på tvers av landegrensene. Dette flertallet ber om at Sametinget gjennom Samisk Parlamentarisk Råd utformer en overordnet grenseoverskridende samisk miljø og klimapolitikk.

Komiteens mindretall, medlemmet fra Klar samisk røst (KSR) János Trosten har følgende merknad:

Side 3: Sitatet forklares

Side 8: Sitatet forklares

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Forslag 1, representant Isak Mathis Hætta, Kautokeino fasboendeliste

Sametinget avviser meldingen

Denne meldingen tar lite hensyn til den måten folk lever i bygdene, siden det skrives i dokumentet at ”det er bare reindrift og jordbruk som er slike yrker som er avhengig av utmarksressurser”. Dette stemmer ikke da det i dag drives aktiv jakt og fiske i de samiske områdene.

Vi minner om at jakt- fangst og veidekultur er livsformen man bør bruke som grunnlag for å lage en melding om miljø- og areal. Denne livsformen er enda i livet i de kjerne samiske områder og Sametinget må respektere dette, og bruke denne livsformen som grunnlag for dokumentet.

I dokumentet blir også det vektlegge beiteområder er under alvorlig trussel, det kan så være med at den gamle samiske levemåten, som jakt, fiske og veidekulturen er trussel for reindrift og jordbruk kan vi ikke være med på.

Videre er det flere påstander som ikke er riktige i forhold til samiske bosettingsområder, og dem leveste.

I meldingen skulle man sakt klart i fra at man skal kunne bruke arealene i samiske områdene til utvikling av samisk samfunn, samt man skulle også tatt høyde for at lokalsamfunnet skal kunne bruke motorisert ferdsel for å drive sin høsting og næringer. Motorferdsel er også en trivselsfaktor i Troms og Finnmark, og dette må en kunne akseptere også i meldingen.

III Votering

Av 43 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble forkastet med 33 stemmer. 1 stemte for.
- Oppvekst- og utdanningskomiteens tilrådning ble vedtatt med 33 stemmer mot 1 stemme.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Aili Keskitalo, forretningsorden	
	Willy Ørnebakk, forretningsorden	
1	Jarle Jonassen, saksordfører	Marianne Balto
	Jarle Jonassen	
2	Vibeke Larsen	Tor Mikalsen
		Susanne Amalie Andersen
		Aili Keskitalo
3	Vibeke Larsen	
4	Isak Mathis O. Hætta	Hilde Anita Nyvoll

	Isak Mathis O. Hætta	
5	Tor Mikalsen	
6	Jánoš Trosten	Jarle Jonassen
		Vibeke Larsen
7	Susanne Amalie Andersen	Johan Mikkell Sara
		Terje Tretnes
		Jánoš Trosten
	Susanne Amalie Andersen	
8	Marianne Balto	
9	Gunn-Britt Retter	
10	Randi A. Skum	
11	Kjersti Myrnes Balto	
12	Olaf Eliassen	
13	Terje Tretnes	
14	Willy Ørnebakk	
15	Jánoš Trosten	
16	Marianne Balto	
	Jarle Jonassen	
	Johan Mikkell Sara, forretningsorden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget gir sin tilslutning til den framlagte meldingen; Sametingsrådets miljø- og arealmelding.

Behandlingen av saken ble avsluttet 28.05.09 kl. 15.15.

Originalspråk: Norsk

Sak 24/09 Sametingets revidert budsjett 2009

Arkivsaknr.
08/251

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Sametingsrådet	15.04.09	R 072/09
Plan- og finanskomiteen	12. – 14.05.09	PFK 005/09
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	24/09

Saken påbegynt 28.05.09 kl. 15.50

Ved sakens begynnelse ba følgende representanter Sametinget vurdere deres habilitet ved budsjettbehandlingen:

Magnhild Mathisen
Rita Alice Porsanger
John Harald Skum
Tone Finnesen
Kjersti Myrnes Balto

Votering om habilitet. Av 43 representanter var 29 tilstede.

Enstemmig vedtak:

Magnhild Mathisen – innhabil i behandling av Sametingets reviderte budsjett 2009
Rita Alice Porsanger – innhabil i behandling av Sametingets reviderte budsjett 2009
John Harald Skum – innhabil i behandling av Sametingets reviderte budsjett 2009
Tone Finnesen – innhabil i behandling av Sametingets reviderte budsjett 2009
Kjersti Myrnes Balto – innhabil i behandling av Sametingets reviderte budsjett 2009

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i plenum i mai måned, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i februar som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2008 sak 007/09.

Sametingets regnskap for 2008 viser et regnskapsmessig overskudd på kr 2 698 957. Sametinget har de siste årene opparbeidet seg en egenkapital på kr 8 314 962, inklusiv overskuddet for 2008. Dette skyldes ikke benyttede midler på ulike poster jfr. Sametingets ordinære og reviderte budsjett. Opparbeidet overskudd eller egenkapital pr. 31.12.2007 var på kr 5 616 005, og med det regnskapsmessige overskuddet for 2008 kan Sametinget ved revidert budsjett 2009 refordele totalt kr 8 314 962.

Fordeling av ekstra tildelinger og refordeling av budsjettet for 2009 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Bevilgninger fra departementene

Kap.Post	Beskrivelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordele.bud	Rev.bud-09
680.50	Arbeids-og inkluderingsdepartementet - AID	203 735 000	0	0	203 735 000
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	33 290 000	0	0	33 290 000
226.21	Kunnskapsdepartementet - KD	4 300 000	0	0	4 300 000
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	12 925 000	0	0	12 925 000
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	3 000 000	0	0	3 000 000
320.53	Kultur- og kirkedepartementet - KKD	61 993 000	0	0	61 993 000
724.21	Helse- og omsorgsdepartementet - HOD	6 400 000	100 000	0	6 500 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
Totalt bevilget I		329 643 000	100 000	0	329 743 000
540.54	KRD - Avkastning Samefolkets fond	4 700 000	0	0	4 700 000
Totalt bevilget II		334 343 000	100 000	0	334 443 000

a) Bevilgningen for 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjettet for 2009 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2009 budsjettert med kr 6 400 000. Ved tildelingsbrevet for 2009 var bevilgningen på kr 6 500 000, dvs kr 100 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt.

Sametingets budsjett for 2009 er på totalt kr 329 643 000, eksklusiv avkastning til Samefolkets fond på kr 4 700 000. Bevilgningen for 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjett for 2009 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2009 budsjettert med kr 6 400 000. Ved tildelingsbrevet for 2009 var bevilgningen på kr 6 500 000, det vil si kr 100 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud	Rev.bud-09
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	329 643 000	100 000	0	329 743 000
Avkastning Samefolkets fond	16 000 000	0	0	16 000 000
Sum driftsinntekter	345 643 000	100 000	0	345 743 000
Virkemidler				
Opplæring	31 330 000	0	300 000	31 630 000
Språk	53 960 000	0	0	53 960 000
Kultur	77 007 000	0	300 000	77 307 000
Næring	34 200 000	0	2 500 000	36 700 000
Miljø- og kulturvern	2 000 000	0	1 000 000	3 000 000
Helse- og sosialsatsing	3 250 000	100 000	0	3 350 000
Samiske organisasjoner	4 401 000	0	0	4 401 000
Andre virkemidler	9 960 000	0	1 650 000	11 610 000
Samefolkets fond	14 200 000	0	0	14 200 000
Andre tiltak	4 500 000	0	0	4 500 000
Sum virkemidler	234 808 000	100 000	5 750 000	240 658 000
Sum driftsinntekter - virkemidler	110 835 000	0	-5 750 000	105 085 000
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	20 575 000	0	1 132 000	21 707 000
Drift administrasjon	81 210 000	0	450 000	81 660 000
Spesielle prosjekter	9 050 000	0	982 962	10 032 962
Sum driftskostnader	110 835 000	0	2 564 962	113 399 962
ÅRSRESULTAT	0	0	-8 314 962	-8 314 962

Samletabell - Samisk opplæring

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
fra Helse- og omsorgsdepartementet.	25 330 000	0	300 000	25 630 000
Søkerbasert utvalg				
Tiltak for å styrke læremiddelproduksjon	6 000 000	0	0	6 000 000
Opplæring				
Sum	31 330 000	0	300 000	31 630 000

Søkerbaserte tilskudd - Samisk opplæring

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
100	Læremidler	11 875 000	0	0	11 875 000
101	Kompetanseheving	4 250 000	0	300 000	4 550 000
102	Barnhager	9 205 000	0	0	9 205 000
Sum		25 330 000	0	300 000	25 630 000

Søkerbaserte tilskudd - Kompetanseheving

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
10100	Stipend for samiske elever i videregående skole	2 400 000	0	0	2 400 000
10101	Faglig kompetanseheving	800 000	0	0	800 000
10102	Stipend for høyere utdanning	1 050 000	0	300 000	1 350 000
Sum		4 250 000	0	300 000	4 550 000

Stipend for høyere utdanning

Post 10102 stipend for høyere utdanning økes med kr 300 000 i forhold til ordinært budsjett. Midlene skal gå til stipend for førskole- og allmennlærerstudenter med samisk som fagkrets. Det vises til at Sametinget med flere skal samarbeide om kampanjen ”Drømmejobben – Gollevirgi” for rekruttering av studenter som vil utdanne seg til lærere. Ved ordinært budsjett var det avsatt kr 300 000 til dette formålet. Denne ordningen har to søknadsfrister, hvor det avsatte beløpet er brukt ved første

søknadsfrist. Det vil derfor være behov for å øke denne posten til de søknader som forventets å komme inn til høsten.

Kultur

Samletabell - Samisk Kultur

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Direkte tilskudd	58 836 000	0	0	58 836 000
Søkerbasert tilskudd	13 021 000	0	300 000	13 321 000
Kunstneravtalen	5 150 000	0	0	5 150 000
Sum	77 007 000	0	300 000	77 307 000

Søkerbaserte tilskudd - Samisk kultur

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
200	Kulturutvikling	9 639 000	0	300 000	9 939 000
201	Samiske forlag	2 682 000	0	0	2 682 000
213	Samiske møteplasser	700 000	0	0	700 000
Sum		13 021 000	0	300 000	13 321 000

Andre kulturtiltak

Søkerbaserte tilskudd - Andre kulturtiltak

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
20050	Andre kulturtiltak	2 793 000	0	300 000	3 093 000
Sum		2 793 000	0	300 000	3 093 000

Post 20050 Andre kulturtiltak økes med kr 300 000 i forhold til ordinært budsjett. Dette på bakgrunn av stor søkermasse til ordningen.

I tillegg foreslås det følgende tillegg i 6.3.1.4 Andre kulturtiltak:

Prioritering 2009:

Nytt kulepunkt

- Duodjikurs for kulturbærere
- Duodjiveiledningstjeneste i lule- og pitesamisk område

Næring

Samletabell - Næring

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Direkte tilskudd	2 509 000	0	0	2 509 000
Søkerbasert tilskudd	16 481 000	0	2 500 000	18 981 000
Verdiskapningsprogrammet	6 000 000	0	0	6 000 000
Duodjivtale	9 210 000	0	0	9 210 000
Sum	34 200 000	0	2 500 000	36 700 000

Søkerbaserte tilskudd - næring

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
300	Næringsutvikling	16 481 000	0	2 500 000	18 981 000
Sum		16 481 000	0	2 500 000	18 981 000

Variert næringsliv

Søkerbaserte tilskudd - variert næringsliv

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
30030	Variert næringsliv	6 017 000	0	2 500 000	8 517 000
Sum		6 017 000	0	2 500 000	8 517 000

Post 30030 variert næringsliv økes med kr 2 500 000 i forhold til ordinært budsjett. Dette på bakgrunn av at Sametinget ønsker å styrke næringslivet i bygdesamfunnene og stor søkermasse til ordningen.

Jordbruk

Spesifisering av krav for søkerbaserte tilskudd til næringsutvikling post jordbruk.

Ved budsjettbehandling under Sametingets plenum ble det fremmet forslag under post 7.3.1.3 Jordbruk om at kr 350 000 avsettes til kjøp av statlige melkekvoter. På bakgrunn av dette er det behov for spesifisering av denne ordningen.

Det foreslås følgende tillegg i 7.3.1.3 Jordbruk:

Kriterier for måloppnåelse:

Nytt kulepunkt:

- Antall kumelk- og geitmelkprodusenter som har fått tilskudd

Prioriteringer for 2009:

Nytt kulepunkt

- Det avsettes kr 350 000 til kjøp av statlige melkekvoter. Enkeltbruk skal prioriteres ved søknad om støtte til kjøp av statlige melkekvoter. Ved stor søknadsmengde skal de med minst kvote prioriteres

Tildelingskriterier:

Nytt kulepunkt

- Nedre grense for tilskudd til kjøp av statlige melkekvoter er kr 5 000. Søknader om tilskudd under kr 5 000 retures uten realitetsbehandling.

Utbetalingsvilkår:

Ny siste setning i første kulepunkt.

Tilsvarende gjelder ved kjøp av statlige melkekvoter.

Nytt kulepunkt:

- Anmodning om utbetaling til kjøp av statlige melkekvoter må være sendt Sametinget før 01.12.09. Hvis anmodning ikke er sendt i tide bortfaller tilskuddet uten forhåndsvarsel.

Beregningsregler:

Nytt kulepunkt:

- Det kan gis inntil kr 1 pr. liter melk i tilskudd til kjøp av statlige melkekvoter. Maksimal offentlig støtte kan ikke utgjøre mer enn 50% (kr 1,75 pr. liter).

Verdiskapningsprogrammet

I Sametingets budsjett 2009 er det satt kriterier for alle virkemiddelordningene.

Verdiskapningsprogrammet fikk en økning fra 6,5 millioner kroner i 2008 til 8,5 millioner kroner i 2009. Årsregnskapet viser at det var 1,9 millioner kroner i ubrukte midler på verdiskapningsprogrammet. Målgruppen slik den er definert er avgrensede i forhold til intensjonene med

verdskapingsprogrammet. For ikke å havne i samme situasjon i 2009 som i 2008 bør målgruppene endres i post 7.4.1 og i tillegg endres beregningsregelen i post 7.4.2.

Det foreslås følgende endringer i 7.4.1 Næringskombinasjoner:

Målgruppe for tilskuddsordningen endres til:

- Utøvere med reiselivsvirksomhet og småskalamatproduksjon og utøvere som vil kombinere disse med primærnæringer og andre næringer
- Utmarksutøvere

Det foreslås følgende endringer i 7.4.2 Duodji - lærlingeordning:

Beregningsregler endres til:

- For hver lærling ytes lærlingbedriften kr 100 000 i tilskudd til lærlinglønn. Det kan totalt tas inn 10 lærlinger i 2009
- Til administrasjon av lærlingordningen ytes det kr 500 000.

Endringene gjøres gjeldende fra 1. januar 2009.

Miljø- og kulturvern

Samletabell - Samisk miljø- og kulturvern

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Direkte tilskudd	0	0	1 000 000	1 000 000
Søkerbasert tilskudd	2 000 000	0	0	2 000 000
Sum	2 000 000	0	1 000 000	3 000 000

Forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselostrafikken

Direkte tilskudd - miljø- og kulturvern

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
402	Grenselostrafikk-forskning og dokumentasjon	0	0	1 000 000	1 000 000
Sum		0	0	1 000 000	1 000 000

Mål for tilskuddsordningen:

- Etablere og gjennomføre forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselostrafikken under andre verdenskrig

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Árran Julevsame guovddasj/lulesamisk senter

Kriterier for måloppnåelse:

- Aktivitet i henhold til inngått avtale mellom Sametinget og Árran julevsame guovdasj og godkjent skriftlig arbeidsopplegg og årlig aktivitetsplan

Tildelingskriterier:

- Nærmere kriterier for tilskuddet framkommer i eget tilskuddbrev

Beregningsregler:

- Sametingets plenum fastsetter fordeling av tilskudd til Árran Julevsame guovddasj/lulesamisk senter

Ordningen forvaltes av sametingsrådet.

Det avsettes kr 1 000 000 til å etablere en forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselosene i Tysfjord ved revidert budsjett 2009.

Helse- og sosialsatsing

Søkerbaserte tilskudd - Helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
450	Helse- og sosialsatsing	3 250 000	100 000	0	3 350 000
Sum		3 250 000	100 000	0	3 350 000

Bevilgningen for 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjett for 2009 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2009 budsjettet med kr 6 400 000. Ved tildelingsbrevet for 2009 var bevilgningen på kr 6 500 000, det vil si kr 100 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt. Tilskuddsordningen økes derfor med kr 100 000 for 2009.

Andre virkemidler

Samletabell - Andre virkemidler

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon	5 100 000	0	1 650 000	6 750 000
Virkemidler til møtelederskapets disposisjon	4 860 000	0	0	4 860 000
Sum	9 960 000	0	1 650 000	11 610 000

Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
500	Regional utviklingsmidler	3 150 000	0	650 000	3 800 000
501	Frie midler	550 000	0	0	550 000
505	Internasjonale tiltak	1 100 000	0	0	1 100 000
506	Tilskudd til samisk reiseliv	300 000	0	0	300 000
507	Oppfølging av institusjonsmelding	0	0	1 000 000	1 000 000
Sum		5 100 000	0	1 650 000	5 750 000

Regional utviklingsmidler

Post 50000 regionale utviklingsmidler økes med kr 650 000 i forhold til ordinært budsjett. Økningen skyldes behov for midler til samarbeidsavtalen med Oppland fylkeskommune og midler til kulturminneplan for Finnmark. I tillegg er behov for midler til oppgradering av Pitesamisk hus i forbindelse med etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område. Dette prosjektet samfinansieres med Nordland fylkeskommune.

Ny post 507:

Oppfølging av institusjonsmelding

Det avsettes kr 1 000 000 til oppfølging av institusjonsmelding ved revidert budsjett 2009. Midlene skal prioriteres til Altta siida og omorganiseringen av Ája samisk senter og Riddu Riđđu. Det er stiftet et nytt selskap hvor Sametinget, Aja samisk senter, Riddu Riđđu searvi, káfjordkommune og Troms fylkeskommune er eiere av selskapet. Selskapet navn er Senter for nordlige folk AS/Davvi álbmogiid guovddáš OS.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet.

Samefolkets fond

- Post 60201 gjøres om til direkte tilskudd til Sámi Allaskuvla/Samisk høgskole, på grunnlag av inngått avtale mellom Sametinget og Sámi Allaskuvla.

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle et metodisk grunnlag for systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Sámi Allaskuvla/Samisk høgskole

Kriterier for måloppnåelse:

- Aktivitet i henhold til omforent prosjektbeskrivelse mellom Sámi allaskuvla/Samisk høgskole og Sametinget
- Samarbeid med relevante fagmiljøer, samisk språk og kultursentre, og tradisjonsbærere innenfor samisk tradisjonskunnskap.

Tildelingskriterier:

- Nærmere kriterier for tilskuddet framkommer i eget tilskuddbrev

Beregningsregler:

- Sametingets plenum fastsetter fordeling av tilskudd til Sámi Allaskuvla/Samisk høgskole

Ordningen forvaltes av sametingsrådet.

- For 2009 avsettes det kr 650 000 til Sámi allaskuvla/Samisk høgskole.

Driftsutgifter politisk nivå

Post 01	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
1010	Sametingets plenum	9 300 000	0	0	9 300 000
1110	Sametingets møtelederskap	1 200 000	0	52 000	1 252 000
1120	Sametingets kontrollkomite	200 000	0	0	200 000
1310	Samisk parlamentarisk råd	500 000	0	0	500 000
1410	Sametingets tilskuddstyre	1 000 000	0	0	1 000 000
1510	Sametingsrådet	7 200 000	0	1 080 000	8 280 000
1610	Sametingets språkstyre	350 000	0	0	350 000
1620	Samisk språknemnd	500 000	0	0	500 000
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	325 000	0	0	325 000
Sum		20 575 000	0	1 132 000	21 707 000

Driftsutgifter for politisk nivå økes med kr 1 132 000 i revidert budsjett for 2009. Denne økningen skal gå til dekning av arbeidsgivers andel av pensjonspremie til statens pensjonskasse for 2009. I følge Forskrift om pensjonsordning for sametingsrepresentanter (nr. 1323 2003-07) § 8 skal utgifter til pensjoner og pensjonsordningens administrasjon dekkes ved pensjonspremier. Den del av pensjonsutgiftene som ikke dekkes av foretatte trekk på 2 % fra heltidspolitikerens lønn skal dekkes over Sametingets budsjett. Det var ikke tatt høyde for disse utgiftene ved ordinær budsjett.

Driftsutgifter administrasjons nivå

Post 01	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
-	Driftsutgifter administrasjon,	81 210 000	0	450 000	81 660 000
-	Spesielle prosjekter	9 050 000	0	982 962	10 032 962
Sum		90 260 000	0	1 432 962	91 692 962

Driftsutgifter administrasjon

Oppgradering av ordstyrer- og voteringsanlegg

Det ble i 2008 avsatt kr 1 200 000 til oppgradering av ordstyrer- og voteringsanlegget i plenumssalen. Det viser seg at denne anskaffelsen vil komme opp i mot kr 1 500 000. Det vil derfor være nødvendig å øke posten med kr 300 000 til dette ved revidert budsjett 2009.

Kulturminneregistrering i Rago nasjonalpark

Det avsettes kr 150 000 til kulturminneregistrering i Rago nasjonalpark ved revidert budsjett for 2009. Dette prosjektet er samfinansiert med Fylkesmannen i Nordland.

Spesielle prosjekter

801	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
-	Bedre service til brukerne	1 000 000	0	0	1 000 000
-	Kvalitetsutvikling i grunnopplæring - læreplan	2 200 000	0	0	2 200 000
-	Bygningsvernprosjekter	300 000	0	0	300 000
-	Verdiskapningsprogrammet	150 000	0	0	150 000
-	Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen	1 500 000	0	720 000	2 220 000
-	Kvalitetsutvikling i samiske barnehager	1 000 000	0	0	1 000 000
-	Valg 2009	2 900 000	0	262 962	3 162 962
Sum		9 050 000	0	982 962	10 032 962

Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen

Ved ordinært budsjett for 2009 ble det avsatt kr 1 500 000 til kjøp av området ved campingplassen. Det viser seg at det er behov for ytterligere midler til formålet. Det avsettes det kr 500 000 til oppkjøp Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen ved revidert budsjett for 2009.

Videre er det behov for å avsette kr 220 000 til arkeologiske undersøkelser i skoltebyen i Neiden ved revidert budsjett for 2009. Dette prosjektet samfinansieres med Riksantikvaren. Det vil bli gjennomført en georadarundersøkelse som vil være et meget viktig verktøy/metode for å få en så fullstendig oversikt over de gjenværende gravene i Skoltebyen som overhode mulig, og dermed på best mulig måte forhindre at disse gravene vil bli berørt i forbindelse med den planlagte gjenbegravelsen av skjelettmaterialet fra Neiden.

Valg 2009 - manntallskampanje

Det er behov for å øke posten Sametingsvalget 2009 med kr 262 962 i forhold til ordinært budsjett. Økningen skyldes at Sametinget ønsker å lage oppmerksomhet rundt innmeldingen i Sametingets valgmanntall ved å gjennomføre en landdekkende annonseserie. En del av utgiftene i forbindelse med denne manntallskampanjen kan dekkes av midler som allerede ligger i budsjettet for 2009, men det er behov for å øke posten. Midlene skal gå til dekning av annonsering, reiseutgifter og konsulentbruk til selve kampanjen.

Plan- og finanskomiteens innstilling:

Innledning

Sametingsrådet har fremmet revidert budsjett 2009. Sametinget har i 2008 et regnskapsmessig overskudd på kr 2 698 957,-. Opparbeidet overskudd eller egenkapital pr 31.12.07 var på kr 5 616 005, og med det regnskapsmessige overskuddet for 2008 kan sametinget ved revidert budsjett 2009 fordele totalt kr 8 314 962.

Forslag:

Forslag fra *Komiteen, Norske samers riksforbund (NSR)* Roger Pedersen, Aili Keskitalo, Kirsti Guvsám, Miriam Paulsen, Nanna Thomassen og Gunn Britt Retter (*NSR/SfP*), *Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)* Magnhild Mathisen, Hilde Anita Nyvoll, Agnar Mikkelsen, Sten Erling Jønsson, Willy Ørnebakk og Egil Olli, og *Samefolkets parti (SfP)* Terje Tretnes:

Forslag 1

1.

a. Økninger

post	tabell		kroner
10000	4.2.1.1	Ordinære læremidler for grunnopplæringen	1 000 000
20207	6.2.1	Pitesamisk hus	270 000
20010	6.3.1.2	Musikkutgivelser	250 000
20501	6.2.3	Samisk fotballforbund (øremerkes samisk kvinnefotballandslag)	150 000
500	11.1	Regionale utviklingsmidler (300 000 øremerkes forprosjekt Etnomusikksenter)	
		Sum	1 670 000

Kr. 1 000 000 settes av til ferdigstilling, distribusjon og salg av bevilgede læremiddelprosjekter. Det forutsettes at Sametinget og forlagene blir enig om kriteriene for distribusjon og salg av læremidlene som er vedtatt å være gratis for skolene.

b. Finansiering

Post 30039	Duodji utenom næringsavtalen - reduseres til	500 000	(500 000)
Post 30038	Utmarksnæring - reduseres til	0	(1 000 000)
Post 30030	Variert næringsliv - reduseres til	6 347 000	(170 000)
	Sum	6 847 000	(1 670 000)

2. Tekstendring: "Oppfølging av institusjonsmeldingen"

(ny post 507)

Det avsettes kr 1 000 000 til oppfølging av institusjonsmeldingen ved revidert budsjett 2009. Midlene skal prioriteres til samorganiseringen i tilknytning til Alta siida/Samisk språksenter, og omorganiseringen av...(som før).

Stryke kulepunkt 5 under 7.3.1.1 Variert næringsliv, Prioriteringer for 2009, som begynner med Produktutvikling og investeringer i utmarksnæring....

Endre kulepunkt 6 under 7.3.1.1 Variert næringsliv, Prioriteringer for 2009 slik at beløpet blir kr. 500 000.

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke merknader eller flere forslag og råar Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad, Kautokeinos fastboendesliste v/representant Isak Mathis Hætta

I Plan og Finanskomiteen har NSR og Arbeiderpartiet kommet med forslag om å kutte all tilskudd til samisk utmarksnæring, samt til tilskudd til variert næringsliv. I disse tidene med finanskriser, og hvor næringslivet sliter, så er det viktig at man opprettholder tilskudd til næringsutvikling. Jeg registrerer også at Samefolkets parti's Terje Tretnes er med NSR og Ap og støtter dette felles forslaget.

FRP ønsker å avvike Sametinget, NSR og Arbeiderpartiet ønsker å avvike utmarksnæring og variert næringsliv ved at de sletter tilskudd til utmarksnæring. Slikt vil Fastboendes liste ikke akseptere.

Sametinget bryter med Grunnloven og folkerettens bestemmelser ved å ikke tilrettelegge for at fastboende befolkningen skal ha utviklingsmuligheter, i forhold til kultur, næringsliv, språk og øvrig samfunnsinnovasjon.

Det er meget stor trussel at NSR og Arbeiderpartiet i Sametinget setter pennestruk over utmarksnæring på denne måten. Utmarksnæring som er viktigste kulturbærer i de samiske områdene, og i tillegg har dette store konsekvenser for rett til å bruke utmarka.

Istedenfor å slette pengene som er satt av i budsjettet til utmarksnæring, ville det være riktig å beholde midlene på kr 1,2 millioner til å etablere næringsavtaler for utmarksnæringen, og styrke næringsliv i samisk områder. I de samiske områdene er det stort behov for risiko kapital. Sametinget bør lage retningslinjer og tilskuddsordninger som treffer brukere.

Fastboendes liste som fremste talerør og garantist for fastboendes rettigheter reagerer med vantro på dette forslaget, og ber velgere merke seg om Arbeiderpartiet og NSR er partier å stole på og velge?? For at den samiske fastboende beskyttes mot slike hinsides forslag er det viktig at fastboendes liste er tilstede, og påpeker slike alvorlige overtramp, beskytter fastboendes rettigheter.

Fastboendes liste vurderer å be ILOs ekspertkomité vurdere om dette fellesforslaget er i strid mot folkerettens bestemmelser om at urfolk skal behandles likt og ikke gjøres forskjell på når urfolks representanter når det i dette tilfellet arbeiderpartiet, NSR gjør felles beslutninger om å forprioritere enkelte grupper og næringer i det samiske samfunnet og nedprioritere andre grupper i det samiske samfunnet, i dette tilfellet samiske utmarksnæringer.

Forslag 1, representant Kirsten Appfjell-Eira, Åarjel Læstoe
Kapittel 5.3.2. Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Tillegg tildelingskriterier
Ny søknadsfrist 1. september
Kapittel 6.2.7 Museer

Post 21008 RiddoDuottar museum

Tilleggsbevilgning på kr 200.000,- som skal gå til forprosjekt for Dokumentasjonssenter for Alta/Kautokeino-saken.

Inndekning: post 30030 reduseres med kroner 200 000

Kapittel 10.2.7. Samiske organisasjoner som arbeider med spørsmål knyttet til tapt skolegang under andre verdenskrig

Endringer til tildelingskriterier
Ny søknadsfrist 1. august

Forslag 2, representantene Isak Mathis Hætta, Janoš Trosten, Johan Mikkel Sara, Marie Therese Aslaksen, Kautokeino fastboendeliste, Klar samisk røst, Samer bosatt i sør Norge

Vi kan ikke akseptere at man i man tar midler som avsatt til utmarksnæring og variert næringsliv, i disse finans tidene.

Forslag:

Økning læremidler for grunnpoplæring	kr	1 000 000
Musikkutgivelser	kr	250 000
Pitesamisk hus	kr	250 000

Samisk forballforbund	kr	150 000
Støtte til de som har tapt skolegang	kr	150 000
Tilskudd til språkopplæring utenfor forvaltningsområder	kr	200 000
Duodji etablering i Sørnorge	kr	200 000
Finans		
Samefolkets fond	kr	800 000
Administrasjons nivå	kr	300 000
Sametingsrådet	kr	100 000
Oppfølging av institusjonsmeldinger	kr	1 000 000

Notat til budsjettet under: regional utviklingsmidler kr 300 000,- forprosjekt etnomusikksenter.

Istedenfor å ta pengene som er satt av i budsjettet til utmarksnæring, ville det vært riktig å beholde midlene på kr 1,2 millioner til å etablere næringsavtaler for utmarksnæringen, og styrke næringsliv i samiske områder. Siden det i de samiske områdene er et stort behov for risiko kapital. Midlene bør brukes innen utmarksnæring, og Sametinget bør oppsøke og informere om disse midlene i de samiske områdene. I fremtiden bør Sametinget lage retningslinjer og tilskuddsordninger som treffer brukere.

Sametinget ber om at tilkuddstyret bruker midlene som er avsatt under utmarksnæring til prosjekter som er utmarksrelatert.

Post 5.3.2 Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, 200 000,- øremerkes språktiltak i Sør-Norge.

Forslag 3, representant Per A Bæhr, Kautokeino Flyttsamelista

I verdiskapningsprogrammet prioriteres 1 mill. kr til utmarksnæringsvirksomhet, kriterier for søknader og tildelinger er de samme som var under post 30038 utmarksnæringer.

III Votering

Av 43 representanter var 32 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 3 krevde 2/3 dels flertall pga at denne ble fremmet under saksbehandlingen. Forslaget ble forkastet med 13 stemmer. 19 stemmer for.
- Forslag 2 forkastet med 25 stemmer. 7 stemte for.
- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
- Plan- og finanskomiteens forslag 7 ble vedtatt med 29 stemmer mot 3 stemmer.
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble vedtatt med 29 stemmer mot 3 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Willy Ørnebakk, saksordfører	Kirsti Guvsám
		Miriam Paulsen

		Hilde Anita Nyvoll
	Willy Ørnebakk	
2	Isak Mathis O. Hætta	Marianne Balto
		Terje Tretnes
		Willy Ørnebakk
	Isak Mathis O. Hætta	
3	Jánoš Trosten	Marianne Balto
		Willy Ørnebakk
	Jánoš Trosten	
4	Kirsten Appfjell-Eira	Gunn-Britt Retter
		Willy Ørnebakk
		Vibeke Larsen
5	Terje Tretnes	Vibeke Larsen
		Isak Mathis O. Hætta
	Terje Tretnes	
6	Johan Mikkel Sara	
7	Olaf Eliassen	
8	Willy Ørnebakk	
	Jánoš Trosten, til forr. orden	
9	Gunn-Britt Retter	
10	Roger Pedersen	
11	Hilde Anita Nyvoll	
12	Marie Therese Nordsletta	
13	Isak Mathis O. Hætta	
14	Miriam Paulsen	
15	Kirsten Appfjell-Eira	
16	Per Andersen Bæhr	
17	Willy Ørnebakk	
	Terje Tretnes, til forr. orden	
18	Roger Pedersen	
19	Aili Keskitalo	
20	Marianne Balto	
21	Jørn Are Gaski	
22	Vibeke Larsen	
23	Per Andersen Bæhr	
	Willy Ørnebakk	
	Willy Ørnebakk, til forr. orden	
	Per Andersen Bæhr, til forr. orden	
	Willy Ørnebakk, til forr. orden	
	Terje Tretnes, til forr. orden	
	Jánoš Trosten, til forr. orden	
	Jánoš Trosten, til forr. orden	

VI Sametingets vedtak

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i plenum i mai måned, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i februar som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2008 sak 007/09.

Sametingets regnskap for 2008 viser et regnskapsmessig overskudd på kr 2 698 957. Sametinget har de siste årene opparbeidet seg en egenkapital på kr 8 314 962, inklusiv overskuddet for 2008. Dette skyldes ikke benyttede midler på ulike poster jfr. Sametingets ordinære og reviderte budsjett. Opparbeidet overskudd eller egenkapital pr. 31.12.2007 var på kr 5 616 005, og med det regnskapsmessige overskuddet for 2008 kan Sametinget ved revidert budsjett 2009 refordele totalt kr 8 314 962.

Fordeling av ekstra tildelinger og refordeling av budsjettet for 2009 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Bevilgninger fra departementene

Totaltabell Sametingets samlede inntekter -revidert budsjett 2009

Kap.Post	Beskrivelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordel.bud	Rev.bud-09
680.50	Arbeids-og inkluderingsdepartementet - AID	203 735 000	0	0	203 735 000
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	33 290 000	0	0	33 290 000
226.21	Kunnskapsdepartementet - KD	4 300 000	0	0	4 300 000
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	12 925 000	0	0	12 925 000
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	3 000 000	0	0	3 000 000
320.53	Kultur- og kirkedepartementet - KKD	61 993 000	0	0	61 993 000
724.21	Helse- og omsorgdepartementet - HOD	6 400 000	100 000	0	6 500 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	2 000 000	0	0	2 000 000
Totalt bevilget I		329 643 000	100 000	0	329 743 000
540.54	AID - Avkastning Samefolkets fond	4 700 000	0	0	4 700 000
Totalt bevilget II		334 343 000	100 000	0	334 443 000

a) Bevilgningen for 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjettet for 2009 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2009 budsjettet med kr 6 400 000. Ved tildelingsbrevet for 2009 var bevilgningen på kr 6 500 000, dvs kr 100 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt.

Sametingets budsjett for 2009 er på totalt kr 329 643 000, eksklusiv avkastning til Samefolkets fond på kr 4 700 000. Bevilgningen for 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjett for 2009 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2009 budsjettet med kr 6 400 000. Ved tildelingsbrevet for 2009 var bevilgningen på kr 6 500 000, det vil si kr 100 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud	Rev.bud-09
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	329 643 000	100 000	0	329 743 000
Avkastning Samefolkets fond	16 000 000	0	0	16 000 000
Sum driftsinntekter	345 643 000	100 000	0	345 743 000
Virkemidler				
Opplæring	31 330 000	0	1 300 000	32 630 000
Språk	53 960 000	0	0	53 960 000
Kultur	77 007 000	0	1 170 000	78 177 000
Næring	34 200 000	0	630 000	34 830 000
Miljø- og kulturvern	2 000 000	0	1 000 000	3 000 000
Helse- og sosialsatsing	3 250 000	100 000	0	3 350 000
Samiske organisasjoner	4 401 000	0	0	4 401 000
Andre virkemidler	9 960 000	0	1 650 000	11 610 000
Samefolkets fond	14 200 000	0	0	14 200 000
Andre tiltak	4 500 000	0	0	4 500 000
Sum virkemidler	234 808 000	100 000	5 750 000	240 658 000
Sum driftsinntekter - virkemidler	110 835 000	0	-5 750 000	105 085 000
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	20 575 000	0	1 132 000	21 707 000
Drift administrasjon	81 210 000	0	450 000	81 660 000
Spesielle prosjekter	9 050 000	0	982 962	10 032 962
Sum driftskostnader	110 835 000	0	2 564 962	113 399 962
ÅRSRESULTAT	0	0	-8 314 962	-8 314 962

Fordeling av overskuddet og ekstra tildeling

Tabellene nedenfor viser fordelingen av overskuddet på kr 8 314 962, samt tildelingen på kr 100 000 fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Opplæring

Samletabell - Samisk opplæring

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Søkerbasert tilskudd	25 330 000	0	1 300 000	26 630 000
Tiltak for å styrke læremiddelproduksjon	6 000 000	0	0	6 000 000
Sum	31 330 000	0	1 300 000	32 630 000

Søkerbaserte tilskudd - Samisk opplæring

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
100	Læremidler	11 875 000	0	1 000 000	12 875 000
101	Kompetanseheving	4 250 000	0	300 000	4 550 000
102	Barnhager	9 205 000	0	0	9 205 000
Sum		25 330 000	0	1 300 000	26 630 000

Søkerbaserte tilskudd - Læremidler

Post 100	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
10000	Ordinære læremidler for grunnopplæringen	8 975 000	0	1 000 000	9 975 000
10001	Særskilte tilrettelagte læremidler	1 900 000	0	0	1 900 000
10004	Læremidler til barnehager	1 000 000	0	0	1 000 000
Sum		11 875 000	0	1 000 000	12 875 000

Søkerbaserte tilskudd - Kompetanseheving

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
10100	Stipend for samiske elever i videregående skole	2 400 000	0	0	2 400 000
10101	Faglig kompetanseheving	800 000	0	0	800 000
10102	Stipend for høyere utdanning	1 050 000	0	300 000	1 350 000
Sum		4 250 000	0	300 000	4 550 000

Læremidler

Kr 1 000 000 settes av til ferdigstilling, distribusjon og salg av bevilgede læremiddelprosjekter. Det forutsettes at Sametinget og forlagene blir enig om kriteriene for distribusjon og salg av læremidlene som er vedtatt å være gratis for skolene.

Stipend for høyere utdanning

Post 10102 stipend for høyere utdanning økes med kr 300 000 i forhold til ordinært budsjett. Midlene skal gå til stipend for førskole- og allmennlærerstudenter med samisk som fagkrets. Det vises til at Sametinget med flere skal samarbeide om kampanjen "Drømmejobben – Gollevirgi" for rekruttering av studenter som vil utdanne seg til lærere. Ved ordinært budsjett var det avsatt kr 300 000 til dette formålet. Denne ordningen har to søknadsfrister, hvor det avsatte beløpet er brukt ved første søknadsfrist. Det vil derfor være behov for å øke denne posten til de søknader som forventets å komme inn til høsten.

Språk

Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Tildelingskriterier:

Ny søknadsfrist 1. september 2009

Kultur

Samletabell - Samisk Kultur

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Direkte tilskudd	58 836 000	0	620 000	59 456 000
Søkerbasert tilskudd	13 021 000	0	550 000	13 571 000
Kunstneravtalen	5 150 000	0	0	5 150 000
Sum	77 007 000	0	1 170 000	78 177 000

Direkte tilskudd

Direkte tilskudd - Samisk kultur

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
202	Samiske kulturhus	8 642 000	0	270 000	8 912 000
204	Samiske festivaler	2 882 000	0	0	2 882 000
205	Samisk idrett	1 479 000	0	150 000	1 629 000
206	Samiske teatre	16 519 000	0	0	16 519 000
208	Samiske publikasjoner	2 571 000	0	0	2 571 000
250	Mobile bibliotek tjenester	6 145 000	0	0	6 145 000
210	Museer	20 598 000	0	200 000	20 798 000
Sum		58 836 000	0	620 000	59 456 000

Samiske kulturhus

Direkte tilskudd - Samiske kulturhus

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
20200	Árran Julevsame Guovdasj, Tysfjord	1 551 000	0	0	1 551 000
20201	Sámi Dáiddaguovddáš, Karasjok	2 504 000	0	0	2 504 000
20202	Ája Samisk Senter, Kálfjord	1 138 000	0	0	1 138 000
20203	Sjøsamisk kompetansesenter, Billefjord	500 000	0	0	500 000
20204	Sijti Jarnge, Hattfjellidal	1 284 000	0	0	1 284 000
20205	Várđobáiki, Evenes/Skånland	723 000	0	0	723 000
20206	Gamtofta, Sørreisa	59 000	0	0	59 000
20207	Pitesamisk hus	169 000	0	270 000	439 000
20208	Samisk hus i Oslo	240 000	0	0	240 000
20209	Vilgesvárre	48 000	0	0	48 000
20210	Lásságámmi	240 000	0	0	240 000
20211	Samisk hus i Senja	186 000	0	0	186 000
Sum		8 642 000	0	270 000	8 912 000

Samisk idrett

Direkte tilskudd - Samisk idrett

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
20500	Sámi Válaštallan Lihttu - Norga (SVL-N)	1 004 000	0	0	1 004 000
20501	Sámi spábbačiekčanlihttu (SSL)-Samisk fotballforbund	325 000	0	150 000	475 000
20502	Sámi Válaštallan Lihttu (SVL-N)-Arctic Winter Games	150 000	0	0	150 000
Sum		1 479 000	0	150 000	1 629 000

Tildelingskriterier:

Av tilskuddet til Sámi spábbačiekčanlihttu (SSL) - Samisk fotballforbund øremerkes kr 150 000 til samisk kvinnefotballandslag.

Museer

Direkte tilskudd - Museer

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
21000	Várjjat Sámi Musea	0	0	0	0
21001	Deanu Musea	0	0	0	0
21002	Gállogiedde museum	93 000	0	0	93 000
21003	Árran Julevsame guovddasj/lulesamisk senter	3 009 000	0	0	3 009 000
21004	Saemien Siŋje	2 312 000	0	0	2 312 000
21005	Savio museet	0	0	0	0
21006	Øst-samisk museum	0	0	0	0
21007	Museumsreformen	1 800 000	0	0	1 800 000
21008	RidduDuottar museum	7 602 000	0	200 000	7 802 000
21009	Tana og Varanger mueumssiida	5 782 000	0	0	5 782 000
Sum		20 598 000	0	200 000	20 798 000

Tildelingskriterier:

Av tilskuddet til RidduDuottar museum skal kr 200 000 gå til forprosjekt for Dokumentasjonscenter for Alta/Kautokeino-saken.

Søkerbaserte tilskudd

Søkerbaserte tilskudd - Samisk kultur

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
200	Kulturutvikling	9 639 000	0	550 000	10 189 000
201	Samiske forlag	2 682 000	0	0	2 682 000
213	Samiske møteplasser	700 000	0	0	700 000
Sum		13 021 000	0	550 000	13 571 000

Musikkutgivelser

Søkerbaserte tilskudd - Tilskudd til utgivelse av samisk musikk

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
20010	Musikkutgivelser	1 900 000	0	250 000	2 150 000
Sum		1 900 000	0	250 000	2 150 000

Andre kulturtiltak

Søkerbaserte tilskudd - Andre kulturtiltak

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
20050	Andre kulturtiltak	2 793 000	0	300 000	3 093 000
Sum		2 793 000	0	300 000	3 093 000

Post 20050 Andre kulturtiltak økes med kr 300 000 i forhold til ordinært budsjett. Dette på bakgrunn av stor søkermasse til ordningen.

I tillegg foreslås det følgende tillegg i 6.3.1.4 Andre kulturtiltak:

Prioritering 2009:

Nytt kulepunkt

- Duodjikurs for kulturbærere
- Duodjiveiledningstjeneste i lule- og pitesamisk område

Næring

Samletabell - Næring

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Direkte tilskudd	2 509 000	0	0	2 509 000
Søkerbasert tilskudd	16 481 000	0	630 000	17 111 000
Verdiskapningsprogrammet	6 000 000	0	0	6 000 000
Duodjiavtale	9 210 000	0	0	9 210 000
Sum	34 200 000	0	630 000	34 830 000

Søkerbaserte tilskudd - næring

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
300	Næringsutvikling	16 481 000	0	630 000	17 111 000
Sum		16 481 000	0	630 000	17 111 000

Variert næringsliv

Søkerbaserte tilskudd - variert næringsliv

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
30030	Variert næringsliv	4 017 000	0	2 130 000	6 147 000
30038	Utmarksnæring	1 000 000		-1 000 000	0
30039	Duodji utenom næringsavtalen	1 000 000		-500 000	500 000
Sum		6 017 000	0	630 000	6 647 000

Post 30030 variert næringsliv økes med kr 2 130 000 i forhold til ordinært budsjett. Dette på bakgrunn av at Sametinget ønsker å styrke næringslivet i bygdesamfunnene og stor søkermasse til ordningen.

Prioriteringer for 2009:

Kulepunkt 5 strykes – ”Produktutvikling og investeringer i utmarksnæring for de som faller utenom allerede etablerte driftstilskuddsordninger - kr 1 000 000 (innlandsfiske, bær-, urte-, og soppsanking, vedproduksjon og andre utmarksbaserte næringer som ikke har tilskuddsordninger gjennom reindrift, duodji og jordbruk)”.

Kulepunkt 6 endres til ”Driftstilskudd til duodjiutøvere som faller utenom næringsavtalen for duodji - kr 500 000. Kriteriene som gjelder for duodjiavtalen skal for øvrig følges”

Jordbruk

Spesifisering av krav for søkerbaserte tilskudd til næringsutvikling post jordbruk.

Ved budsjettbehandling under Sametingets plenum ble det fremmet forslag under post 7.3.1.3

Jordbruk om at kr 350 000 avsettes til kjøp av statlige melkekvoter. På bakgrunn av dette er det behov for spesifisering av denne ordningen.

Det foreslås følgende tillegg i 7.3.1.3 Jordbruk:

Kriterier for måloppnåelse:

Nytt kulepunkt:

- Antall kumelk- og geitmelkprodusenter som har fått tilskudd

Prioriteringer for 2009:

Nytt kulepunkt

- Det avsettes kr 350 000 til kjøp av statlige melkekvoter. Enkeltbruk skal prioriteres ved søknad om støtte til kjøp av statlige melkekvoter. Ved stor søknadsmengde skal de med minst kvote prioriteres

Tildelingskriterier:

Nytt kulepunkt

- Nedre grense for tilskudd til kjøp av statlige melkekvoter er kr 5 000. Søknader om tilskudd under kr 5 000 returennes uten realitetsbehandling.

Utbetalingsvilkår:

Ny siste setning i første kulepunkt.

Tilsvarende gjelder ved kjøp av statlige melkekvoter.

Nytt kulepunkt:

- Anmodning om utbetaling til kjøp av statlige melkekvoter må være sendt Sametinget før 01.12.09. Hvis anmodning ikke er sendt i tide bortfaller tilskuddet uten forhåndsvarsel.

Beregningsregler:

Nytt kulepunkt:

- Det kan gis inntil kr 1 pr. liter melk i tilskudd til kjøp av statlige melkekvoter. Maksimal offentlig støtte kan ikke utgjøre mer enn 50% (kr 1,75 pr. liter).

Verdiskapningsprogrammet

I Sametingets budsjett 2009 er det satt kriterier for alle virkemiddelordningene.

Verdiskapningsprogrammet fikk en økning fra 6,5 millioner kroner i 2008 til 8,5 millioner kroner i 2009. Årsregnskapet viser at det var 1,9 millioner kroner i ubrukte midler på verdiskapningsprogrammet. Målgruppen slik den er definert er avgrensede i forhold til intensjonene med verdiskapningsprogrammet. For ikke å havne i samme situasjon i 2009 som i 2008 bør målgruppene endres i post 7.4.1 og i tillegg endres beregningsregelen i post 7.4.2.

Det foreslås følgende endringer i 7.4.1 Næringskombinasjoner:

Målgruppe for tilskuddsordningen endres til:

- Utøvere med reiselivsvirksomhet og småskalamatproduksjon og utøvere som vil kombinere disse med primærnæringer og andre næringer
- Utmarksutøvere

Det foreslås følgende endringer i 7.4.2 Duodji - lærlingeordning:

Beregningsregler endres til:

- For hver lærling ytes lærlingbedriften kr 100 000 i tilskudd til lærlinglønn. Det kan totalt tas inn 10 lærlinger i 2009
- Til administrasjon av lærlingordningen ytes det kr 500 000.

Endringene gjøres gjeldende fra 1. januar 2009.

Miljø- og kulturvern

Samletabell - Samisk miljø- og kulturvern

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Direkte tilskudd	0	0	1 000 000	1 000 000
Søkerbasert tilskudd	2 000 000	0	0	2 000 000
Sum	2 000 000	0	1 000 000	3 000 000

Forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselostrafikken

Direkte tilskudd - miljø- og kulturvern

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
402	Grenselostrafikk-forskning og dokumentasjon	0	0	1 000 000	1 000 000
Sum		0	0	1 000 000	1 000 000

Mål for tilskuddsordningen:

- Etablere og gjennomføre forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselostrafikken under andre verdenskrig

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Árran Julevsame guovddasj/lulesamisk senter

Kriterier for måloppnåelse:

- Aktivitet i henhold til inngått avtale mellom Sametinget og Árran julevsame guovddasj og godkjent skriftlig arbeidsopplegg og årlig aktivitetsplan

Tildelingskriterier:

- Nærmere kriterier for tilskuddet framkommer i eget tilskuddbrev

Beregningsregler:

- Sametingets plenum fastsetter fordeling av tilskudd til Árran Julevsame guovddasj/lulesamisk senter

Ordningen forvaltes av sametingsrådet.

Det avsettes kr 1 000 000 til å etablere en forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselosene i Tysfjord ved revidert budsjett 2009.

Helse- og sosialsatsing

Søkerbaserte tilskudd - Helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
450	Helse- og sosialsatsing	3 250 000	100 000	0	3 350 000
Sum		3 250 000	100 000	0	3 350 000

Bevilgningen for 2009 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) var ikke spesifisert i henhold til HODs forslag til statsbudsjett for 2009 til Sametinget. Sametinget har i sitt budsjett for 2009 budsjettert med kr 6 400 000. Ved tildelingsbrevet for 2009 var bevilgningen på kr 6 500 000, det vil si kr 100 000 mer enn det Sametinget hadde forutsatt. Tilskuddsordningen økes derfor med kr 100 000 for 2009.

Samiske organisasjoner

Samiske organisasjoner som arbeider med spørsmål knyttet til tapt skolegang under andre verdenskrig

Tildelingskriterier

Ny søknadsfrist 1. august 2009

Andre virkemidler

Samletabell - Andre virkemidler

Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon	5 100 000	0	1 650 000	6 750 000
Virkemidler til møtelederskapets disposisjon	4 860 000	0	0	4 860 000
Sum	9 960 000	0	1 650 000	11 610 000

Virkemidler til Sametingsrådet disposisjon

Post	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
500	Regional utviklingsmidler	3 150 000	0	650 000	3 800 000
501	Frie midler	550 000	0	0	550 000
505	Internasjonale tiltak	1 100 000	0	0	1 100 000
506	Tilskudd til samisk reiseliv	300 000	0	0	300 000
507	Oppfølging av institusjonsmelding	0	0	1 000 000	1 000 000
Sum		5 100 000	0	1 650 000	5 750 000

Regional utviklingsmidler

Post 50000 regionale utviklingsmidler økes med kr 650 000 i forhold til ordinært budsjett. Økningen skyldes behov for midler til samarbeidsavtalen med Oppland fylkeskommune og midler til kulturminneplan for Finnmark. I tillegg er behov for midler til oppgradering av Pitesamisk hus i forbindelse med etablering av museumsvirksomhet i pitesamisk område. Dette prosjektet samfinansieres med Nordland fylkeskommune.

Av tilskuddet til regionale utviklingsmidler øremerkes kr 300 000 til forprosjekt Etnomusikksenter.

Ny post 507:

Oppfølging av institusjonsmelding

Det avsettes kr 1 000 000 til oppfølging av institusjonsmeldingen ved revidert budsjett 2009. Midlene skal prioriteres til samorganiseringen i tilknytning til Alta siida/Samisk språksenter, og omorganiseringen av Aja samisk senter og Riddu Riđđu. Det er stiftet et nytt selskap hvor Sametinget, Aja samisk senter, Riddu Riđđu searvi, kâfjordkommune og Troms fylkeskommune er eiere av selskapet. Selskapet navn er Senter for nordlige folk AS/Davvi álbmogiid guovddáš OS.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet.

Samefolkets fond

- Post 60201 gjøres om til direkte tilskudd til Sámi Allaskuvla/Samisk høgskole, på grunnlag av inngått avtale mellom Sametinget og Sámi Allaskuvla.

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle et metodisk grunnlag for systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Sámi Allaskuvla/Samisk høgskole

Kriterier for måloppnåelse:

- Aktivitet i henhold til omforent prosjektbeskrivelse mellom Sámi allaskuvla/Samisk høgskole og Sametinget
- Samarbeid med relevante fagmiljøer, samisk språk og kultursentre, og tradisjonsbærere innenfor samisk tradisjonskunnskap.

Tildelingskriterier:

- Nærmere kriterier for tilskuddet framkommer i eget tilskuddbrev

Beregningsregler:

- Sametingets plenum fastsetter fordeling av tilskudd til Sámi Allaskuvla/Samisk høgskole

Ordningen forvaltes av sametingsrådet.

- For 2009 avsettes det kr 650 000 til Sámi allaskuvla/Samisk høgskole.

Driftsutgifter politisk nivå

Driftsutgifter Politisk nivå

Post 01	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
1010	Sametingets plenum	9 300 000	0	0	9 300 000
1110	Sametingets møtelederskap	1 200 000	0	52 000	1 252 000
1120	Sametingets kontrollkomite	200 000	0	0	200 000
1310	Samisk parlamentarisk råd	500 000	0	0	500 000
1410	Sametingets tilskuddstyre	1 000 000	0	0	1 000 000
1510	Sametingsrådet	7 200 000	0	1 080 000	8 280 000
1610	Sametingets språkstyre	350 000	0	0	350 000
1620	Samisk språknemnd	500 000	0	0	500 000
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	325 000	0	0	325 000
Sum		20 575 000	0	1 132 000	21 707 000

Driftsutgifter for politisk nivå økes med kr 1 132 000 i revidert budsjett for 2009. Denne økningen skal gå til dekning av arbeidsgivers andel av pensjonspremie til statens pensjonskasse for 2009. I følge Forskrift om pensjonsordning for sametingsrepresentanter (nr. 1323 2003-07) § 8 skal utgifter til pensjoner og pensjonsordningens administrasjon dekkes ved pensjonspremier. Den del av pensjonsutgiftene som ikke dekkes av foretatte trekk på 2 % fra heltidspolitikerens lønn skal dekkes over Sametingets budsjett. Det var ikke tatt høyde for disse utgiftene ved ordinær budsjett.

Driftsutgifter administrasjons nivå

Driftsutgifter administrasjon

Post 01	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
-	Driftsutgifter administrasjon,	81 210 000	0	450 000	81 660 000
-	Spesielle prosjekter	9 050 000	0	982 962	10 032 962
Sum		90 260 000	0	1 432 962	91 692 962

Driftsutgifter administrasjon

Oppgradering av ordstyrer- og voteringsanlegg

Det ble i 2008 avsatt kr 1 200 000 til oppgradering av ordstyrer- og voteringsanlegget i plenumssalen. Det viser seg at denne anskaffelsen vil komme opp i mot kr 1 500 000. Det vil derfor være nødvendig å øke posten med kr 300 000 til dette ved revidert budsjett 2009.

Kulturminneregistrering i Rago nasjonalpark

Det avsettes kr 150 000 til kulturminneregistrering i Rago nasjonalpark ved revidert budsjett for 2009. Dette prosjektet er samfinansiert med Fylkesmannen i Nordland.

Spesielle prosjekter

Spesielle prosjekter

801	Benevnelse	Budsjett -09	Ekstra tildeling	Refordeling bud.	Rev.bud-09
-	Bedre service til brukerne	1 000 000	0	0	1 000 000
-	Kvalitetsutvikling i grunnopplæring - læreplan	2 200 000	0	0	2 200 000
-	Bygningsvernprosjekter	300 000	0	0	300 000
-	Verdiskapningsprogrammet	150 000	0	0	150 000
-	Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen	1 500 000	0	720 000	2 220 000
-	Kvalitetsutvikling i samiske barnehager	1 000 000	0	0	1 000 000
-	Valg 2009	2 900 000	0	262 962	3 162 962
Sum		9 050 000	0	982 962	10 032 962

Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen

Ved ordinært budsjett for 2009 ble det avsatt kr 1 500 000 til kjøp av området ved campingplassen. Det viser seg at det er behov for ytterligere midler til formålet. Det avsettes det kr 500 000 til oppkjøp Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen ved revidert budsjett for 2009.

Videre er det behov for å avsette kr 220 000 til arkeologiske undersøkelser i skoltebyen i Neiden ved revidert budsjett for 2009. Dette prosjektet samfinansieres med Riksantikvaren. Det vil bli gjennomført en georadarundersøkelsen som vil være et meget viktig verktøy/metode for å få en så fullstendig oversikt over de gjenværende gravene i Skoltebyen som overhode mulig, og dermed på best mulig måte forhindre at disse gravene vil bli berørt i forbindelse med den planlagte gjenbegravelsen av skjelettmaterialet fra Neiden.

Valg 2009 - manntallskampanje

Det er behov for å øke posten Sametingsvalget 2009 med kr 262 962 i forhold til ordinært budsjett. Økningen skyldes at Sametinget ønsker å lage oppmerksomhet rundt innmeldingen i Sametingets valgmanntall ved å gjennomføre en landdekkende annonseserie. En del av utgiftene i forbindelse med denne manntallskampanjen kan dekkes av midler som allerede ligger i budsjettet for 2009, men det er behov for å øke posten. Midlene skal gå til dekning av annonsering, reiseutgifter og konsulentbruk til selve kampanjen.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.05.09 kl. 09.15

Originalspråk: Norsk

Sak 25/09 Revidering av Sametingets arbeidsorden

Arkivsaknr.
09/1265

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Møtelederskapet	28.04.09	05/09
Plan- og finanskomiteen	11. – 14.05.09	PFK 006/09
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	25/09

Saken påbegynt onsdag 28. Mai 2009 kl. 09.15

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Møtelederskapet	Sak 05/09 Revidering av Sametingets arbeidsorden

II Forslag og merknader

Møtelederskapets forslag til innstilling:

SAMETINGETS GRUNNREGLER

§ 1 Sametingets organer

Sametingets høyeste organ er Sametingets plenum. Sametinget velger et sametingsråd og en plenumsledelse. Sametinget fastsetter den øvrige organiseringen i sin forretningsorden.

§ 2 Første ordinære plenums møte

Det første plenums møte i Sametinget etter valg til sameting holdes innen utgangen av oktober måned det året valget foretas, dog ikke før første oktober. Sametingets plenums møte skal gjøres alminnelig kjent med høvelig varsel ved kunngjøring.

§ 3 Midlertidig ledelse

Sametingets første ordinære plenums møte etter valget kunngjøres og ledes av plenumsleder i det foregående Sametinget inntil plenumsledelsen i det nye Sametinget er valgt. Hvis plenumsleder ikke kan møte, ledes møtet av nestleder i Plenumsledelsen. Møtets leder foretar navneopprop og mottar representantenes og vararepresentantenes fullmakter.

§ 4 Fullmaktskomiteen

Sametinget velger blant sine representanter en fullmaktskomité på fem medlemmer til prøving av fullmaktene for representanter og vararepresentanter i det nye Sametinget. Samtidig velger Sametinget komiteens leder og nestleder.

§ 5 Godkjenning av fullmaktene

Representantenes fullmakter godkjennes ved avstemning. Den enkelte representant deltar ikke i avstemningen om godkjenning av sin egen fullmakt.

Mangler det nødvendige opplysninger for godkjenning av en representant, kan denne gis en midlertidig godkjenning inntil endelig godkjenning kan avgjøres.

§ 6 Beslutningsdyktighet

Sametinget kan ikke konstitueres før minst halvparten av representantene er til stede.

Sametinget er beslutningsdyktig når minst halvparten av representantene deltar i avstemningen.

Ved avstemning i forslag til endringer i Sametingets grunnregler er Sametinget beslutningsdyktig når minst to-tredjedeler av representantene deltar i avstemningen. Behandlingen av slike forslag kan ikke ta til før minst to-tredjedeler av representantene har tatt sete i plenumssalen.

§ 7 Tale- og forslagsrett

Kun møtende representanter har forslagsrett under forhandlingene i Sametinget. Møtende representanter og Sametingsrådets medlemmer har talerett under forhandlingene i Sametinget.

§ 8 Møteoffentlighet

Sametingets plenumsmøter holdes for åpne dører. I særlige tilfeller kan dog Sametinget med to-tredjedels flertall vedta at en sak skal behandles for lukkede dører.

§ 9 Forberedende fullmaktskomité

På siste plenumsmøte i valgperioden velges av og blant Sametingets representanter en fullmaktskomité på fem medlemmer med like mange varamedlemmer til foreløpig prøving av fullmaktene for representantene og vararepresentantene i det nye Sametinget. Samtidig velges leder og nestleder. Den foreløpige fullmaktskomiteen skal, så langt det er nødvendig, gjennomgå og gjøre rede for innholdet i de dokumenter som gjelder valget og for alle klager og ankemål som er sendt inn i rett tid, dersom de har noe å si for fullmaktsavgjørelsen. Komiteen har på vegne av Sametinget fullmakt til å skaffe fram alle opplysninger som den finner nødvendig i denne sammenheng.

§ 10 Forretningsorden

Sametinget fastsetter en egen forretningsorden med bestemmelser for Sametingets organisering, forhandlinger og saksbehandling.

§ 11 Endring av grunnreglene

Forslag til endringer i grunnreglene må behandles av to påfølgende sameting. Et vedtak om endring kan ikke settes i verk før det er vedtatt i begge de to påfølgende sametingene. Vedtak om endring i grunnreglene fattes med flertall av de stemmer som avgis.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke eventuelle endringer av grunnreglene som følger av endringer i samelovens bestemmelser. I slike tilfeller legges saken fram for Sametinget på ordinær måte.

Plan- og finanskomiteens innstilling:

Innledning

Komiteen har behandlet revidering av Sametingets arbeidsorden, som er fastsatt av Sametinget 29. mai 1990 med hjemmel i Sameloven § 2-14, med siste endringer av 1. mars 2006.

Arbidsorden er inndelt i forretningsorden og grunnregler og det som behandles i komiteen er grunnreglene. Endringer i grunnreglene krever at to påfølgende Sameting vedtar endringene.

Forslag:

Forslag fra *Komiteen, Norske samers riksforbund (NSR)* Roger Pedersen, Aili Keskitalo, Kirsti Guvsám, Miriam Paulsen, Nanna Thomassen og Gunn Britt Retter (NSR/SfP), *Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)* Magnhild Mathisen, Hilde Anita Nyvoll, Agnar Mikkelsen, Sten Erling Jønsson, Willy Ørnebakk og Egil Olli, og *Samefolkets parti (SfP)* Terje Tretnes:

Forslag 1

Tilleggsforslag

§ 1

Sametinget høyeste organ er Sametingets plenum. Sametinget velger av og blant Sametingets representanter et sametingsråd og en plenumsledelse. Sametinget fastsetter den øvrige organiseringen i sin forretningsorden.

Ny § 3 Sametingsvalget

Sametinget velges etter bestemmelsene i Sameloven. Personer som er valgt som medlem av Sametinget eller organ nedsatt av Sametinget plikter å delta i Sametingets eller respektive organs møter med mindre det foreligger gyldig forfall.

Sametingets hovedspråk er samisk. Under plenums møtene i Sametinget har alle rett til å tale samisk eller norsk etter eget ønske.

Komiteens tilrådning:

Komiteen har ikke merknader eller flere forslag og rår Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig møtelederskapets forslag til innstilling.

III Votering

Av 43 representanter var 31 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Plan- og finanskomiteens forslag 1 ble enstemmig vedtatt
- Plan- og finanskomiteens tilrådning ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Roger Pedersen, saksordfører	
2	Willy Ørnebakk	Magnhild Mathisen
3	Gunn-Britt Retter	Tor Mikalsen
4	Olaf Eliassen	Per Edvind Varsi
	Olaf Eliassen	
	Roger Pedersen	

VI Sametingets vedtak

SAMETINGETS GRUNNREGLER

§ 1 Sametingets organer

Sametinget høyeste organ er Sametingets plenum. Sametinget velger av og blant Sametingets representanter et sametingsråd og en plenumsledelse. Sametinget fastsetter den øvrige organiseringen i sin forretningsorden.

§ 2 Første ordinære plenums møte

Det første plenums møte i Sametinget etter valg til sameting holdes innen utgangen av oktober måned det året valget foretas, dog ikke før første oktober. Sametingets plenums møte skal gjøres alminnelig kjent med høvelig varsel ved kunngjøring.

§ 3 Sametingsvalget

Sametinget velges etter bestemmelsene i Sameloven. Personer som er valgt som medlem av Sametinget eller organ nedsatt av Sametinget plikter å delta i Sametingets eller respektive organs møter med mindre det foreligger gyldig forfall.

Sametingets hovedspråk er samisk. Under plenumsmøtene i Sametinget har alle rett til å tale samisk eller norsk etter eget ønske.

§ 4 Midlertidig ledelse

Sametingets første ordinære plenumsmøte etter valget kunngjøres og ledes av plenumsleder i det foregående Sametinget inntil plenumsledelsen i det nye Sametinget er valgt. Hvis plenumsleder ikke kan møte, ledes møtet av nestleder i Plenumsledelsen. Møtets leder foretar navneopprop og mottar representantenes og vararepresentantenes fullmakter.

§ 5 Fullmaktskomiteen

Sametinget velger blant sine representanter en fullmaktskomité på fem medlemmer til prøving av fullmaktene for representanter og vararepresentanter i det nye Sametinget. Samtidig velger Sametinget komiteens leder og nestleder.

§ 6 Godkjenning av fullmaktene

Representantenes fullmakter godkjennes ved avstemning. Den enkelte representant deltar ikke i avstemningen om godkjenning av sin egen fullmakt.

Mangler det nødvendige opplysninger for godkjenning av en representant, kan denne gis en midlertidig godkjenning inntil endelig godkjenning kan avgjøres.

§ 7 Beslutningsdyktighet

Sametinget kan ikke konstitueres før minst halvparten av representantene er til stede.

Sametinget er beslutningsdyktig når minst halvparten av representantene deltar i avstemningen.

Ved avstemning i forslag til endringer i Sametingets grunnregler er Sametinget beslutningsdyktig når minst to-tredjedeler av representantene deltar i avstemningen. Behandlingen av slike forslag kan ikke ta til før minst to-tredjedeler av representantene har tatt sete i plenumssalen.

§ 8 Tale- og forslagsrett

Kun møtende representanter har forslagsrett under forhandlingene i Sametinget. Møtende representanter og Sametingsrådets medlemmer har talerett under forhandlingene i Sametinget.

§ 9 Møteoffentlighet

Sametingets plenumsmøter holdes for åpne dører. I særlige tilfeller kan dog Sametinget med to-tredjedels flertall vedta at en sak skal behandles for lukkede dører.

§ 10 Forberedende fullmaktskomité

På siste plenumsmøte i valgperioden velges av og blant Sametingets representanter en fullmaktskomité på fem medlemmer med like mange varamedlemmer til foreløpig prøving av fullmaktene for representantene og vararepresentantene i det nye Sametinget. Samtidig velges leder og nestleder. Den foreløpige fullmaktskomiteen skal, så langt det er nødvendig, gjennomgå og gjøre rede for innholdet i de dokumenter som gjelder valget og for alle klager og ankemål som er sendt inn i rett tid, dersom de har noe å si for fullmaktsavgjørelsen. Komiteen har på vegne av Sametinget fullmakt til å skaffe fram alle opplysninger som den finner nødvendig i denne sammenheng.

§ 11 Forretningsorden

Sametinget fastsetter en egen forretningsorden med bestemmelser for Sametingets organisering, forhandlinger og saksbehandling.

§ 12 Endring av grunnreglene

Forslag til endringer i grunnreglene må behandles av to påfølgende sameting. Et vedtak om endring kan ikke settes i verk før det er vedtatt i begge de to påfølgende sametingene. Vedtak om endring i grunnreglene fattes med flertall av de stemmer som avgis.

Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke eventuelle endringer av grunnreglene som følger av endringer i samelovens bestemmelser. I slike tilfeller legges saken fram for Sametinget på ordinær måte.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.05.09 kl. 09.45

Originalspråk: Norsk

Sak 26/09

Reinbeitekonvensjonsforhandlingene mellom Norge og Sverige

Arkivsaknr.
07/2584

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Sametingsrådet		
Nærings- og kulturkomiteen	12. – 14.05.09	
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	26/09

Saken påbegynt 29.05.09 kl. 09.45

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Sametingsrådet	Sak R
2			Konvensjon mellom Norge og Sverige om grensoverskridende reindrift
3			Områdeprotokoll til konvensjon mellom Norge og Sverige om grensoverskridende reindrift
4			Vedtekter for Norsk-Svensk reinbeitememden Norsk-Svensk overprøvningsnemnden
5			Ansvarsfordeling mellom Norge og Sverige for oppføring og vedlikehold av gjerder

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

1. Sametinget gir sitt samtykke til at konvensjon mellom Norge og Sverige om grensoverskridende reindrift, ferdigforhandlet 24. februar 2009, godkjennes og underskrives.

2. Sametingets samtykke er avgitt under den forutsetning at de norske og svenske statlige myndigheter, som er parter til denne konvensjonen, ivaretar sine sterke forpliktelser til å legge forholdene til rette slik at konvensjonen kan tjene sitt formål, nemlig fremme og utvikle samarbeidet mellom landene, reinbeitedistrikter og samebyer samt de enkelte reindriftsutøvere slik at reinbeitet utnyttes på en måte som gir et langsiktig grunnlag for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig samisk reindrift i begge land.

3. De reinbeitedistrikter eller siidaandeler som er tildelt vinterbeiter på svensk side, som er tilgjengelige kun ved bruk av transport med bil, skal sikres økonomisk støtte til denne transporten. Slik støtteordning bør opprettes under reindriftsavtalen.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Reindrift over riksgrensen mellom Norge og Sverige har foregått fra gammel tid. Første gangen dette ble dokumentert i en avtale mellom landene var i 1751 i den avtale om riksgrensen som da ble inngått.

I en tilleggsavtale (kodicill) til grensetraktaten ble samenes rett til å flytte med sin rein over riksgrensen til det andre landet og der utøve rettigheter etter gammel sedvane bekreftet. Kodisillen gjelder også i dag. Den har imidlertid helt siden 1800-tallet vært komplettert med konvensjoner som har regulert utøvelsen av den grenseoverskridende reindriften. Den siste konvensjonen, som ble inngått i 1972, opphørte å gjelde ved utgangen av april 2005. Før utløpet av gyldighetstiden for 1972-konvensjonen nedsatte landene i 1997 en felles reinbeitekommissjon med oppdrag å forberede forhandlingene mellom landene om en ny konvensjon. Reinbeitekommissjonen avgav sin innstilling i 2001. I 2003 ble forhandlinger om en ny konvensjon innledet. Disse forhandlingene ble avsluttet uten at det ble oppnådd enighet. Nye forhandlinger ble startet i desember 2005.

Forhandlingene er nå i februar 2009 avsluttet med at det er oppnådd enighet om en konvensjon om den grenseoverskridende reindriften mellom landene.

Landbruks- og matdepartementet har bedt Sametinget å vurdere om det fremforhandlede konvensjonsforslaget skal godkjennes og underskrives.

Forslag:

Forslag fra Norske samers riksforbund (NSR) Per-Bjørn Lakselvnes, Randi A. Skum, Mikkel Nils Sara og Tor Mikalsen, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Berit Oskal Eira, Knut Store, Jørn Are Gaski, Rannveig Matheussen, og Per Edvind Varsi, medlemmet fra Samer bosatt i Sør-Norge (SBS) Marie Therese N. Aslaksen, medlemmet fra Árja (A) Olaf Eliassen, medlemmet fra Sør-lista (SL) Kirsten Appfjell-Eira og medlemmet fra Flyttsamelisten (FSL) Per A. Bævr har følgende merknader:

Forslag 1

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Sametinget mener det er viktig at berørte reinbeitedistrikter får komme med uttalelser til konvensjonsforslaget før det behandles i Stortinget.

Sametinget anmoder Sametingsrådet om å gjennomføre en høringsprosess som vil danne et bedre grunnlag for Sametinget til å ta et standpunkt i saken. Saken fremmes for plenum i løpet av høsten 2009.

III Votering

Av 43 representanter var 31 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Nærings- og kulturkomiteens forslag ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Per Andersen Bæhr, saksordfører	Terje Tretnes
	Per Andersen Bæhr	Willy Ørnebakk
	Terje Tretnes, til forr. orden	
2	Per Edvind Varsi	Terje Tretnes
	Per Edvind Varsi	
3	Olaf Eliassen	
4	Willy Ørnebakk	
	Per Andersen Bæhr, til forr. orden	
5	Kirsten Appfjell-Eira	
6	Terje Tretnes	
	Per Andersen Bæhr	

VI Sametingets vedtak

Sametinget mener det er viktig at berørte reinbeitedistrikter får komme med uttalelser til konvensjonsforlaget før det behandles i Stortinget.

Sametinget anmoder Sametingsrådet om å gjennomføre en høringsprosess som vil danne et bedre grunnlag for Sametinget til å ta et standpunkt i saken. Saken fremmes for plenum i løpet av høsten 2009.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.05.09 kl. 10.15

Originalspråk: Norsk

Sak 27/09

Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) Minerallov

Arkivsaknr.
07/2883

Behandlinger	Møtedato	Saksnr.
Politisk nivå		
Sametingets plenum	26. – 29.05.09	27/09

Saken påbegynt 29.05.09 kl. 10.20

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling:

Sametinget viser til den behandling som foregår i Stortingets næringskomité av Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) Om lov om erverv og utvinning av mineralressurser.

Sametinget har i Sak 47/08 ikke kunnet gi sitt samtykke til lovforslaget fordi det strider mot folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Sametinget vil igjen understreke det alvor som ligger i saken.

Sikringen av samenes urfolksrettigheter ved forvaltning og bruk av mineralressursene har vært utredet flere ganger og over svært lang tid. Sametinget har valgt å forholde seg lojal til disse utredningsprosessene for innføring av ny lovgiving som skal sikre samenes rettigheter. Innføringen av en helt ny lov nå om erverv og utvinning av mineralressurser, uten å sikre alle samers rettigheter til vern mot inngrep, deltakelse i beslutningsprosesser og del av nytteverdi ved utvinning vil være et bekymringsfullt signal om viljen til å følge de menneskerettslige standarder som gjelder samene som urfolk.

Sametinget velger å feste sin lit til at Stortinget også nå utviser framsynthet i behandlingen av et lovforslag som berører sentrale samiske interesser og rettigheter, slik at en politikk som legger til rette for en tillitskapende dialog mellom stat og urfolk videreutvikles.

Sametinget vil framheve at det selv, med menneskerettighetene som grunnlag, vil legge vekt på konstruktiv dialog med myndigheter, samfunnsaktører og næringsliv for en positiv samfunns- og næringsutvikling i samiske områder.

Forslag 1, representant Aili Keskitalo, NSRs sametingsgruppe

Forslag 1

Sametinget viser til den behandlingen som foregår i Stortingets næringskomite av Ot.prp. nr 43 (2008-2009) om lov om erverv og utvinning av mineralressurser.

Sametinget har i sak 47/08 ikke kunnet gi samtykke til lovforslaget fordi det strider mot folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Sametinget vil igjen understreke det alvor som ligger i saken.

Sikringen av samenes urfolksrettigheter ved forvaltning og bruk av mineralressursene har vært utredet flere ganger og over svært lang tid. Sametinget har valgt å forholde seg lojal til disse

utredningsprosessene med utgangspunkt i at ny lovgivning som regulerer bruken av naturressursene skal sikre samiske rettigheter. Minerallovforslaget regulerer erverv og utvinning av mineralressurser, uten at forslaget sikrer samenes rettigheter i forhold til vern ved inngrep, deltakelse i beslutningsprosesser og tilføring av nytteverdi ved utvinning. Fra Sametingets side kan det ikke aksepteres at statlige myndigheter gjennom en eventuell vedtakelse av mineralloven ikke følger de menneskerettslige standarder som gjelder for samene som urfolk og som staten er forpliktet til å etterleve.

Sametinget vil på det sterkeste advare mot å vedta minerallovforslaget slik det foreligger.

Konsekvensene vil bli at loven, i stedet for å fremme mineralvirksomhet, setter hindringer for en slik aktivitet i nord. Sametinget vil ikke kunne akseptere en virksomhet som reguleres av en lov som ikke ivaretar samiske rettigheter.

Forslag 2

Dersom Stortinget vedtar lovforslaget uten at samiske rettigheter er ivarettatt, må Sametinget avholde et ekstraordinært plenums møte for å drøfte veien videre.

III Votering

Av 43 representanter var 34 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Sametingsrådet trakk sin innstilling
- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt
- NSRs sametingsgruppe trakk sitt forslag 2 fordi forslag 1 ble vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Egil Olli, saksordfører	
2	Aili Keskitalo	
3	Willy Ørnebakk	
4	Jánoš Trosten	
5	Terje Tretnes	
6	Aili Keskitalo	
7	Olaf Eliassen	
	Egil Olli	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til den behandlingen som foregår i Stortingets næringskomite av Ot.prp. nr 43 (2008-2009) om lov om erverv og utvinning av mineralressurser.

Sametinget har i sak 47/08 ikke kunnet gi samtykke til lovforslaget fordi det strider mot folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Sametinget vil igjen understreke det alvor som ligger i saken. Sikringen av samenes urfolksrettigheter ved forvaltning og bruk av naturressursene har vært utredet flere ganger og over svært lang tid. Sametinget har valgt å forholde seg lojal til disse utredningsprosessene med utgangspunkt i at ny lovgivning som regulerer bruken av naturressursene skal sikre samiske rettigheter. Minerallovforslaget regulerer erverv og utvinning av mineralressurser, uten at forslaget sikrer samenes rettigheter i forhold til vern ved inngrep, deltakelse i beslutningsprosesser og tilføring av nytteverdi ved utvinning. Fra Sametingets side kan det ikke aksepteres at statlige myndigheter gjennom en eventuell vedtakelse av mineralloven ikke følger de menneskerettslige standarder som gjelder for samene som urfolk og som staten er forpliktet til å etterleve.

Sametinget vil på det sterkeste advare mot å vedta minerallovforslaget slik det foreligger. Konsekvensene vil bli at loven, i stedet for å fremme mineralvirksomhet, setter hindringer for en slik aktivitet i nord. Sametinget vil ikke kunne akseptere en virksomhet som reguleres av en lov som ikke ivaretar samiske rettigheter.

Behandlingen av saken ble avsluttet 29.05.09 kl. 11.15

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 29.05. 2009

Møtelederskapet

Jarle Jonassen
leder

Inger Jørstad

Tone Finnesen

Per Edvind Varsi

Susanne Amalie Andersen